

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल

२०२४-२०२५

आरोग्य विभाग

(रुग्णालये, प्रसुतिगृहे, दवाखाने आणि चिकित्सालये)

(रुग्णालये प्रमुख यांनी सादर केल्याप्रमाणे)

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल

२०२४-२०२५

आरोग्य विभाग

(रुग्णालये, प्रसुतिगृहे, दवाखाने आणि चिकित्सालये)

(रुग्णालये प्रमुख यांनी सादर केल्याप्रमाणे)

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

आरोग्य विभाग
(रुग्णालये, प्रसुतिगृहे, दवाखाने आणि चिकित्सालये)
अनुक्रमणिका

अ.क्र.	रुग्णालयाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१.	राजे एडवर्ड स्मारक रुग्णालय	०१-०८
२.	लोकमान्य टिळक महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय	०९-१६
३.	बा.य.ल. नायर धर्मादाय रुग्णालय	१७-२७
४.	सेठ ए.जे.बी.महानगरपालिका कान, नाक, घसा रुग्णालय	२८-३०
५.	मुरली देवरा नेत्र रुग्णालय,	३१-३२
६.	के.बी.भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प)	३३-३९
७.	के.बी.भाभा रुग्णालय, वांद्रे (प)	४०-४३
८.	सेठ व्ही.सी.गांधी व सेठ एम.ए.व्होरा महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, राजावाडी	४४-४७
९.	श्री. हरिलाल भगवती महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, बोरीवली (प)	४८-५०
१०.	श्रीमती म.तु.अगरवाल महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मुलुंड (प)	५१-५६
११.	डॉ. आर.एन.कूपर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, विलेपार्ले (प)	५७-६२
१२.	श्रीमती दि.मो.मेहता महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, चेंबूर	६३-६७
१३.	व्ही.एन.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, सांताकुळ (पू)	६८-७२
१४.	म.वा.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मालाड (पू)	७३-७७
१५.	स्वा.वि.दा.सावरकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मुलुंड (पू)	७८-८१
१६.	संत मुक्ताबाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, बर्नेनगर, घाटकोपर (प)	८२-८५
१७.	स.का.पाटील रुग्णालय, मालाड (पू)	८६-८९
१८.	भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कांदिवली	९०-९२
१९.	पंडित मदनमोहन मालवीय शताब्दी रुग्णालय, गोवंडी	९३-९७
२०.	क्रां.म.ज्यो.फुले महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कन्नमवार नगर	९८-१०२
२१.	महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, न्यू सिध्दार्थ नगर, गोरेगाव (प)	१०३-१०७
२२.	हिंदूहृदयसम्प्राट बाळासाहेब ठाकरे ट्रॉमा केअर रुग्णालय, जोगेश्वरी (पू)	१०८-११२
२३.	क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले रुग्णालय, बोरीवली (पू)	११३-११५
२४.	कस्तुरबा रुग्णालय	११६-११९
२५.	क्षयरोग रुग्णालय समूह	१२०-१३३
२६.	अँकवर्थ कुष्ठरोग रुग्णालय	१३४-१३८
२७.	नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालय	१३९-१४१
२८.	पर्यावरण प्रटूषण संशोधन केंद्र, परेल	१४२-१४५

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : राजे एडवर्ड स्मारक रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

या रुग्णालयाची वैद्यकीय महाविद्यालयाची मुख्य कार्ये खालील प्रमाणे आहेत.

- १) रुग्णालयात उपचारादाखल भरती केलेल्या बाह्यरुग्णांना वैद्यकीय सेवा देणे.
- २) गंभीर स्वरुपाचे आजार व जखमी असलेल्या रुग्णांना अतिदक्षता विभागाद्वारे अत्यावश्यक सेवा पुरविणे.
- ३) गो. सु. वैद्यकीय महाविद्यालयातील शिकाऊ व पदविकाधारक विद्यार्थी व परिचारिकांना शैक्षणिक सुविधा पुरविणे.
- ४) संशोधनाकरीता आवश्यक सुविधा पुरविणे.
- ५) आपत्कालीन नियंत्रण कक्षाद्वारे वैद्यकीय सेवा, उपचार व सर्व प्रकारच्या चाचण्या उपलब्ध करून देणे.
- ६) रा.ए.स्मारक रुग्णालयातर्फे या वर्षात रुग्णांच्या सेवेसाठी बौद्धिक आरोग्य सेवेची हेल्पलाईन सुरु केलेली आहे. त्याचा रुग्णांना जास्तीत जास्त फायदा होत आहे. त्याचप्रमाणे स्त्री रुग्णांना तपासणीसाठी ब्रेस्ट क्लिनिक नव्याने सुरु केले असून त्याद्वारे येथे मेमोग्राफी चिकित्सादेखील आवश्यक असल्यास केली जाते.
- ७) स्वाइन फ्लू व डेंग्यू इत्यादीच्या उपचारासाठी येणाऱ्या रुग्णांसाठी स्वतंत्र अतिदक्षता कक्ष करण्यात आला असून तेथे डॉक्टरांच्या देखरेखेखाली उत्तम औषधे व वैद्यकीय सेवा पुरविल्या जातात.

रा.ए.स्मारक रुग्णालयाने आपत्कालीन कक्ष विभाग दि.० १ . १ १ . २ ० १ ४ पासून सुरु केला. या ठिकाणी एकंदर ७२ खाटांसह अद्यावत सोयी सुविधा रुग्णांना पुरविण्यात येत आहेत. तसेच सध्या मुंबईत शहरात पसरलेल्या डेंग्यू, मलेरिया आजारांचा समर्थपणे रुग्णालयाने मुकाबला केला असून, त्यादृष्टीने रुग्णालयातर्फे विविध स्तरांवर स्वच्छता अभियान मोहिम हाती घेण्यात आली व यासाठी स्वच्छता समिती स्थापण्यात आली आहे. याबाबत समिती सातत्याने स्वच्छतेचा आढावा घेत असते. तसेच रुग्णालयामार्फत मुंबईकर जनतेचे बौद्धीक आरोग्य जपण्यासाठी हितगुज या अंतर्गत मुंबईतील सर्व रेल्वे स्टेशन्स, रेल्वे गाड्यांमध्ये पोस्टर्स व बॅनर्स लावून जनजागृती करण्याचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी रुग्णालय प्रशासनातर्फे मोहिम हाती घेण्यात येणार आहे. अपंग रुग्णांवर यशस्वी उपचार करून त्यांना जनमानसात पुन्हा उधे राहण्यास रा.ए.स्मा. रुग्णालय सतत कार्यतत्पर असते.

काही अति विशेष अभ्यासक्रम जसे की, डॉक्टरेट इन मेडीसीन इन पेडीयट्रीक अँनेस्थेशिया (बालबधीरीकरण) देशात फक्त रा.ए.स्मा.रुग्णालयातच शिकवला जातो. राज्यातील सार्वजनिक क्षेत्रातील रुग्णालयांपैकी फक्त मुंबई महानगरपालिकेच्या रा.ए.स्मा.रुग्णालय व सायन रुग्णालय येथे डॉक्टरेट इन मेडीसीन इन निओनेन्टॉलॉजी (Neonatology) आणि रा.ए.स्मा.रुग्णालय येथे डॉक्टरेट इन मेडीसीन इन कार्डिअॅक अँनेस्थेशिया (Cardiac Anaesthesia) हे अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत.

सेठ गो.सु.वैद्यकीय महाविद्यालय आणि रा.ए.स्मा.रुग्णालयात आता ‘वैद्यकीय शिक्षण’ हा नवीन विभाग सुरु करण्यात आला असून त्यामार्फत मेडीकल कौन्सील ऑफ इंडिया यांची मान्यता असलेले विविध ‘फॅकल्टी डेव्हलपमेंट’ कोर्सेस चालविले जातात. एका नॅशनल मॅग्जिनने अलीकडे च केलेल्या सर्वेक्षणात सेठ गो.सु.वैद्यकीय महाविद्यालय आणि रा.ए.स्मा.रुग्णालयास भारताच्या पश्चिम विभागातून ‘सर्वोत्कृष्ट’ असा दर्जा देण्यात आलेला असून ही महानगरपालिकेकरिता अभिमानास्पद बाब आहे.

सेठ गो.सु.वैद्यकीय महाविद्यालय व रा.ए.स्मा. रुग्णालय या पुरातन वास्तू असून सन १९२६ सालात प्रसिद्ध ब्रिटीश वास्तुशास्त्रज्ञ जॉर्ज विटेट यांनी उभारली.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	२,८१,७८,९०	२,७९,७५,५८	२,८४,६४,६०
२.	वैद्यकीय विभाग	११,१०,८५	९,०७,५३	१३,९६,५५
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	११,१५,५९	९,१२,२७	१४,०१,२९
४.	स्त्रीरोग चिकित्सा बाह्यरुग्ण विभाग	९,७७,०२	७,७३,७०	१२,६२,७२
५.	बालरोग चिकित्सा	८,४९,८४	६,४६,५२	११,३५,५४
६.	नवजात अर्थक विभाग	६,१५,४२	४,१२,१०	९,०१,१२
७.	क्ष-किरण विभाग	९,००,२९	६,९६,९७	११,८५,९९
८.	विकृती विज्ञान शास्त्र	१०,२३,१०	८,१९,७८	१३,०८,८०
९.	अपघात विभाग	९,०४,७३	७,०१,४१	११,९०,४३
१०.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग	९,५०,३२	७,४७,००	१२,३६,०२
११.	कान, नाक, घसा चिकित्सा	९,५७,०८	७,५३,७६	१२,४२,७८
१२.	नेत्र चिकित्सा विभाग	८,३०,३८	६,२७,०६	११,१६,०८
१३.	त्वचारोग विभाग	८,२५,६८	६,२२,३६	११,११,३८
१४.	जठरांत्र चिकित्सा विभाग	७,४२,७४	५,३९,४२	१०,२८,४४
१५.	मज्जातंतू शास्त्र	७,५४,४५	५,५१,१३	१०,४०,१५
१६.	मूत्ररोग विभाग	८,५९,४७	६,५६,१५	११,४५,१७
१७.	रक्तपेढी विभाग	८,६७,४१	६,६४,०९	११,५३,११
१८.	मनोविकृती विभाग	८,०३,१६	५,९९,८४	१०,८८,८६
१९.	जीवरसायन शास्त्र विभाग	७,२९,८०	५,२६,४८	१०,१५,५०
२०.	फार्मसी विभाग	६,९९,२९	४,९५,९७	९,८४,९९
२१.	दंतरोग चिकित्सा विभाग	६,९९,६१	४,९६,२९	९,८५,३१

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
२२.	मज्जातंतू शल्यशास्त्र विभाग	७,२८,१६	५,२४,८४	१०,१३,८६
२३.	सुघटन शास्त्र विभाग	७,००,५८	४,९७,२६	९,८६,२८
२४.	विकृतीशास्त्र विभाग	८,९४,७१	६,९१,३९	११,८०,४१
२५.	उररोग विभाग	८,५८,६६	६,५५,३४	११,४४,३६
२६.	रुधीर विज्ञान विभाग	८,०४,७८	६,०१,४६	१०,९०,४८
२७.	अंतस्थाव विभाग	७,९६,५५	५,९३,२३	१०,८२,२५
२८.	कृत्रिम मूल्यपिंड रोपण विभाग	८,३१,१२	६,२७,८०	११,१६,८२
२९.	अपस्मार चिकित्सा	६,६०,८७	४,५७,५५	९,४६,५७
३०.	उररोग चिकित्सा	८,०७,५३	६,०४,२१	१०,९३,२३
३१.	आर्थेस्टीक चिकित्सा	६,३१,८७	४,२८,५५	९,१७,५७
३२.	व्यवसायोपचार विभाग	६,४७,०४	४,४३,७२	९,३२,७४
३३.	भौतिकोपचार विभाग	६,९३,१९	४,८९,८७	९,७८,८९
३४.	व्हस्कुलर विभाग	६,२९,०६	४,२५,७४	९,१४,७६
३५.	औषध चाचणी विभाग	६,६६,९८	४,६३,६६	९,५२,६८
३६.	श्वान दंश विभाग	६,६६,४२	४,६३,१०	९,५२,१२
३७.	लैंगिक चिकित्सा विभाग	६,१५,१७	४,११,८५	९,००,८७
३८.	आयुर्वेदिक	६,०१,८२	३,९८,५०	८,८७,५२
३९.	होमिओपॉथिक	६,१२,८५	४,०९,१५	८,९८,५५
४०.	सीटी स्कॅन	१०,२४,१८	८,२०,८६	१३,०९,८८
४१.	प्रतिबंधक सामाजिक औषध शास्त्र विभाग	६,२७,८९	४,२४,५७	९,१३,६०
४२.	स्तन चिकित्सा विभाग	५,८५,३८	३,८२,१२	८,७१,०९
	एकूण	६,०४,७९,९४	५,१९,४०,१८	७,२४,७९,३६

३. कार्यानुरूप /उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा : (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			प्रशासकीय आणि आस्थापनेचे कामकाज	
२.	वैद्यकीय बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	१९४३१	१६४४८	१७४५०
	वैद्यकीय बाह्यरुग्ण विभाग – (दोन)	- " -	---	---	---
३.	शल्यचिकित्सा बाह्यरुग्ण विभाग	- " -	३४४७३	२९९४२	३१०००
	शल्यचिकित्सा बाह्यरुग्ण विभाग (दुपारी)	- " -	३४६५	३१३२	३२००
४.	नेत्र चिकित्सा बाह्यरुग्ण विभाग	- " -	२५६७३	२४८८५	२५५००
५.	स्त्रीरोग चिकित्सा बाह्यरुग्ण विभाग	- " -	११७००	१०९३५	११५००
६.	दंतचिकित्सा विभाग	- " -	९०००	८५२२	८७००
७.	त्वचारोग चिकित्सा विभाग	- " -	४७५००	४७४०२	४९५००
८.	कान, नाक, घसा बाह्यरुग्ण विभाग	- " -	२७०००	२६६२७	२७५००
९.	अस्थिव्यंग चिकित्सा केंद्र	- " -	५७५३०	५६७६९	५७५००
१०.	मनोविकृती चिकित्सा विभाग	- " -	७३००	७३१६	७५००
११.	मज्जातंतू शल्य चिकित्सा विभाग	- " -	४५००	४७९७	५०००
१२.	मज्जातंतू चिकित्सा	- " -	८५००	८११६	८३००
१३.	बालरोग चिकित्सा	- " -	१३१००	१२३२८	१३०००
१४.	प्रसुतिशास्त्र विभाग	- " -	८०००	६०६९	६२००
१५.	मधुमेह चिकित्सा विभाग	- " -	६२००	५५२८	५८००
१६.	सुघटन शल्य चिकित्सा	- " -	२६००	२४९०	२६००
१७.	उरशल्य व हृदयवाहिनी चिकित्सालय	- " -	२३००	२०५७	२२००
१८.	बाल शल्य चिकित्सा	- " -	२१००	१९४१	२१००
१९.	जठरांत्र चिकित्सा	- " -	७९००	७६६५	७८५०
२०.	हृदय व उरशल्य चिकित्सा	- " -	१४५००	१२९१३	१३५००
२१.	आंतरस्राव चिकित्सा	- " -	४८५०	३९४५	४२००

अनुक्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचेगणन	अर्थसंकल्पीय	प्रत्यक्षआकडे	अर्थसंकल्पीयअंदाज
			अंदाज २०२३-२०२४		
२२.	क्षय व श्वसन विषयक रोग चिकित्सा	रुग्णसंख्या	७०००	६६२५	६८५०
२३.	अपस्मार चिकित्सा	- " -	२५००	२२१८	२४००
२४.	मूत्ररोग शल्य चिकित्सा	- " -	५१००	४४४७	४७००
२५.	संधीवात शल्य चिकित्सा	- " -	३५००	२८०१	३१००
२६.	रुधिर विज्ञान शास्त्र	- " -	५१००	४८२६	५०००
२७.	अपघात विभाग	- " -	१७५६५४	१४३०९८	१४५०००
२८.	श्वानदंश विभाग	- " -	१३५०	११३५	१२५०
२९.	व्यवसायोपचार चिकित्सा	- " -	११५००	७४९१	८०००
३०.	भौतिकोपचार शास्त्र चिकित्सा	- " -	१५६६५	१५३२९	१५८००
३१.	लैंगिक चिकित्सा विभाग	- " -	---	---	---
३२.	बालजठरांत्र चिकित्सा	- " -	१७५	११५	१७५
३३.	मूत्रखडा शल्य चिकित्सा	- " -	३५००	३०७८	३२००
३४.	बाल संधीवात चिकित्सा	- " -	---	---	---
३५.	बाल मेद शास्त्र चिकीत्सा	- " -	५०	३१	५०
३६.	वंध्यत्व चिकित्सा	- " -	२५०	१३३	२५०
३७.	जरा चिकित्सा	- " -	७५	२३	५०
३८.	तारुण्य आणि वाढ चिकित्सा	- " -	२३७४	२१७३	२३५०
३९.	मुत्रपिंड विकार चिकित्सा	- " -	४०००	३५४५	३९००
४०.	शालेय बालकांची चिकित्सा	- " -	१५०	२४	६०
४१.	नवजात बालक चिकित्सा	- " -	५००	२५३	३५०
४२.	सदृढ बालक चिकित्सा	- " -	२२००	१९०३	२१००
४३.	बाल मूत्ररोग चिकित्सा	- " -	---	---	---
४४.	मणक्यांची चिकित्सा	- " -	---	---	---
४५.	औषधशास्त्र व आयुर्वेद चिकित्सा	- " -	६००	४०१	६००

अनु क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय
			अंदाज २०२३-२०२४		अंदाज २०२४-२०२५
४६.	व्यसनमुक्ती चिकित्सा	रुग्णसंख्या	१५४०	१३०१	१४५०
४७.	जठरांत्र शाल्य चिकित्सा	- " -	२०००	१८७८	२०००
४८.	उच्च रक्तदाब चिकित्सा	- " -	१०००	६७८	८५०
४९.	कर्करोग (गुल्म/ठ्युमर) चिकित्सा	- " -	---	--	---
५०.	बाल उररोग चिकित्सा	- " -	२००	१२७	२००
५१.	सर्वसाधारण बाह्य रुग्ण विभाग	- " -	५६०००	५८०१७	६१०००
५२.	एक्स-रे	- " -	१००	५०	१००
५३.	जॉइंट रिप्लेसमेंट	- " -	---	---	---
५४.	चिकित्सालयीन औषधशास्त्र	- " -	७२५	६२७	७२५
५५.	विषाणूशास्त्र चिकित्सा	- " -	७५०	२३५	३५०
५६.	डोकेदुखी चिकित्सा	- " -	---	---	---
५७.	होमिओपैथिक	- " -	१२००	७५३	९५०
५८.	संसर्गजन्य आजार	- " -	७५	१४०	२५०
५९.	बाल अपस्मार चिकित्सा	- " -	३५०	३१५	४५०
६०.	स्तन सुश्रुमा चिकित्सा	- " -	११००	९५८	१२००
६१.	ज्वर बाह्य रुग्ण विभाग	- " -	२०५००	५३९९	५९००
६२.	बर्थ डीफेक्ट क्लिनिक	- " -	२५	१	१५

4. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार – २०२४-२०२५

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	एकूण
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१७८	--	४१४	--	२२९	८२१
२.	वैद्यकीय विभाग	१	७३	११०	--	१९२	३७६
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	१	६२	११३	--	५९२	७६८
४.	स्त्रीरोग आणि प्रसूतीशास्त्र	२	१२०	९९	१५	१७९	४१५
५.	बालरोग शास्त्र	१	७०	३२	--	१८	१२१
६.	नवजात अर्थक विभाग	१	२९	२८	३	१२	७३
७.	क्ष-किरण विभाग	२	६५	२६	७०	३३	१९६
८.	विकृती विज्ञान शास्त्र	१३	७५	--	८८	२८	२०४
९.	अपघात विभाग	२	५	१०	--	१९	३६
१०.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग	२	४०	१०९	९	१६७	३२७
११.	कान, नाक, घसा चिकित्सा	१	२२	२९	९	२८	८९
१२.	नेत्र चिकित्सा विभाग	२	३२	३८	९	३२	११३
१३.	त्वचारोग विभाग	१	२०	३२	८	१४	७५
१४.	जठरांत्र चिकित्सा विभाग	१	११	१४	१०	३०	६६
१५.	मज्जातंतू शास्त्र	२	१२	१८	८	८	४८
१६.	मूत्ररोग विभाग	१	१२	२२	८	२१	६४
१७.	रक्तपेढी विभाग	४	२	२	२९	१५	५२
१८.	मनोविकृती विभाग	१	१९	२७	७	२४	७८
१९.	जीवरसायन शास्त्र विभाग	२	२०	--	८	१५	४५
२०.	फार्मसी विभाग	२	४	--	४७	१५	६८
२१.	दंतरोग चिकित्सा विभाग	१	७	१	--	७	१६

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	एकूण
२२.	मज्जातंतू शल्यशास्त्र विभाग	३	१३	२६	--	४३	८५
२३.	सुधटन शास्त्र विभाग	१	१४	४२	१	३४	९२
२४.	हेमेटोलॉजी विभाग	१	३	१०	५	१७	३६
२५.	अंतस्त्राव विभाग	२	१८	१५	५	७	४७
२६.	कृत्रिम मूत्रपिंड रोपण विभाग	३	१०	३२	१७	२८	९०
२७.	उरशल्यशास्त्र विभाग	३	१२	४८	१६	४९	१२८
२८.	उररोग चिकित्सा विभाग	४	१७	१५	२	४	४२
२९.	संधिवात चिकित्सा	--	३	३	--	३	९
३०.	व्यवसायोपचार विभाग	--	३	१	--	९	१३
३१.	भौतिकोपचार विभाग	१	२	१	८	३	१५
३२.	औषध चाचणी विभाग	--	२	१	३	१०	१६
३३.	श्वान दंश विभाग	१	२	२	२	३	११
३४.	लैंगिक चिकित्सा विभाग	१	३	२	--	४	१०
३५.	आयुर्वेदिक विभाग	१	१	२	४	३	११
३६.	होमिओपॅथिक	--	२०	२	--	--	२२
३७.	फार्माकोलॉजी विभाग	३	३५	--	१३	९	६०
३८.	बालरोग शल्यचिकित्सा विभाग	१	१५	३८	--	३३	८७
३९.	अँनस्थेशिया विभाग	२	८०	--	३	३	८८
४०.	उररोग विभाग	४	२५	३०	--	५०	१०९
४१.	प्रतिबंधक सामाजिक औषध शास्त्र विभाग	२	--	--	-	२	४
	एकूण	२५४	९७८	१३९४	४०८	१९९२	५०२६

सही/-
अधिष्ठाता
राजे एडवर्ड स्मारक रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : लोकमान्य टिळक महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

१. प्रस्तावना:

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे लोकमान्य टिळक महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय हे चार प्रमुख रुग्णालयांपैकी एक असून सर्व सोयीसुविधा व अत्याधुनिक उपकरणांनी सुसज्ज असे १९०० खाटा असलेले रुग्णालय आहे. रुग्णालयामध्ये एकूण ३७ विभाग असून त्यापैकी ११ अतिदक्षता विभाग आहेत. सदर रुग्णालयामध्ये अपघात विभाग हा महत्वाचा विभाग असून या विभागामध्ये महामार्गावर होणा-या अपघातातील अनेक रुग्ण दाखल होतात.

सदर रुग्णालयामध्ये अपघाती रुग्णांवर तात्काळ उपचार करण्यासाठी अद्यावत अशी फिरती रुग्णवाहिका (ट्रॅमा अॅम्ब्युलन्स) आहे. दरवर्षी साधारणपणे ७५००० पेक्षा जास्त अतिगंभीर दुखापत व अपघातग्रस्त झालेल्या रुग्णांवर उपचार केले जातात. सदर रुग्णालयामध्ये एमआयसीयु, आयआरसीयु, एनआयसीयु, सीव्हीटीएस, एकेडी, न्युरो सर्जरी, प्लॅस्टीक सर्जरी, ब्लड बँक, स्कीन बँक, कॅथलॉब व सीटी स्कॅन इत्यादी महत्वाचे विभाग आहेत. रुग्णालयासोबतच वैद्यकीय महाविद्यालय असल्याने वैद्यकीय महाविद्यालयात एम.बी.बी.एस. अभ्यासक्रम, वैद्यकीय पदव्युत्तर व अतिविशेष अभ्यासक्रम चालविले जातात. वैद्यकीय शिक्षण घेत असलेल्या डॉक्टरांकडून व चिकित्सकांकडून रुग्णालयात येणाऱ्या बाह्य व आंतररुग्णांना २४ तास वैद्यकीय सेवा दिली जाते.

या रुग्णालयाची व वैद्यकीय महाविद्यालयाची मुख्य कार्ये खालीलप्रमाणे आहेत :-

- १) रुग्णालयात उपचारादाखल दाखल केलेल्या आणि बाह्यरुग्णांना वैद्यकीय सेवा आणि सुविधा उपलब्ध करून देणे.
- २) गंभीररित्या आजारी व जखमी असलेल्या रुग्णांना अतिदक्षता विभागाद्वारे आधुनिक पद्धतीच्या वैद्यकीय सुविधा पुरविणे.
- ३) लोकमान्य टिळक रुग्णालय महानगरपालिका महाविद्यालयातील पदवी व पदव्युत्तर विद्यार्थी आणि परिचारिका यांना शैक्षणिक सुविधा पुरविणे.

- ४) लोटिमस रुग्णालयाच्या विशेषोपचार विभागात विविध पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या अतिरिक्त जागा निर्माण करण्यात आल्या आहेत. निवासी वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या संख्येत वाढ केल्यामुळे रुग्णांना विशेषोपचार (Speciality) व अतिविशेषोपचार (Super Speciality) वैद्यकीय सेवा देणे शक्य होईल.
- ५) संशोधनाकरिता आवश्यक सुविधा पुरविणे.
- ६) आपत्कालीन वैद्यकीय सुविधा केंद्राद्वारे (E.M.S.) एकाच छत्राखाली सर्व वैद्यकीय सुविधा, उपचार व चाचण्या पुरविणे.

रुग्णालयामध्ये सर्व प्रकारच्या चाचण्या व उपचार केले जातात. सदर रुग्णालयामध्ये मागील वर्षभरात सुमारे २३,५५,४६९ बाह्यरुग्णांनी उपचार घेतले, तर सुमारे ९,५८,४६९ आंतररुग्णांनी उपचार घेतले.

आपत्कालीन प्रसंगी रुग्णांना एक्स-रे, सी.टी.स्कॅन व इतर अनुषंगिक तपासण्यांसाठी रुग्णालयात ठिकठिकाणी फिरावे लागू नये, या हेतूने आपत्कालीन रुग्णाला एकाच छत्राखाली सर्व वैद्यकीय सुविधा, तपासण्या व उपचार व्हावे, या दृष्टीने आपत्कालीन वैद्यकीय सुविधा केंद्र (Emergency Medical Service Centre) कार्यान्वित असून या सुविधा केंद्राचा सर्व थरातील रुग्णांना लाभ होत आहे.

रुग्णालयातील विद्यालय इमारतीत ५०० आसन क्षमता असलेल्या सभागृहात सामाजिक व सांस्कृतिक संदेश देणारे कार्यक्रम तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिका कार्यालयाकडून नवीन धोरणाबाबत व्याख्याने, मार्गदर्शन व प्रशिक्षण राबविले जातात तसेच निवडणुकीच्या प्रशिक्षणासाठी सभागृह वापरले जाते.

या रुग्णालयामध्ये एड्स या रोगाच्या रुग्णावर मोफत उपचार केंद्र (A.R.T. Centre) सुरु करण्यात आले आहे. तसेच लहान मुलांतील एड्स या रोगाच्या उपचारासाठी (Paeditric Centre of Excellence), स्वमग्नतेवरील उपचार केंद्र (Autism Intervention Centre), लहान मुलांमधील रक्ताच्या कर्करोगावरील उपचार केंद्र (Peadaitric Haematology) National Nutritional Rehabilitation and Training Centre कार्यान्वित आहे. बोरीवली, मागढाणे येथे 'कॉम्प्रिहेन्सिव थॅलेसेमिया केअर सेंटर आणि बोन मॅरो ट्रान्सप्लान्टेशन केंद्र' हे लोकमान्य ठिळक महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय अंतर्गत उभारण्यात आले आहे.

या रुग्णालयामध्ये एम.आर.आय (M.R.I.) या अत्याधुनिक तपासणी पद्धतीची सुविधा उपलब्ध असून आणखी एक एम.आर.आय. मशिन (Tesla M.R.I. Machine) खरेदी करण्यात आली आहे. तसेच १ सी.टी.स्कॅन मशिन असून नवीन सी.टी.स्कॅन मशिन खरेदी करण्यात येत आहे.

लोटिमस रुग्णालयात नवीन डी.एस.ए. (Digital Subtraction Angiography) मशीन तसेच १६० स्लाईस सी.टी.मशीन स्थापित करण्यात आल्या आहेत. तसेच नवीन स्टेट ऑफ आर्ट एम.आर.आय.मशीन (70 cm.gantry) आधुनिक तंत्रज्ञानाद्वारे आधारित प्रशिक्षणासाठी ख्री रोग विभागात सिम्युलेशन लॅबची (Simulation Lab) स्थापना करण्यात आलेली आहे.

नागरी आरोग्य केंद्र धारावी येथे पीपीव्ही तत्त्वावर महानगरपालिका दराने सिटी स्कॅन व सोनोग्राफी, MRI चाचण्या उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

लोटिमस रुग्णालयात, दर्जेदार सुविधेसह १९०० रुग्णशय्या उपलब्ध करण्याच्या दृष्टीने विविध टप्प्यांची पुनर्विकासाची योजना मंजूर करण्यात आलेली आहे. प्रस्तावित टप्पा १ अंतर्गत नर्सिंग कॉलेज आणि निवासी वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी निवासस्थान, महानगरपालिका उपयोगिता तसेच पदवीपूर्व विद्यार्थ्यांसाठी वसतीगृह अशा तीन इमारतींच्या पुनर्विकासाची कामे समाविष्ट आहेत.

वैद्यकीय महाविद्यालयात या शैक्षणिक वर्षांपासून पदवीधर M.B.B.S. अभ्यासक्रमाकरिता विद्यार्थ्यांची क्षमता २०० करण्यात आली. तसेच वैद्यकीय महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्षांपासून पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाकरिता विद्यार्थ्यांची क्षमता २१७ करण्यात आली आहे. तसेच बंधपत्रित डॉक्टरांच्या संख्येत वाढ करण्यात आली आहे.

रुग्णालयातील इमारतीत आरोग्य पायाभूत सुविधा (HIC) विभागामार्फत टप्प्याटप्प्याने दुरुस्ती करण्यात येत आहे. रुग्णालयातील विभाग स्थलांतरीत व हस्तांतरीत करण्याच्या कामासाठी यांत्रिकी व विद्युत सेवा पुनर्स्थापन करणे आणि स्थानांतरीत करण्यात येणाऱ्या सध्याच्या विभागामध्ये सौम्य बदल करण्याकरिता यांत्रिकी व विद्युत सेवा सामुग्री उपभोक्ता विभागाच्या मागणीनुसार वेळोवेळी पुरविण्यासाठी रुग्णालयामध्ये मोठी उपकरणे खरेदी करण्यात येणार आहेत.

लोटिमस रुग्णालयात नवीन Neurology, Nephrology व Surgical Gastroenterology हे तीन Superspeciality (अतिविशेषकृत) विभाग सुरु करण्यात आले आहे. या विभांगामध्ये DNB Superspeciality पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या (Neurology - २ जागा, Nephrology - २ जागा, Surgical Gastroenterology - १ जागा) अशा एकूण ५ जागा निर्माण करण्यात आल्या आहेत. रुग्णांना व कर्मचारी वर्गाकरिता पौष्टिक खुराक देण्यात आला आहे. २४ तास Fever OPD सुरु करण्यात आली आहे. धारावी येथे Dialysis Centre सुरु करण्यात आले आहे.

महानगरपालिकेच्या धोरणानुसार रुग्णालयात व रुग्णालयातील आवारात निर्माण होणाऱ्या सुक्या व ओल्या कचऱ्याची स्वतंत्रपणे विल्हेवाट लावण्यात येते. ओला कचऱ्यापासून खत निर्मीती प्रकल्प सुरु करण्यात आला आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	२,६४,६९,४४	२,२२,३४,३७	३,०३,५३,६६
२.	वैद्यक शास्त्र	१७,४९,८०	१४,६९,८३	२०,०६,५६
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	१६,२६,६८	१३,६६,४१	१८,६५,३८
४.	प्रसूती आणि स्नी रोग चिकित्सा विभाग	१४,६३,७४	१२,२९,५४	१६,७८,५२
५.	बालरोग विभाग	११,११,०७	९,३३,३०	१२,७४,१०
६.	क्ष-किरण विभाग	१२,३८,६५	१०,४०,४६	१४,२०,४०
७.	अपघात विभाग	८,८०,९२	७,३९,९७	१०,१०,१८
८.	अस्थिव्यंग चिकित्सा विभाग	१०,१७,५५	८,५४,७४	११,६६,८६
९.	कान, नाक, घसा विभाग	७,४४,७१	६,२५,५५	८,५३,९८
१०.	नेत्र चिकित्सा विभाग	८,१९,८५	६,८८,६७	९,४०,१५
११.	त्वचा रोग विभाग	१,५६,३५	१,३१,३३	१,७९,२९
१२.	रक्तपेढी विभाग	१४,२८,७६	१२,००,१६	१६,३८,४१
१३.	मनोरुग्ण विभाग	५,६६,८१	४,७६,१२	६,४९,९८
१४.	औषध विभाग	६,४५,८८	५,४२,५४	७,४०,६५
१५.	अतिदक्षता विभाग	८,३५,६७	७,०१,९६	९,५८,२९
१६.	व्यवसायोपचार आणि भौतिकोपचार केंद्र	८,४३,५७	७,०८,६०	९,६७,३५
१७.	दंत चिकित्सा विभाग	५,६६,८१	४,७६,१२	६,४९,९८
१८.	हृदयरोग विभाग	८,७९,१६	७,३८,४९	१०,०८,१६
१९.	दवाखाना विभाग	९,९७,७७	८,३८,१२	११,४४,१८
२०.	महानगरपालिका कर्मचारी रुग्णांसाठी दिलेली औषधे व इंजेक्शने	१८,२७,१५	१५,३४,८०	२०,९५,२६

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
२१.	रुग्णवाहिका सेवा	४,८७,७२	४,०९,६८	५,५९,२९
२२.	प्रयोग शाळा सेवा	८,३९,६२	७,०५,२८	९,६२,८२
२३.	सामाजिक सेवा	६,८५,४२	५,७५,७५	७,८६,००
२४.	परिचारीका शाळा	४,६७,९५	३,९३,०७	५,३६,६१
२५.	बधिरीकरण विभाग	१३,२९,९१	११,१७,१२	१५,२५,०६
२६.	शल्यक्रिया विभाग	२,३५,०१	१,९७,४०	२,६९,५०
२७.	सशुल्क (पेइंग) विभाग	६,०६,३४	५,०९,३२	६,९५,३१
२८.	बालशल्य चिकित्सा विभाग - कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	६,४५,८८ ---	५,४२,४५ २२	७,४०,६६ ---
	एकूण	५,११,६८,१९	४,२९,८१,३७	५,८६,७६,५९

३. कार्यानुरूप /उपक्रमानुसार कार्यभार गोष्ठवारा : (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४		प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	
		बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण	बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण	बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	सर्वसाधारण पर्यवेक्षण आणि आस्थापना कामे					
२.	वैद्यक शास्त्र विभाग	८५२००	३५५००	८५६००	३६७००	९०१००	४०२००
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	७७३००	३३६००	७४८००	३५४००	७९४००	३८९००
४.	प्रसूती आणि स्त्री रोग चिकित्सा विभाग	६०१००	३०४००	५६५००	३१६००	६१७००	३५३००
५.	बालरोग विभाग	५१५००	१८९००	४९२००	२०७००	५४२००	२४१००
६.	क्ष-किरण विभाग	---	३५६२००	---	३३१५००	---	३६२८००
७.	अपघात विभाग	५२४००	---	५३१००	---	५९६००	---
८.	अस्थिव्यंग चिकित्सा विभाग	६०७००	१६३००	५७४००	१६२००	६३५००	२०४००
९.	कान, नाक, घसा विभाग	३५८००	१२४००	३८६००	१४८००	४३९००	१८७००
१०.	नेत्र चिकित्सा विभाग	३४९००	१२५००	३६५००	१३३००	४२३००	१७८००

अनु.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४		प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४		अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	
		बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण	बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण	बाह्यरुग्ण	आंतररुग्ण
११.	त्वचा रोग विभाग	३९२००	२३१००	३८७००	२२४००	४४१००	२७२००
१२.	रक्तपेढी विभाग	---	२२३००	---	२८२००	---	३४७००
१३.	मनोरुग्ण विभाग	२३४००	९४००	२४५००	८८००	३०४००	१३६००
१४.	औषध विभाग	२६६००	---	२६३००	---	३३५००	---
१५.	अतिदक्षता विभाग	---	३८५००	---	३८४००	---	४५३००
१६.	व्यवसायोपचार आणि भौतिकोपचार केंद्र	१४६८००	११६८००	१२५३००	११७३००	१५४८००	१२६२००
१७.	दंत चिकित्सा विभाग	४६९००	२१६००	४८३००	२५६००	५३६००	३०५००
१८.	हृदयरोग विभाग	१५७००	११२००	१६९००	१२४००	२२३००	१६४००
१९.	दवाखाना विभाग	१४६१४००	---	१४५२५००	---	१४६६७००	---
२०.	महानगरपालिका कर्मचारी रुग्णांस दिलेली औषधे व इंजक्शने	२९५६००	६५२००	२६६३००	६७१००	२९५५००	७२९००
२१.	सामाजिक सेवा विभाग	८३५००	---	७८८००	---	८७२००	---
२२.	परिचारीका शाळा	२६९	२६९	२६९	२६९	२६९	२६९
२३.	बधिरीकरण विभाग	---	७२४००	---	७१६००	---	७९७००
२४.	शल्यक्रिया विभाग	७५१००	४३००	७७५००	४०८००	८४३००	४७२००
२५.	सशुल्क विभाग / पेईंग विभाग	---	१३५००	---	१३९००	---	१८१००
२६.	बालशल्य चिकित्सा विभाग	१४६००	११२००	१४७००	११५००	१९८००	१६५००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

अ) कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)				एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारीका	कामगार व तांत्रिक	
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण	२५२	१	५	५००	७५८
२.	वैद्यकशास्त्र	१०	१००	१०६	१५०	३६६
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	६	११२	१०८	१४६	३७२
४.	प्रसूती आणि स्त्री रोग विभाग	७	७२	६२	१२०	२६१
५.	बालरोग विभाग	३	१०२	६४	१०५	२७४
६.	रेडिओलॉजी विभाग (क्ष-किरण विभाग)	७	८३	१४	६२	१६६
७.	अपघात विभाग	२	३५	२५	७७	१३९
८.	अस्थिव्यंग चिकित्सा विभाग	२	६२	३१	१०८	२०३
९.	कान, नाक, घसा विभाग	१	१६	१३	३९	६९
१०.	नेत्रचिकित्सा विभाग	१	२६	१४	२७	६८
११.	त्वचारोग विभाग	१	२३	५	१०	३९
१२.	रक्तपेढी विभाग	८	६६	५	१०५	१८४
१३.	मनोरुग्ण विभाग	२	२३	७	१६	४८
१४.	औषध विभाग	३	३०	--	२६	५९
१५.	अतिदक्षता विभाग	२	४७	९७	८२	२२८
१६.	भौतिकोपचार व व्यवसायोपचार विभाग	२२	२३	१	२८	७४
१७.	दंतचिकित्सा विभाग	२	६	५	५	१८
१८.	हृदयरोग विभाग	४	४२	१९	५०	११५
१९.	दवाखाना विभाग	२९	--	--	४४	७३
२०.	महानगरपालिका कर्मचारी रुग्णांसाठी दिलेली औषधे व इंजेकशने	--	१४	१०	--	२४

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गनुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)				एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारीका	कामगार व तांत्रिक	
२१.	रुग्णवाहिका व अपघात सेवा विभाग	१	५	२३	२२	५१
२२.	प्रयोगशाळा विभाग	४	४९	--	५०	१०३
२३.	सामाजिक सेवा	६	३६	१५	१३	७०
२४.	परिचारीका शाळा	१	--	१७१	१२	१८४
२५.	बधिरीकरण विभाग	३	८५	१	२४	११३
२६.	शल्यक्रिया विभाग	--	--	८७	१७१	२५८
२७.	सशुल्क (पेईंग) विभाग	--	--	४	४५	४९
२८.	बालशल्य चिकित्सा विभाग	१	१३	११	१०	३५
	एकूण	३८०	१०७१	९०३	२०४७	४४०१

सही/-

अधिष्ठाता

लोकमान्य टिळक महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : बा.य.ल.नायर धर्मादाय रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

सन १९२१ मध्ये राष्ट्रपित्याच्या हाकेला प्रतिसाद म्हणून ४ विद्यार्थ्यांनी नवीन राष्ट्रीय संस्था सुरु करण्याच्या उद्देशाने ब्रिटीश सरकार चालवित असलेले ग्रॅंट वैद्यकीय महाविद्यालय सोडले आणि टोपीवाला राष्ट्रीय वैद्यकीय महाविद्यालय उदयास आले. प्रारंभी, ही एक वैद्यकीय शाळा होती व तिची नोंदणी कॉलेज ऑफ फिजिशियन्स व सर्जन्स यांचेकडून परवानाधारक पाठ्यक्रमासाठी करण्यात आली होती. सन १९४६ मध्ये संस्थेच्या रौप्य महोत्सवी वर्षात, बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने सदर महाविद्यालयास टोपीवाला देसाई कुटुंब आणि सुविख्यात लोकहितैशी दाते डॉ. आनंदराव ल.नायर यांच्याकडून सदळ हस्ते देणगी मिळाल्यामुळे, त्यास टोपीवाला राष्ट्रीय वैद्यकीय महाविद्यालय व बाई यमुनाबाई ल.नायर धर्मादाय रुग्णालय अशी नावे देण्यात आली. आज या जोडसंस्था देशातील अग्रगण्य वैद्यकीय संस्थापैकी एक आहेत.

या रुग्णालयात वैद्यकीय, शाल्यक्रिया, हृदयरोग व नवजात अभिके या सर्व रुग्णांसाठी सुसज्ज असे अतिदक्षता विभाग आहेत, तर मुलांसाठी स्वतंत्र अतिदक्षता विभाग आहे. अपघात विभागाच्या बाजूलाच आघात उपचार कक्ष (ट्रॉमा वार्ड) कार्यान्वित आहे. अन्न व औषध प्रशासनाची मान्यता असलेली रुग्णालयाची स्वतःची रक्तपेढी व रक्त घटक उपचार केंद्र (कंपोनेंट थेरपी युनिट) असून सदर रक्तपेढी फेडरेशन ऑफ ब्लड बँकची सदस्य आहे आणि प्रस्तुत केंद्रात अष्टोप्रहर सेवा उपलब्ध केली जाते.

या रुग्णालयात होल बॉडी सी.टी.स्कॅनर, एम.आर.आय, कार्डिओप्रेसन इत्यादी यंत्रांच्या यंत्रसामुग्री असून, सदर यंत्रसामुग्रीच्या सहाय्याने वैद्यक शास्त्राच्या विविध क्षेत्रातील अनेक रोगांचे अचूक निदान करता येते.

कस्तुरबा रुग्णालयाच्या आवारात असलेल्या, नायर रुग्णालयाच्या स्वतंत्र हायपरबेरीक ऑक्सिजन थेरपी चेंबर्स हे मुंबईतील अशा प्रकारचे दुसरे केंद्र आहे. मुंबईतील पहिल्या क्रमांकाचे स्वतंत्र हायपरबेरीक ऑक्सिजन थेरपी चेंबर्स, वडाळा येथील पोर्ट ट्रस्ट रुग्णालय येथे आहे. ख्री रोग व प्रसूतीशास्त्र विभागातर्फे रुग्णांच्या कल्याणासाठी जननी सुरक्षा योजना (जेएसवाय) व जननी शिशु सुरक्षा योजना कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.

बालरोग शास्त्रक्रिया विभागाने प्रकृष्ट दक्षता विभागासाठी एचएफओव्ही (हाय फ्रिक्वेन्सी ओसेलॅटरी वेटिलेटर) खरेदी करण्यास आलेली असून कॉन्जीनेटल डायफ्रॅग्मॅटिक हर्निया पिडीत रुग्णांना औषधोपचार करण्यासाठी त्याचा मोठ्या प्रमाणात उपयोग होत आहे. अपघात विभाग नवीन इमारतीत स्थलांतरित केलेला असून गंभीर रुग्णांना त्वरित औषधोपचार मिळावेत म्हणून सदर विभागात EMS विभाग, ६ रुग्णशाय्यांनी कार्यान्वित केलेला आहे. तसेच अपघात विभागात स्वतंत्रपणे शास्त्रक्रियागार कार्यान्वित करण्यात आलेले आहेत.

मुत्रशाल्यचिकीत्सा विभागाने अहवाल सालात ८० वॅट लिसा (एल आय एस ए) लेझर यंत्र खरेदी केले असून त्याच्या साहाय्याने होलेप (होलमिन इनेझर एन व्होलीएशन ऑफ प्रोस्टेड) आणि आर आय आर एस (रेस्ट्रोग्रेड इन्ट्रा रिनल सर्जरिङ) केले जातात. तसेच न्यूमॅट्रीक अल्ट्रासोनिक पध्दतीने युरिनरी स्टोन फोडण्याचे ई एम एस लिथेक्लास्ट मास्टर यंत्रामुळे अल्ट्रासोनिक लाटानी आणि हवेच्या दाबाने मूत्रपिंडातील खड्यांची पावडर करून बाहेर काढली जाते. लहान वयातील मुलांना मुतखडा रोगमुक्त करण्यासाठी पेडीयाट्रीक नेफ्रीस्कोफ ऑफ ११ एफ अशी यंत्रे या विभागाने खरेदी केलेली आहेत.

मज्जातंतूशास्त्र विभागाने ४४ चॅनल निकोलेट व्हायासिस व्हिडीओ ईईजी यंत्र खरेदी केलेले असून त्यात मोठ्या प्रमाणात ईईजी अभिलेख जतन करून ठेवण्याची सुविधा आहे. दि. १६ जानेवारी २००९ पासून या रुग्णालयात यात नवीन एम.आर.आय. ही सेवा कार्यान्वित करण्यात आली आहे. जुलै २०११ पासून या रुग्णालयात नवीन अद्यावत सी.टी. स्कॅन यंत्र कार्यान्वित झालेले असून त्यामुळे रुग्णांना त्वरित उत्कृष्ट सेवेचा लाभ मिळत आहे. कर्करोग (ओपीडी) बाह्यरुग्ण विभाग मार्च २०१३ पासून सुरु करण्यात आला. कर्करोग रुग्णांना रुग्णालयात रेडीएशन दिले जात आहे. त्याचप्रमाणे केमोथेरपी करीता ऑनकोलॉजी बाह्यरुग्ण विभाग सुरु करण्यात आला आहे.

रुग्णालय विषयक माहिती व्यवस्थापन प्रणाली (HMIS) :-

१. बा.य.ल.नायर रुग्णालयामधील वैद्यकीय अभिलेख विभागांतर्गत नोंदणी क्र.४ येथे आरोग्य विषयक माहिती संप्रेषण कार्यप्रणाली दि. २१.०६.२०१८ पासून कार्यान्वित आहे.
२. आरोग्य विषयक माहिती HMIS कार्यप्रणाली मार्फत रुग्णांची संपूर्णपणे नोंदणी होते.
३. प्रत्येक दिवसाची रुग्णांची एकूण मोजणी – समरी
४. नोंदणी सहाय्यकामार्फत नोंदणी खिडकीवर येणाऱ्या रुग्णांची प्रात्यक्षित माहिती सदर कार्यप्रणालीमध्ये नोंद करण्यासाठी विचारणा करण्यात येते. (यासाठी रुग्णांच्या आधारकार्डची आवश्यकता असते.)
५. एकदा सदर माहिती कार्यप्रणालीमध्ये नोंदणी सहाय्यकामार्फत नोंद झाल्यावर कार्यप्रणालीमध्ये अद्वितीय आरोग्य ओळखकर्ता (UHID) क्रमांक तयार होतो.

६) त्यामध्ये पहिले तीन क्रमांक म्हणजे रुग्णालयाचा संकेत क्रमांक आणि पुढील सर्व अनुक्रमांक आहेत. रुग्णांना बाह्यरुग्ण

केस पेपरच्या नोंदणीसाठी रु.१०/- भरावे लागतात. सदर बाह्यरुग्ण केस पेपर १५ दिवस वैध असतो.

७) प्रत्येक रुग्णाच्या नोंदणीसाठी एकूण ३०-४० सेंकद इतका वेळ लागतो.

८) प्रत्येक रुग्णाला एक आरोग्य पत्रिका (UHID) सुध्दा देण्यात येते. सदर आरोग्य कार्ड पत्रिका (UHID) प्रत्येक वेळी रुग्णालयात येताना रुग्णांनी आणणे आवश्यक आहे.

९) **आरोग्य विषयक माहिती संप्रेषण कार्यप्रणाली कार्यवाही :-**

रुग्णांना रुग्णालयात दाखल करून पीडीएफ फाईल संगणकाद्वारे कार्यप्रणालीत संप्रेषण होऊन आरोग्य विकार निदानात्मक उपचारासंबंधीचे संगणकामध्ये जतन करून कार्यवाही करण्यात आली आहे.

बा.य.ल.नायर धर्मादाय रुग्णालयामार्फत कोरोना नियंत्रणात आणण्याकरिता व कोविड रुग्ण लवकर बरे होण्याच्या दृष्टीने सर्वोत्तोपरी वैद्यकीय सेवा सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आल्या.

बा.य.ल.नायर धर्मादाय रुग्णालयास सन २०२१ मध्ये १०० वर्षे पूर्ण झाली. त्यानिमित्त रुग्णालयात शतक महोत्सव साजरा करण्यात आला. शतक महोत्सवामध्ये डॉक्टर ते कर्मचारी यांनी मोठ्या प्रमाणात सहभाग घेतला होता. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत चालविले जाणारे महाविद्यालय व रुग्णालयामध्ये १०० वर्षांचे मानचिन्ह मिळविणारे बा.य.ल.नायर धर्मा. रुग्णालय हे पहिलेच रुग्णालय आहे. ही निश्चितच अभिमानाची बाब आहे.

या रुग्णालयाचे मुख्य कार्य :-

बाब्य व आंतररुग्णांना उपचाराची वैद्यकीय सेवा पुरविणे.

अ) रुग्णालयातील खाटांची संख्या	-	१६२३
ब) सन (एप्रिल - २०२३ ते मार्च - २०२४) सालात भरती झालेल्या रुग्णांची संख्या	-	४९०२०
क) बाब्यरुग्णालयात येणाऱ्या रुग्णांची संख्या (एप्रिल - २०२३ ते मार्च - २०२४)	-	जुने - ४४६५९०

नवीन - २६२३७६

एकूण - ७०८९६६

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन व अधीक्षक	३,०४,११,०८	२,७९,७६,५७	३,४१,९६,१३
२.	वैद्यकीयशास्त्र विभाग	५,९५,६३	५,९०,००	६,९८,००
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	४,५५,००	४,३५,००	५,६०,००
४.	स्त्रीरोग आणि प्रसूती शास्त्र विभाग	२,७५,००	२,५५,००	३,८०,००
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	२,५०,००	२,३८,००	३,६०,००
६.	मुदतपूर्व अर्थक विभाग	स्त्री विभाग आणि प्रसुतिशास्त्र विभागात अंतर्भूत आहे		
७.	किरणोत्सर्ग विभाग	३,००,००	२,९७,००	४,१०,००
८.	विकृतीशास्त्र व सूक्ष्मजंतू विभाग	३,००,००	२,९८,००	४,२०,००
९.	अपघात विभाग	वैद्यकीयशास्त्र विभागात दाखविण्यात आलेले आहे		
१०.	अस्थिव्यंग विभाग	२,३५,००	२,३३,००	३,५०,००
११.	कान, नाक, घसा विभाग	१,७०,००	१,६८,००	२,८०,००
१२.	नेत्रदान विभाग	२,०५,००	२,०१,००	३,३०,००
१३.	त्वचा व गुप्तरोग विभाग	१,४५,००	१,४१,३०	२,२२,००
१४.	रक्तपेढी विभाग	१,८५,००	१,८२,३०	३,१०,००
१५.	मज्जातंतू विभाग	१,६०,००	१,५८,००	२,७०,००
१६.	मुत्रपिंडोपचार शल्य चिकित्सक विभाग	शल्यचिकित्सा विभागात दाखविण्यात आलेले आहे		
१७.	औषध निर्मिता विभाग	१,४०,००	१,३१,००	२,४४,००
१८.	श्रवण शास्त्र वाक विकृती चिकित्सा विभाग	टो.रा.वैद्यकीय महाविद्यालयामध्ये स्थलांतरीत केलेले आहे.		
१९.	मानसोपचार विभाग	१,४७,५०	१,४५,५०	२,४५,००
२०.	जीवरसायन शास्त्र विभाग	वैद्यकीय विभागात दाखवि ण्यात आलेले आहे		
२१.	भौतिकोपचार विभाग	६५,००	६३,००	१,३०,००

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
२२.	व्यवसायोपचार विभाग	६४,००	६२,००	१,७५,००
२३.	जाठरयांत्रीक विभाग	७२,००	७१,००	२,३०,००
२४.	क्षयरोग व श्वसनविकार विभाग	९८,००	९३,५०	२,१५,००
२५.	मज्जातंतू शल्य चिकित्सा विभाग	५६,००	५३,००	१,५०,००
२६.	सुघटन शल्य चिकित्सा विभाग	६६,००	६३,३०	१,५०,००
२७.	हृदय संबंधात (औषध)	९७,००	९४,४५	२,२०,००
२८.	वक्ष शल्यक्रिया विभाग	शल्य चिकित्सा विभागात अंतर्भूत आहे		
२९.	बालरोग शल्य विभाग	६४,००	६१,३०	१,४५,००
३०.	कृत्रिम यकृत रोपण विभाग	७२,००	७०,००	२,५५,००
३१.	मधुमेह चिकित्सा	९८,००	९६,५०	२,५८,००
३२.	मूत्र अपाती शास्त्र विभाग	५६,००	५३,५०	२,२०,००
३३.	परिचारिका शाळा	६६,००	६३,००	२,२५,००
३४.	बधिरीकरण विभाग	९७,००	९४,५०	२,६५,००
३५.	अतिदक्षता विभाग	६४,००	६१,००	२,५०,००
३६.	कामाठीपुरा अध्यापन केंद्र	वैद्यकीयशास्त्र विभागात अंतर्भूत आहे		
३७.	सी.टी.स्कॅन केंद्र	१,७०,००	१,६८,००	२,२०,००
३८.	कर्करोग निदान केंद्र	१,७५,००	१,७२,००	२,५०,००
३९.	न्यायवैद्यकीय कक्ष विभाग	१,५६,००	१,५३,००	२,७९,००
४०.	विकिरण उपचार केंद्र	५५,००	५३,००	२,३०,००
४१.	शरीर रचना शास्त्र	५५,००	५३,५०	२,३५,००
४२.	शरीरक्रिया शास्त्र	३२,५०	३१,५०	२,२०,००
४३.	रोग प्रतिबंधक आणि सामाजिक शास्त्र विभाग	६५,००	६३,५०	२,४०,००

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
४४.	मूर्तिपिंडोपचार विभाग	७३,००	७२,००	२,३५,००
४५.	नर्सिंग गृह	२,५०,००	२,४७,००	३,६०,००
४६.	कॅथ लैंब	२,७०,००	२,६४,००	३,७५,००
४७.	औषधशास्त्र विभाग	२,६०,००	२,५७,००	३,८०,००
४८.	हृदयरोगशास्त्र विभाग	२,९५,००	२,९२,००	३,९५,००
४९.	रुधिराभिसरण शास्त्र विभाग	२,३५,००	२,२८,००	३,८०,००
५०.	आंतरसर्ग विभाग	१,९८,००	१,९४,००	३,१०,००
५१.	क्ष-किरण विभाग	१,९७,००	१,९०,००	१,९७,००
५२.	मुत्रशल्य चिकित्सा विभाग कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	१,६४,०० ---	१,५८,०० २,००	२,२०,०० ---
	एकूण	३,७६,५९,७१	३,५०,४८,२२	४,६६,८९,१३

३. कार्यानुरूप /उपक्रमानुसार कार्यभार गोष्ठवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन व अधिक्षक	सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापना यांची कामे			
२.	वैद्यकीयशास्त्र विभाग	रुग्णसंख्या	७२९००	८४०३७	७२९००
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	-"-	५३०००	५७९१९	५३०००
४.	खी रोग आणि प्रसूती शास्त्र विभाग	-"-	३३८००	३९३६४	३३८००
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	-"-	२४६००	२५११४	२४६००
६.	मुदतपूर्व अर्थक विभाग	खी विभाग आणि प्रसूतीशास्त्र विभागात अंतर्भूत आहे.			
७.	किरणोत्सर्ग विभाग	क्ष-किरण प्लेट	---	---	---
८.	विकृतीशास्त्र व सूक्ष्मजंतू विभाग	रुग्णसंख्या	४६०००००	३५२८६४	४६०००००

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	अपघात विभाग		वैद्यकशास्त्र विभागात	दाखविण्यात आलेले आहे.	
१०.	अस्थिव्यंग विभाग	रुग्णसंख्या	५३२००	५६१९४	५३२००
११.	कान, नाक, घसा विभाग	-"-	४३०००	४२५१९	४३०००
१२.	नेत्रदान विभाग	-"-	४३३००	३९४२५	४३३००
१३.	त्वचा व गुप्तरोग विभाग	-"-	५२५००	५७१७२	५२५००
१४.	मज्जातंतू विभाग	-"-	१५८००	१६२४०	१५८००
१५.	मुत्रपिंडोपचार शल्यचिकित्सक विभाग	} औषध निर्मिती विभाग			
१६.	औषध निर्मिती विभाग		शल्यचिकित्सा विभागात दाखविण्यात आलेले आहे		
१७.	श्रवण शास्त्र वाक विकृती चिकित्सा विभाग		टो.रा.वैद्यकीय महाविद्यालयामध्ये स्थलांतरीत केलेले आहे.		
१८.	मानसोपचार विभाग	रुग्णसंख्या	३५००	६३५९७	३५००
१९.	जीवरसायन शास्त्र विभाग		वैद्यकीय विभागात दाखविण्यात आलेले आहे.		
२०.	भौतिकोपचार विभाग	-"-	१३८००	१७२३३	१३८००
२१.	व्यवसायोपचार विभाग	-"-	२००००	१३५२२	२००००
२२.	जाठरयांत्री विभाग	-"-	१८६००	२११९१	१८६००
२३.	क्षयरोग व श्वसनविकार विभाग	-"-	३९५००	१९६५४	३९५००
२४.	मज्जातंतू शल्यचिकित्सा विभाग	-"-	३९५०	४७२०	३९५०
२५.	सुघटन शल्य चिकित्सा विभाग	-"-	१५३००	६७७२	१५३००
२६.	हृदय संबंधात (औषध)		१५३००	१७८४४	१५३००
२७.	वक्ष शल्यक्रिया विभाग		शल्यचिकित्सा या विभागात दाखविले आहे.		
२८.	बालरोग शल्य विभाग	-"-	४४००	५२६२	४४००
२९.	कृत्रिम यकृत रोपण विभाग		शल्यचिकित्सा या विभागात दाखविले आहे.		
३०.	मधुमेह चिकित्सा विभाग	-"-	१४०६०	१८८५२	१४०६०
३१.	मूत्र अपाती शास्त्र विभाग	-"-	९९००	१८०४३	९९००
३२.	परिचारिका शाळा		शिकाऊ विद्यार्थी परिचारिका		

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
३३.	अतिदक्षता विभाग		वैद्यकशास्त्र विभागात	दाखविण्यात आलेले आहे.	
३४.	कामाठीपुरा अध्यापन केंद्र		या रुग्णालयांतर्गत	दाखविण्यात आलेले आहे.	
३५.	सी.टी.स्कॉन केंद्र	रुग्णसंख्या	१४०६०	१४५५३	१४०६०
३६.	कर्करोग निदान केंद्र	-"-	११०००	१६०८९	११०००
३७.	हृदयरोग शल्यचिकित्सा	-"-	३९००	३९२०	३९००
३८.	एम.आर.आय	-"-	४९५०	३१४८	४९५०
३९.	जाठरयांत्रिकी शल्यचिकित्सा विभाग	-"-	५२०००	५२०००	५२०००
४०.	अँन्टीरबीज	-"-	१५००	१४१६	१५००
४१.	रुधीर शास्त्र	-"-	६५००	६८५३	६५००
४२.	नवजात अर्भक	-"-	१५०	२४२७	१५०
४३.	रक्तदाब विभाग	-"-	१३००	१३२०	१३००
४४.	दमा	-"-	१५०	६६	१५०
४५.	आंतरासर्ग	-"-	५६००	८९१२	५६००
४६.	एपिलेप्सी	-"-	३५००	३७९७	३५००
४७.	ट्रॉफिकल मेडीसीन	-"-	---	---	---
४८.	अल्कोलोझम	-"-	---	---	---
४९.	ग्रोथ क्लिनिक	-"-	---	---	---
५०.	ए.आर.व्ही	-"-	---	१९२७	---
५१.	आयुर्वेदिक	-"-	---	९९५	---
५२.	संधिवात	-"-	८९००	---	८९००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)
कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि अधीक्षण	७८	--	१३	१०	८५९	९५२
२.	वैद्यकशास्त्र विभाग	१	५७	५६	--	५०	१६४
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	१	४६	३९	१	५०	१३७
४.	स्त्री रोग आणि प्रसूती शास्त्र विभाग	१	२६	४९	--	४०	११६
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	--	४१	१३	--	३०	८४
६.	ग्रंथपाल विभाग	--	--	--	--	१३	१३
७.	मुदतपूर्व अर्भक विभाग	--	--	१९	--	६	२५
८.	किरणोत्सर्ग विभाग	--	३३	६	--	--	३९
९.	विकृतीशास्त्र विभाग	--	३२	--	--	३०	६२
१०.	सूक्ष्मजंतू विभाग	१	१०	२	--	६	१९
११.	अपघात विभाग	--	--	१२	--	२०	३२
१२.	अस्थिव्यंग विभाग	१	१२	२९	--	५०	९२
१३.	कान, नाक, घसा विभाग	१	१७	१६	१	२०	५५
१४.	नेत्र चिकित्सा विभाग	१	१९	६	--	१७	४३
१५.	त्वचा व गुप्तरोग विभाग	--	११	८	--	३	२२
१६.	रक्तपेढी विभाग	१	--	२	३	७	१३
१७.	मज्जातंतू विभाग	१	--	१३	--	१४	२८
१८.	मुत्रपिंडोपचार शल्यचिकित्सक विभाग	--	१४	--	१०	११	३५
१९.	औषध निर्मिता विभाग	--	१७	--	२४	२०	६१
२०.	श्रवण शास्त्र, वाक विकृती चिकित्सा	--	--	६	--	४	१०
२१.	मानसोपचार विभाग	१	२५	८	३	२०	५७

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
२२.	जीवरसायन शास्त्र विभाग	--	३	--	१४	४	१०१
२३.	भौतिकोपचार विभाग	१	९	--	२०	४	३४
२४.	व्यवसायोपचार विभाग	१	--	--	--	५	६
२५.	जाठारयांत्रिक विभाग	१	११	३	१	२	१८
२६.	क्षयरोग व इवसनविकार विभाग	--	७	६	--	३	१६
२७.	मज्जातंतू शल्यचिकित्सा विभाग	--	११	१०	१	१	२३
२८.	वैद्यकीय	१	२	--	--	२	५
२९.	सुघटन शल्य चिकित्सा विभाग	--	१२	८	--	१	२१
३०.	हृदय संबंधात (औषध)	१	९	--	१	१	१२
३१.	वक्ष शल्यक्रिया विभाग	--	--	--	--	८	८
३२.	बालरोग शल्य विभाग	--	१०	१३	--	८	३१
३३.	कृत्रिम यकृत रोपण विभाग	--	--	--	--	१	१
३४.	चिकीत्सा विभाग	--	--	१९	--	२	१०१
३५.	मधुमेह चिकित्सा विभाग	--	--	८	--	१	९
३६.	मूत्र अपाती शास्त्र विभाग	--	--	१३	१	८	२२
३७.	परिचारिका शाळा	--	--	२१	--	३	२४
३८.	वैद्यकीय समाज विभाग	१०	--	--	--	२	१२
३९.	बधिरिकरण विभाग	--	७६	--	१	२	७९
४०.	अतिदक्षता विभाग	--	--	--	--	२२	२२
४१.	कामाठीपुरा अध्यापक केंद्र	--	--	३६	--	--	३६
४२.	सी.टी.स्कॅन केंद्र	१	--	--	१	३	५
४३.	कर्करोग निदान केंद्र	१	--	११	--	४३	५५
४४.	न्याय वैद्यकीय कक्ष विभाग	--	७	७	--	१	१५
४५.	विकिरण उपचार केंद्र	--	३	--	--	१	४

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
४६.	शरीर रचना शास्त्र	१	६	--	--	६	१३
४७.	शरीरक्रिया शास्त्र	--	--	--	--	६	६
४८.	रोगप्रतिबंधक / सामाजिक शास्त्र विभाग	--	२८	२	१	१४	४५
४९.	मुत्रपिंडोपचार विभाग	--	९	१३	--	१	२३
५०.	नर्सिंग गृह	--	--	२	--	३०	३२
५१.	कॅथ लॅब	१	--	३	१	२	७
५२.	औषधशास्त्र विभाग	१	--	२	--	४	७
५३.	हृदयरोग शास्त्र विभाग	१	६	९	--	८	२४
५४.	सृधिराखिसरण शास्त्र विभाग	१	३	९	--	१	१४
५५.	मेंदुरोग निदान शास्त्र विभाग	१	४	९	--	--	१४
५६.	शिकाऊ परिचारिका	--	--	३००	--	--	३००
५७.	आंतरसर्ग विभाग	--	६	--	--	३	९
५८.	क्ष-किरण विभाग	१	--	५	५२	२०	७८
५९.	मुत्रशल्य चिकित्सा विभाग	१	--	१	--	१	३
६०.	औषधशास्त्र विभाग	१	--	--	--	--	१
६१.	सुक्ष्मजीवशास्त्र विभाग	--	--	--	--	--	--
६२.	बाह्यरुग्ण विभाग	--	--	५४	--	--	५४
६३.	शालेय चिकित्सालय	--	--	--	--	१	१
६४.	सहाय्यक अभियंता (यां व वि)	३	--	--	--	--	३
६५.	सहाय्यक अभियंता (स्थापत्य)	३	--	--	--	--	३
६६.	वैद्यकीय अभिलेख विभाग	७	--	--	--	--	७
६७.	कक्ष सहाय्यक	--	--	१९	--	१७	३६
६८.	शास्त्रक्रिया गलाह सहाय्यक	--	--	२६	--	२५	५१
६९.	चिकित्सालयीन औषधशास्त्र विभाग	--	७	--	--	--	७
	एकूण	१२७	५८९	९८६	२२६	१५२९	३४५७

सही/-

अधिष्ठाता

बा.य.ल.नायर धर्मादाय रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : सेठ ए.जे.बी.महानगरपालिका कान, नाक, घसा रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

या रुग्णालयात येणाऱ्या सर्व बाब्य व आंतररुग्णांना वैद्यकीय सहाय्य देणे व त्यांच्यावर योग्य ते उपचार करणे हे या रुग्णालयाचे प्रमुख कर्तव्य आहे. कान, नाक, घसा यावरील उपचारांकरिता बृहन्मुंबईमध्ये हे एकमेव असे महानगरपालिका विशेष रुग्णालय आहे. हे रुग्णालय १०० खाटांचे असून येथे कान, नाक, घसा यांच्याशी संबंधित रोगांवर उपचार केले जातात.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण	३,४९,११	३,५१,०९	३,९९,८३
२.	क्ष - किरण विभाग	३,३७,१२	२,५९,१३	३,८७,८४
३.	शरीर विकृती शास्त्र व जंतुशास्त्र	२,२२,६२	१,५९,८९	२,७३,३४
४.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (आंतर रुग्ण विभाग)	२,६८,९१	२,०१,८२	३,१९,६३
५.	श्रवणशास्त्र व वाक् उपचार (शास्त्र विभाग)	१,१०,८५	६४,५६	१,६१,५७
६.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (बाह्यरुग्ण विभाग)	२,३६,३१	१,७६,८५	२,८७,०३
७.	ओषधशाळा	२,१९,९०	१,६१,१८	२,७०,६२
८.	वैद्यकीय अभिलेख विभाग	१,१६,१९	७३,५२	१,६६,९१
	एकूण	१८,६१,०९	१४,४८,०४	२२,६६,७७

३. कार्यानुरूप /उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण			प्रशासकीय व आस्थापना कामे	
२.	क्ष-किरण विभाग	क्ष-किरण छायाचित्रांची संख्या	४१२५	६४५८	७६६२
३.	शरीरविकृती शास्त्र व जंतुशास्त्र	चाचण्यांची संख्या	५१३८३	४९३७०	५१७८४
४.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (आंतररुग्ण विभाग)	रुग्णसंख्या	२०७९	१९९७	२०३२
५.	कान, नाक, घसा रुग्णालय श्रवणशास्त्र व वाक्तुपचार (शास्त्र विभाग)	-"-	१२६७६	१३९७०	१४४५०
६.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (बाह्यरुग्ण विभाग)	-"-	१०६७३१	१०५५१०	११०१६२
७.	ओषधशास्त्र	-"-	९४२४६	९२२२०	९८३१५
८.	शस्त्रक्रिया विभाग	-"-	२४१२	१९५८	२०४६

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार – २०२४-२०२५

अनु क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					
		अ	ब	क	ड	इतर	एकूण
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण	--	३	१०	७	--	२०
२.	क्ष-किरण विभाग	--	--	१	२	--	३
३.	शरीरविकृती शास्त्र व जंतुशास्त्र	--	--	१	१	--	२
४.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (आंतररुग्ण विभाग)	--	--	१३	१८	--	३१
५.	श्रवणशास्त्र व वाक्तउपचार शास्त्र	--	--	३	१	--	४
६.	कान, नाक, घसा रुग्णालय (बाह्यरुग्ण विभाग)	--	--	२	१५	--	१७
७.	औषधशास्त्रा	--	--	२	२	--	४
८.	शास्त्रक्रिया विभाग	--	--	१४	२०	१६	५०
	एकूण	--	३	४६	६६	१६	१३१

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
सेठ ए.जे.बी.महानगरपालिका कान,नाक,घसा रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : मुरली देवरा नेत्र रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

बृहन्मुंबई महानगरपालिका, सार्वजनिक आरोग्य खात्यांतर्गत, प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मौलाना शौकत अली रोड, दुर्गदेवी उद्यानासमोर, मुंबई - ४००००८ येथे सन १९४० पासून महानगरपालिकेचे एकमेव नेत्र रुग्णालय कार्यरत आहे. सदर रुग्णालयात ८० रुग्णशऱ्यांची सोय असून, डोळयांना होणाऱ्या सर्व विकारांवर विविध उपचार व शस्त्रक्रिया केल्या जातात. महानगरपालिका नेत्र रुग्णालयांतर्गत सार्वजनिक आरोग्य खात्याच्या अखत्यारीत सन १९७८ सालापासून स्कूल ऑफ ऑप्टोमॅट्री चालविण्यात येत आहे. या स्कूल ऑफ ऑप्टोमॅट्री महाविद्यालयात डिप्लोमा इन ऑप्टोमॅट्री हा निमवैद्यकीय अभ्यासक्रम पूर्ण वेळेत शिकवला जातो. सन २०२३ वर्षापासून स्कूल ऑफ ऑप्टोमॅट्री महाविद्यालयात MUHS मान्यताप्राप्त डिप्लोमा इन ऑप्टोमॅट्री हा २ वर्षासाठीचा निमवैद्यकीय पूर्ण वेळ अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमासाठी १२ वी विज्ञान शाखेच्या उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला जातो. सद्यस्थितीत स्कूल ऑफ ऑप्टोमॅट्रीमध्ये एकूण १७ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. केंद्र शासन अनुदानित व राज्य शासनाच्या मार्गदर्शनाखाली राबविण्यात येणाऱ्या राष्ट्रीय अंधत्व नियंत्रण कार्यक्रमाची अंमलबजावणी या रुग्णालयामार्फत करण्यात येते. या कार्यक्रमांतर्गत विविध सेवाभावी संस्था व नेत्रपेढ्या यांना मार्गदर्शन करण्यात येते व महानगरपालिकेतर्फे आयोजित नेत्र शिबिरात तपासणी करण्यात येते.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापना	६,८९,६२	६,८९,१७	९,३१,६५
२.	शस्त्रक्रियागार विभाग	१,५०,६४	८६,२४	१,३३,४३
३.	प्रयोगशाळा	५१,५०	३९,४९	३१,७५
४.	नेत्रोपचार कक्ष व बाह्यरुग्ण विभाग	१,४९,७२	७३,४६	१,३४,१८
	एकूण	१०,४१,४८	८,८८,३६	१२,३१,०१

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापना				
२.	शस्त्रक्रियागारात करण्यात आलेल्या शस्त्रक्रिया	रुग्णसंख्या	२२००	१७८३	२२००
३.	प्रयोगशाळा	-"-	३६०००	३०३३२	३६०००
४.	नेत्रोपचार कक्ष व बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	५५०००	५७५८६	५५०००
५.	ऑप्टोमेट्री अभ्यासक्रम	विद्यार्थ्यांची संख्या	२०	१७	२०

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा : (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					
		प्रशासन	वैद्यकीय	परिचारिका	इतर		एकूण
					तांत्रिक	श्रमिक	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापना	५	२	--	--	३	१०
२.	शस्त्रक्रियागार विभाग	१	२	८	--	६	१७
३.	प्रयोगशाळा	--	--	--	--	१	१
४.	नेत्रोपचार कक्ष आणि बाह्यरुग्ण विभाग	४	४	१५	२	१८	४३
५.	स्कूल ऑफ ऑप्टोमेट्री	--	--	--	१	--	१
	एकूण	१०	८	२३	३	२८	७२

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
मुरली देवरा नेत्र रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल – २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- के.बी.भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प)

१. प्रस्तावना :

खान बहादूर भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प) हे ३३६ खाटांचे उपनगरीय रुग्णालय पूर्व उपनगरातील ‘एल’ विभागात स्थित असून या रुग्णालयातर्फे रुग्णांना माध्यमिक स्वरुपाच्या आरोग्य सेवा पुरविण्यात येतात.

खान बहादूर भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प) हे पूर्व उपनगरातील कुर्ला रेल्वे स्थानकाजवळील महत्वाचे रुग्णालय आहे. येथे साधारण ३००० ते ३५०० रुग्ण बाह्यरुग्ण विभागात उपचारासाठी येत असतात. दिवसाला साधारण ८० ते ९० रुग्ण आंतररुग्ण सेवेचा लाभ घेतात.

खान बहादूर भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प) मध्ये वरिष्ठ वैद्यकीय अधिकारी, वैद्यकीय अधिकारी, बंधपत्रधारक पदव्युत्तर वैद्यकीय अधिकारी, निवासी वैद्यकीय अधिकारी आणि कॉलेज ऑफ फिजीशिअन आणि सर्जनचे पदविकाधारक विद्यार्थी रुग्ण सेवा देतात. रुग्णालयात प्रयोगशाळा व दैनंदिन चाचण्या करण्यासाठी पॅथॉलॉजी विभाग आहे. या रुग्णालयात लसीकरण केंद्र चालविले जाते. तसेच या रुग्णालयात २४ तासांसाठी रुग्णवाहिका सेवा उपलब्ध आहे. तसेच रुग्णालयात सन १९९७ पासून अपघात विभाग सुरु झालेला आहे. त्याचप्रमाणे क्ष-किरण विभाग, व्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग, बधिरीकरण, सोनोग्राफी, दंतचिकित्सा विभाग, त्वचारोग विभाग, दिलासा सेंटर, नवजात शिशु अतिदक्षता विभाग, अतिदक्षता विभाग / अतिदक्षता वैद्यकीय विभाग, महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य सेवा सुध्दा देण्यात येतात. तसेच मुंबई जिल्हा एड्स नियंत्रण यांच्यामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या सेवा सुध्दा देण्यात येतात.

या रुग्णालयामध्ये खालील विभाग असून त्यासाठी ३३६ खाटांची सोय उपलब्ध आहे.

१)	पुरुष व स्त्री वैद्यकीय	:	६०
२)	शस्त्रक्रिया	:	६०
३)	अस्थिव्यंग	:	४०
४)	स्त्रीरोग व प्रसूती	:	९०
५)	बालरोग	:	३६
६)	कान, नाक, घसा	:	१०
७)	नेत्ररोग	:	१०
८)	अपघात विभाग	:	--
९)	तात्काळ वैद्यकीय विभाग	:	१०
१०)	अतिदक्षता वैद्यकीय विभाग	:	१०
११)	नवजात शिशु विभाग	:	१०
	एकूण	:	३३६

स्थानिक जनता व लोकप्रतिनिधींच्या मागणीनुसार सदर रुग्णालयाच्या मुख्य (तळ + ७) इमारतीच्या ४ थ्या व ५ व्या मजल्यावर पुरुष व स्त्री वैद्यकीय आंतररुग्ण कक्ष व बालरुग्ण आंतररुग्ण कक्ष डिसेंबर २०१६ पासून सुरु करण्यात आले. रुग्णालयाच्या मुख्य (तळ + ७) इमारतीची उर्वरित दुरुस्ती कामे पूर्ण झाल्यानंतर इतर आंतररुग्ण विभाग (शल्यचिकित्सा विभाग, कान-नाक-घसा विभाग, नेत्र विभाग, अस्थिव्यंग विभाग तसेच स्त्री रोग व प्रसुती विभाग) ऑपरेशन थिएटर (शस्त्रक्रियागार), नवजात शिशू अतिदक्षता विभाग (NICU) प्रसूतीपूर्व तपासणी, बाह्यरुग्ण विभाग इ. विभाग दि. २६ डिसेंबर २०१७ पासून सुरु करण्यात आले आहेत.

सदर रुग्णालयात आय.सी.यू. (अतिदक्षता विभाग) दि. ०१.०१.२०१९ पासून तर ई.एम.एस. (अति तात्काळ सेवा) दि. १०.०९.२०१९ पासून सुरु करण्यात आल्या आहेत.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यावेक्षण विभाग	३८,६२,९९	३४,३०,३०	४७,४९,३१
२.	औषध विभाग	५,३३,१३	४,७३,४३	६,५६,४७
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	१,४९,४४	१,३२,७०	१,८३,७३
४.	प्रसूती विभाग	१,६०,२३	१,४२,२९	१,९८,००
५.	बालरोग विभाग	१,१५,७९	१,०२,८२	१,४२,३६
६.	नवजात शिशु विभाग	१,६१,६९	१,४३,५८	१,९८,७९
७.	क्ष-किरण विभाग	१,७२,०४	१,५२,७०	२,११,४२
८.	पॅथॉलॉजी विभाग	१,९४,९३	१,७३,१०	२,४१,३७
९.	अपघात विभाग	१,६१,८१	१,४३,५८	१,९८,७९
१०.	नाक, कान, घसा विभाग	१,१४,८५	१,०१,९९	१,४१,२०
११.	नेत्रचिकित्सा विभाग	१,१०,७९	९८,३८	१,३६,२१
१२.	त्वचारोग विभाग	१,१२,६९	१,००,०७	१,३९,५५
१३.	व्यवसायोपचार तज्ज्ञ विभाग	१,०६,८१	९४,८५	१,३२,३२
१४.	लसीकरण केंद्र	१,५०,७१	१,३३,८३	१,८८,२९
१५.	अस्थिव्यंग विभाग	१,२५,८२	१,११,७३	१,५६,८७
१६.	दंतरुग्ण विभाग	१,१५,०९	१,०२,२०	१,४१,५०
१७.	क्षयरोग विभाग	१,३३,६९	१,१८,७२	१,६४,३७
१८.	रुग्णवाहिका सेवा विभाग	१,४१,००	१,२५,२१	१,७३,३६
१९.	भूलतः	१,१०,८२	९८,४०	१,३८,४४
२०.	विद्युत परिरक्षण विभाग	१,४८,५६	१,३१,९२	१,८२,६५
२१.	अतिदक्षत (आय.सी.यू)	१,६२,५४	१,३४,३४	१,८८,७४
२२.	तात्काळ सेवा विभाग (ई.एम.एस.)	१,६३,६३	१,४३,९५	१,९९,५६
	- कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	----	११,६३	----
	एकूण	७२,०९,०५	६४,०१,७२	८८,६३,३०

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन व पर्यवेक्षण			सर्वसाधारण प्रशासन व आस्थापना यांची कामे	
२.	वैद्यकीय विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	५८५००	४९६२४	५९०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	२५००००	१८१८६४	२०००००
	आंतररुग्ण	-"-	४९००	६३९२	७०००
३.	शल्यक्रिया विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	१४५००	१४२७६	१५०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	२००००	१९०५७	२१०००
	आंतररुग्ण	-"-	१५००	१२७०	१५००
	मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	४००	५०१	७००
	छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	३५०	२३४	३००
४.	ख्री रोग व प्रसूती विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	१४५००	१२९४५	१४०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	३५५००	३६२६०	४००००
	आंतररुग्ण	-"-	१५००	५९९०	६५००
	मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	१६००	१७११	२२००
	छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	५००	४५०	७००
	ख्री नसबंदी	-"-	---	---	---
	पुरुष नसबंदी	-"-	---	---	---
५.	बालरुग्ण विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	३५०००	३२४२१	३५०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	८००००	९२३७६	१०००००
	आंतररुग्ण	-"-	१२००	८३०	१२००

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
६.	नवजात शिशु विभाग कक्षामध्ये उपचार केलेले नवजात शिशु	रुग्णसंख्या	२८००	२५८४	३०००
७.	क्ष-किरण विभाग नियमित काढलेल्या क्ष-किरण फितींची संख्या	-"-	५५०००	५४०२३	६००००
८.	पॅर्टॉलॉजी विभाग एचबी	-"-	६००००	३८८४४	७००००
	टीसी	-"-	६००००	३८८४४	७००००
	डीसी	-"-	६००००	३८८४४	७००००
	ई.एस.आर.	-"-	१००००	२८८९	१००००
	युरिन	-"-	२५०००	९९७२	२५०००
	सिमन	-"-	---	---	---
	स्टूल	-"-	५०००	२८४	५०००
	पी.सी.व्ही.	-"-	६००००	३८८४४	७००००
९.	कान, नाक, घसा विभाग नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	७२००	७६९८	८०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	९०००	८७११	९५००
	आंतररुग्ण	-"-	८००	६२४	७००
	मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	४००	३८८	४८०
	लघु शस्त्रक्रिया	-"-	३५०	२४९	३००
१०	नेत्र चिकित्सा विभाग नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	७५००	७९७०	८२००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	१००००	८९८२	९२००
	आंतररुग्ण	-"-	५००	५१६	५००

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
११	मोठ्या शस्त्रक्रिया	रुग्णसंख्या	४००	४७३	५००
	लघु शस्त्रक्रिया	-"-	३५०	४०	७०
	त्वचारोग विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	३००००	३२३८४	३५०००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	५२०००	४९९९८	५२०००
१२	व्यवसायोपचार विभाग				
	व्यवसायोपचार	-"-	५००००	३३०००	३६०००
	भौतिकोपचार	-"-	५००००	३००००	३६०००
१३	लसीकरण केंद्र				
	बी. सी. जी.	-"-	२०००	१८९६	२०००
	ट्रिपल डोस	-"-	---	४७	५०
	पोलिओ डोस	-"-	२०००	१९४३	२०००
१४	अस्थिव्यंग विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	१८९००	१९८६२	२००००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	५५०००	५५५०६	६००००
	आंतररुग्ण	-"-	१०००	४७०	६००
	मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	५७८	३५२	४००
	लघु शस्त्रक्रिया	-"-	२००	११५	१५०
१५	श्वानदंशाचे रुग्ण				
	कुत्रा चावलेले नवीन रुग्ण	-"-	२०००	१९२९	२३००
	कुत्रा चावलेले एकूण रुग्ण	-"-	४५००	४४५२	५०००
१६	रुग्णवाहिका सेवा विभाग	-"-	५०००	४४५	५०००

४. कर्मचारी विषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारी विषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)				एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	चतुर्थश्रेणी व तांत्रिक	
१.	साधारण प्रशासन विभाग	२४	--	--	५०	७४
२.	वैद्यकीय विभाग	--	३४	३२	२०	८६
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	--	१३	२८	१७	५८
४.	प्रसूती विभाग	--	१७	२४	१९	६०
५.	बालरोग विभाग	--	१९	९	९	३७
६.	नवजात शिशु विभाग	--	--	९	१५	२४
७.	क्ष - किरण विभाग	--	१६	१	७	२४
८.	पॅथॉलॉजी विभाग	--	१७	२	८	२७
९.	कान, नाक व घसा विभाग	--	४	३	५	१२
१०.	नेत्र चिकित्सा विभाग	--	४	३	५	१२
११.	त्वचारोग विभाग	--	२	१	१	४
१२.	व्यवसायोपचार विभाग	--	२	--	१	३
१३.	लसीकरण केंद्र	--	--	१	१	२
१४.	अस्थिव्यंग विभाग	--	१०	१४	८	३२
१५.	रुग्णवाहिका सेवा विभाग	--	--	--	७	७
१६.	भुलशास्त्र विभाग	--	११	१५	२४	५०
१७.	दंतचिकित्सा विभाग	--	१	२	१	४
१८.	विद्युत व परिरक्षण विभाग	--	--	--	१४	१४
१९.	अतिदक्षता विभाग	--	--	११	१०	२१
२०.	अपघात विभाग	--	--	०७	०९	१६
२१.	तात्काळ वैद्यकीय सेवा	--	--	१०	०५	१५
	एकूण	२४	१५०	१७२	२३६	५८२

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक
के.बी.भाभा रुग्णालय, कुर्ला (प)

बृहन्मुंबई महानगर पालिका

कार्यानुरूप अहवाल – २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : के.बी.भाभा रुग्णालय, वांद्रे (प)

१. प्रस्तावना :

४३६ खाटांची क्षमता असलेल्या या रुग्णालयात पुढील विभाग उपलब्ध आहेत.

(१) वैद्यकीय, (२) शल्यचिकित्सक, (३) अस्थिव्यंगोपचार, (४) बालरुग्ण, (५) प्रसूती विभाग, (६) प्रसूतीशास्त्र,
 (७) कुटुंब नियोजन, (८) स्त्रीरोग चिकित्सा, (९) स्त्रीरोग अतिदक्षता, (१०) प्रसूतीपूर्व सुश्रुषा, (११) प्रसूतीपश्चात सुश्रुषा,
 (१२) त्वचारोग, (१३) नेत्ररोग चिकित्सा, (१४) नाक, कान, घसा विभाग, (१५) मनोरुग्ण चिकित्सा, (१६) अतिदक्षता
 विभाग, (१७) बालरोग अतिदक्षता, (१८) दंत चिकित्सा, (१९) अपघात विभाग, २०) सी.टी.स्कॅन विभाग.

रुग्णांची अहोरात्र सेवा करणारे कुशल वैद्यकतज्ज्ञ असलेले मानवसेवी व्याख्याते, वरिष्ठ आणि कनिष्ठ निवासी वैद्यकीय
 अधिकारी इ.पायाभूत सोयींनी सुसज्ज असा प्रत्येक विभाग या रुग्णालयात आहे. नित्य स्वरूपाच्या तपासण्या करणारी सर्व
 साधनांनी सुसज्ज अशी प्रयोगशाळा तसेच एक रक्तपेढीही या रुग्णालयात आहे. बालरुग्ण विभागात मुदतपूर्व अर्भक कक्ष व
 अतिदक्षता विभाग कार्यरत आहेत. स्त्रीरोग चिकित्सा विभागात अखंडपणे दिली जाणारी सेवा, चिकित्सा विकृतीशास्त्र तपासण्या,
 अर्भक कक्ष, परिविक्षण यंत्र व अल्ट्रासोनोग्राफीच्या मदतीने या रुग्णालयात अद्यावत केली आहे. माता आणि बालसंगोपनाच्या
 कल्याणासाठी आरोग्य केंद्र आणि प्रसूतीपश्चात सुश्रुषा केंद्र या रुग्णालयात असून रोग प्रतिबंधक उपचारासाठी प्राथमिक स्तरावर
 या रोगाचे निदान करणारे कर्करोग प्रकटीकरण केंद्र या रुग्णालयात आहे. कुशल वैद्यक तश असलेला अतिदक्षता विभाग व
 अतिदक्षता स्त्रीरोग विभागही या रुग्णालयात कार्यरत आहे. सर्व अत्यावश्यक सेवा आणि अत्यवस्थ रुग्ण सुश्रुषा विभाग यांनी
 सुसज्ज असा अपघात विभाग आहे. रुग्णांना उत्तम सेवा पुरविण्यासाठी अधिकृत परवाना असलेली सुसज्ज अशी रक्तपेढी आणि
 रात्रिदिवस सेवा पुरविणारी रुग्णवाहिका आणि दोन पाळयांमध्ये सेवा पुरविणारी शववाहिनीसुध्दा या रुग्णालयात उपलब्ध आहे.
 तसेच विविध रोग निदानात आवश्यक असणारी महत्त्वपूर्ण सी.टी.स्कॅन सेवाही या रुग्णालयात उपलब्ध आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यंवेक्षण	३१,६६,५७	२३,५३,००	२८,४२,९६
२.	वैद्यकीय/शल्य/स्त्रीरोग व प्रसूती/बालरोग/ त्वचा / नेत्ररोग / अपघात / दंत	४५,१८,८६	३७,५६,४१	४९,१३,३३
३.	क्ष-किरण विभाग	९,९३,३३	८,१४,२३	१५,६४,५२
४.	विकृतीशास्त्र आणि रक्तपेढी	४,९९,९९	४,५१,०३	९,६५,१५
५.	व्यवसायोपचार रोग प्रतिबंधक केंद्र आणि दवाखाना	३,८७,४१	५,२२,२१	८,००,४६
६.	शववाहिनी आणि रुग्णवाहिनी कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	३,३३,१७	३,२७,२४	७,४९,७२
	एकूण	९८,९९,३३	८२,५५,८३	१,१८,३६,१४

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			रुग्णालयाचे सर्वसाधारण प्रशासकीय कामकाज	
२.	वैद्यकीय/शल्य/स्त्रीरोग व प्रसूतीपूर्व/प्रसूती पश्चात/बालरोग/ नेत्ररोग/त्वचा/अपघात/दंत	रुग्णसंख्या	२६९००६	३४२४६३	२४३८८१
३.	क्ष-किरण विभाग	क्ष-किरण चित्रांची व तपासण्यांची संख्या	३७६४८	११८०५४	४६१२७
४.	विकृतीशास्त्र आणि रक्तपेढी	रक्त बाटल्यांची संख्या/ तपासण्या	५९९७३७	९८३३६४	५४९३३८
५.	व्यवसायोपचार/भौतिकोपचार रोग प्रतिबंधक केंद्र आणि दवाखाना	रुग्णसंख्या	२३२०	५०२४	४६६५
६.	शववाहनी आणि रुग्णवाहनी	संदेशाची संख्या	३४४	९७९	५८५
७	सी.टी.स्कॅन विभाग	सी.टी.स्कॅन चित्रांची व तपासण्यांची संख्या	---	---	---

४. कर्मचारी विषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारी विषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	कामगार	
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	२०	२	१	६	२९
२.	वैद्यकीय/शल्य/स्नीरोग व प्रसूतीपूर्व/ प्रसूती पश्चात/ बालरोग / नेत्ररोग/त्वचा/अपघात/दंत / कान - नाक - घसा/ अस्थिव्यंग/ मनोरुग्ण	३२	९२	१९६	३२०	६४०
३.	क्ष-किरण विभाग / सी.टी.स्कॅन	१	८	--	६	१५
४.	विकृतीशास्त्र आणि रक्तपेढी	१	२८	--	१२	४१
५.	व्यवसायोपचार/भौतिकोपचार /रोग प्रतिबंधक केंद्र आणि दवाखाना	--	६	--	४	१०
६.	शबवाहिनी आणि रुग्णवाहिनी	--	--	--	१२	१२
	एकूण	५४	१३६	१९७	३६०	७४७

सही/-

उप वैद्यकीय अधिक्षक
के.बी.भाभा रुग्णालय, वांद्रे (प)

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : सेठ व्ही.सी.गांधी आणि सेठ एम.ए.व्होरा महानगरपालिका सर्वसाधारण
रुग्णालय, राजावाडी

१. प्रस्तावना :

मध्य रेल्वेच्या पूर्वेला घाटकोपर या उपनगरामध्ये सदर रुग्णालय वसलेले आहे. या रुग्णालयात एकूण १८ विविध विभाग असून एकूण खाटांची संख्या ५९६ आहे. रुग्णांच्या उपचारासाठी आंतररुग्ण व बाह्यरुग्ण विभाग विविध सुविधांनी सुसज्ज आहे. तसेच, सदर रुग्णालयासाठी आवश्यक तो तांत्रिक कर्मचारी वर्ग व जीवरक्षक उपकरणांनी सुसज्ज असा रात्रं-दिवस चालणारा अपघात विभाग कार्यरत आहे.

सदर रुग्णालयात पुरेशा कर्मचारीवृद्धासह सुसज्ज वैद्यकीय अभिलेख विभाग आहे. तसेच, निवासी डॉक्टरांसाठी वैद्यकीय पुस्तके, प्रसारणे व वैद्यकीय नियतकालिकांच्या सुविधांसह ग्रंथालय उपलब्ध आहे. एकावेळी १५ मृतदेह राहू शकतील एवढ्या क्षमतेचे वातानुकूलित शवागृह कक्ष आहे. सर्व शस्त्रक्रियागार व आंतररुग्ण विभाग, तांत्रिक कर्मचारी वर्ग, जीवनरक्षक उपकरणे यांसह सुसज्ज आहेत. त्याचप्रमाणे रुग्णालयात वैद्यकीय शल्यचिकित्सा, प्रसूतीशास्त्र, बालरोग, कान नाक घसा विभाग, नेत्रचिकित्सा विभाग, भौतिक उपचार विभाग, व्यवसाय उपचार विभाग, अस्थिव्यंग विभाग, प्रयोगशाळा, रक्तपेढी, रुग्णवाहिका, अपघात विभाग, सोनोग्राफी सेवा २४ तास कार्यरत आहेत. तसेच इतर महत्त्वाचे विभाग रुग्णालयात नियमितपणे सुरु आहेत. सदर रुग्णालयात कुटुंब कल्याण केंद्र, महात्मा फुले योजना, दिलासा इत्यादी सेवा नियमितपणे सुरु आहेत. महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, राजावाडी येथे मानवी दुग्धपेढी सुरु करण्यात आली आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	२४,३९,२४	१८,५९,७५	२६,९६,९७
२.	औषध विभाग	१२,४०,८८	९,४९,८७	१३,७१,९९
३.	शल्यचिकित्सा व भाजलेल्या रुग्णांचा कक्ष	९,२७,६६	७,१०,११	१०,२५,६८
४.	स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र	११,९५,१७	९,१४,८८	१३,२१,४५
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	११,५८,३५	८,८६,७०	१२,८०,७५
६.	नेत्र चिकित्सा व अस्थिव्यंग आणि नाक, कान, घसा व त्वचा रोग चिकित्सा विभाग	१०,०९,६५	७,७२,८७	११,१६,३३
७.	अपघात विभाग	८,३७,४८	६,४१,०८	९,२५,९७
८.	अतिदक्षता व हृदयरोग विभाग	८,५५,१०	६,५४,५६	९,४५,४५
९.	रुग्ण व शववाहिका	६,९४,१३	५,३१,३४	७,६७,४७
१०.	शस्त्रक्रियागार	८,२०,४१	६,२८,०१	९,०७,१०
११.	बाह्यरुग्ण विभाग १) क्ष - किरण शास्त्र २) विकृती शास्त्र ३) रक्तपेढी ४) मनोविकार शास्त्र ५) व्यवसोपचार व भौतिकोपचार ६) प्रतिख्याता ७) दवाखाना ८) क्षयरोग चिकित्सा ९) आयुर्वेदिक १०) होमिओपथी कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	२३,८२,७१	१८,२३,९२	२६,३४,४७
	एकूण	१,३५,६०,७८	१,०३,८०,५४	१,४९,९३,६३

३. कार्यानुरूप उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज		प्रत्यक्ष आकडे		अर्थसंकल्पीय अंदाज	
			२०२३-२०२४	आंतररुग्ण बाह्यरुग्ण	२०२३-२०२४	आंतररुग्ण बाह्यरुग्ण	२०२४-२०२५	आंतररुग्ण बाह्यरुग्ण
१.	वैद्यकीय	रुग्णसंख्या	१२५००	१७५०००	१०८६८	१२१३७६	१३७५०	१९२५००
२.	भाजलेले व शल्य चिकित्सा	- " -	३६५०	१२५०००	३३९४	८६४९८	४०२०	१३५०००
३.	बालरोग	- " -	६०००	७००००	५४४१	४२२७९	६६००	७७०००
४.	स्त्री रोग, प्रसूतीपूर्व	- " -	८५००	९००००	५७८७	६१०१७	९३५०	९९०००
५.	अस्थिव्यंग (नाक, कान, घसा) नेत्र व त्वचा	- " -	४२००	४२३०००	२५६६	२३६९५५	४६२०	४६५३००
६.	अपघात विभाग	- " -	---	१७५०००	---	१४४६७१	---	१९२५००
७.	अतिदक्षता विभाग	- " -	४५००	---	१२४५	---	४९५०	---
८.	रुग्णवाहिका व शववाहिनी	- " -	२५००	---	---	६८९	---	२७५०
९.	केलेल्या शस्त्रक्रिया	शस्त्रक्रिया	९०००	---	---	६०८०	---	९९००
१०.	क्ष किरण	काढलेले क्ष किरण	---	१६५०००	----	१०३५९३	---	१८१५००
११.	विकृतीशास्त्र (पॅथॉलॉजी)	घेतलेले नमुने	१२०००००		१६४१६३२		१३२००००	
१२.	रक्तपेढी	एकूण बाटल्या	४०००		३७७१		४४००	
१३.	मनोविकृती विभाग	रुग्णसंख्या	१५०	१९५००	---	११३३७	१६५	२१४५०
१४.	भौतिकोपचार विभाग व व्यवसायोपचार विभाग		५००००		६१३६७		५५०००	
१५.	लस प्रतिबंधक	- " -	---	७५०००	---	---	---	८२५००
१६.	दंतशल्य	- " -	---	५००	---	१०५१०	---	५५०
१७.	आयुर्वेदिक	- " -	---	---	---	---	---	---
१८.	होमिओपॅथिक	- " -	---	---	---	---	---	---
१९.	क्षयरोग	- " -	---	७२००	---	६०६८	---	७९२०
२०.	बाह्यरुग्ण नवीन	- " -	---	२६००००	---	२३९७९५	---	२८६०००
	जुने	- " -	---	६५००००	---	४८३६६४	---	७१५०००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	औषध विभाग	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यावरण	१६१	१	९	३८	१०८	३१७
२.	औषध विभाग	--	१७	--	१५	५	३७
३.	शल्य चिकित्सा व भाजलेल्या रुग्णांचा कक्ष नेत्र चिकित्सा व नाक, कान, घसा व त्वचारोग चिकित्सा विभाग	६७	--	४४	१४	१८	१४३
४.	स्त्री रोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग	२७	--	४३	१०	४६	१२६
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	१०	--	३४	--	१३	५७
६.	नेत्र चिकित्सा व अस्थिव्यंग आणि कान नाक घसा व त्वचा रोग चिकित्सा विभाग	९	--	२४	--	४	३७
७.	अपघात विभाग	८	--	१७	--	३२	५७
८.	अतिदक्षता व हृदयरोग विभाग	५	--	२२	--	१३	४०
९.	रुग्ण व शववाहिका विभाग	१	--	१	--	२१	२३
१०.	शास्त्रक्रिया विभाग	१५	--	३०	--	३८	८३
११.	बाह्यरुग्ण विभागांतर्गत	७८	--	७८	४७	१६१	३६४
	एकूण	३८९	१८	३०२	१२४	४५९	१२८४

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक (प्र)
सेठ व्ही.सी.गांधी आणि सेठ ए.ए.व्होरा
महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, राजावाडी

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल – २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- श्री हरिलाल भगवती महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, बोरीवली (प)

१. प्रस्तावना :

श्री हरिलाल भगवती महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय हे बृहन्मुंबईतील विस्तारीत पश्चिम उपनगराच्या उत्तरेस बोरीवली (प) येथे आहे. या रुग्णालयात मुंबई उपनगर व विस्तारीत उपनगरे त्याचबरोबर ठाणे जिल्ह्यातील पालघर पर्यंतच्या रहिवाशांना वैद्यकीय सेवा दिल्या जातात.

श्री.हरिलाल भगवती महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय बोरीवली (प) रुग्णालयाचा पुनर्विकास प्रस्तावित असून त्या अंतर्गत पहिल्या टप्प्यात परिचर्या प्रशिक्षण केंद्राच्या इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. भगवती रुग्णालयाच्या परिसरात परिचर्या शाळा असून ६० शिकाऊ परिचारिकांची सोय करण्यात आली आहे. तसेच वैद्यकीय बाह्यरुग्ण विभागासहित १०० व १० खाटांचे अतिदक्षता विभाग रुग्णशास्येचे वैद्यकीय विभाग दि. २७.०६.२०१६ पासून सुरु करण्यात आले आहेत.

रुग्णालयाच्या मुख्य इमारतीच्या पुनर्बाधणीकरिता, सध्या रुग्णालयाचे सर्व आंतररुग्ण विभाग, शस्त्रक्रियागृहे, क्ष-किरण विभाग व प्रयोगशाळा यासह कांदिवली (प) येथील भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय येथे हंगामी कालावधीकरिता स्थलांतरीत करण्यात आले असून ते सर्व विभाग पूर्ण क्षमतेने तेथे कार्यरत आहेत. सर्व शस्त्रक्रियागृहे व आंतररुग्ण विभाग कुशल तंत्रज्ञ, कर्मचारी व जीवनावश्यक औषधे व उपकरणांनी सुसज्ज आहेत.

नव्याने सुरु झालेल्या १०० रुग्णशास्येच्या भगवती रुग्णालयात खालील सोयीसुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत.

- २४ × ७ वैद्यकीय सेवा
- बाह्यरुग्ण व आंतररुग्ण वैद्यकीय कक्ष
- अतिदक्षता विभाग (MICU)
- प्रयोगशाळा विभाग
- क्ष किरण विभाग
- रुग्णवाहिनी सेवा
- सोनोग्राफी
- त्वचा रोग
- बाळ रोग
- मानसोपचार
- परिचारिका प्रशिक्षण केंद्र व वसतिगृह

या रुग्णालयाच्या आवारात महाराष्ट्र शासन संचालित शाविच्छेदन केंद्र कार्यान्वित आहे.

पुनर्बाधणीच्या दुसऱ्या टप्प्यात ४९० रुग्णशास्येचे अत्याधुनिक उच्चस्तरीय अतिविशेष रुग्णालयात शस्त्रक्रिया विभाग, अस्थिरुग्ण विभाग, बालरुग्ण विभाग, माताबाल संगोपन विभाग, प्रसूती विभाग, अतिदक्षता कक्ष, भौतिकोपचार, मज्जातंतु व मुत्रपिंडासंबंधी विशेष कक्षासारख्या इतर सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येणार आहेत.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१,७४,४३	१,२५,६०	१७,००,००
२.	आंतर व बाह्यरुग्ण विभाग	३२,१५,०७	१९,००,००	१९,८०,००
३.	चाचणी व इतर विभाग कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	१३,०५,१४ ---	१७,४३,०९ २५	१४,२०,४४ ---
	एकूण	४६,९४,६४	३७,६८,९४	५१,००,४४

३. कार्यानुरुप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	<u>सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण</u>		रुग्णालयाचे प्रशासकीय व आस्थापनेचे काम		
२.	<u>वैद्यकीय विभाग</u>				
	१. नवीन रुग्ण	रुग्णसंख्या	४५१०६	५०८०४	५२८००
	२. जुने रुग्ण	- " -	४६०१०	५१५०९	५३५००
	३. आंतर रुग्ण	- " -	३३६९	४०१०	४२००
	४. हृदयस्पंदन आलेख	- " -	४०५९	४५६९	४८००
३.	<u>तात्काळ वैद्यकीय सेवा</u>				
	१. नवीन रुग्ण		२५८०३	२९८१०	३१२००
४.	<u>क्ष किरण विभाग</u>				
	१. एकूण क्ष किरण		९०२६	८८२०	९३००
५.	<u>शरीर विकृती शास्त्र विभाग</u>				
	१. चिकित्सालयीन प्रयोगशाळा	चाचण्यांची संख्या	२७९२३८	३१०५०४	३४००००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)
कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या /उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तंत्रज्ञ	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१७	२	१	१	८३	१०४
२.	वैद्यकीय विभाग	--	५९	६४	८	१४	१४५
३.	बाह्यरुग्ण विभाग (ओपीडी)	--	--	४	१	७	१२
४.	क्ष किरण विभाग / सोनोग्राफी	--	--	३	७	२	१२
५.	अपघात विभाग / EMS	--	--	७	--	९	१६
६.	प्रयोगशाळा	--	--	--	११	२	१३
७.	नर्सिंग स्कूल व वस्तीगृह	--	--	४	--	१०	१४
	एकूण	१७	६१	८३	२८	१२७	३१६

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक

श्री हरिलाल भगवती महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : श्रीमती म.तु.अगरवाल महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मुळुंड (प)

१. प्रस्तावना :

हे महानगरपालिकेचे सर्वसाधारण रुग्णालय असून या रुग्णालयात येणा-या सर्व रुग्णांवर वैद्यकीय उपचार केले जातात.

या रुग्णालयातील खाटांची संख्या एकूण ११० असून पुढे दर्शविलेले कक्ष व सेवा रुग्णालयात कार्यरत आहेत.

- १) भिषक कक्ष,
- २) शल्यक्रिया कक्ष,
- ३) बालरोग चिकित्सा कक्ष,
- ४) नाक, कान व घसा कक्ष,
- ५) नेत्ररोग चिकित्सा कक्ष,
- ६) त्वचारोग चिकित्सा कक्ष,
- ७) अस्थिव्यंग कक्ष,
- ८) अति दक्षता कक्ष,
- ९) हृदयरोग दक्षता कक्ष,
- १०) अपघात कक्ष,

त्याचप्रमाणे खाली दर्शविलेल्या सेवा या रुग्णालयात पुरविल्या जातात.

- १) लस टोचणी सेवा,
- २) क्ष किरण सेवा,
- ३) हृदय स्पंदन आलेख सेवा,
- ४) विकृतीशास्त्र सेवा,
- ५) रुग्णवाहिनी व शववाहिनी सेवा,

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	वैद्यकीय कक्ष	७,६८,५३	६,७८,६९	९,४४,१२
२.	शल्यक्रिया कक्ष	४,२५,८१	३,३५,९७	६,०१,४०
३.	खी रोग कक्ष	३,६८,९६	२,७९,१२	५,४४,५२
४.	बालरोग चिकित्सा कक्ष	४,०७,०२	३,१७,१८	५,८२,६१
५.	नाक, कान व घसा कक्ष	३,१०,२४	२,२०,३९	४,८५,८३
६.	नेत्ररोग चिकित्सा कक्ष	२,६८,९३	१,७९,०८	४,४४,५२
७.	त्वचारोग चिकित्सा कक्ष	२,४९,३९	१,५९,५४	४,२४,९८
८.	अस्थिव्यंग कक्ष	५,१७,९३	४,२८,१०	६,९३,५२
९.	अति दक्षता कक्ष	३,८७,७९	२,९७,९४	५,६३,३८
१०.	हृदयरोग दक्षता कक्ष	४,४५,३२	३,५५,४७	६,२०,९०
११.	अपघात कक्ष	३,८८,७४	२,९८,९०	५,६४,३३
१२.	अधि व्यवसायोपचार व भौतिकोपचार कक्ष	३,५४,३२	२,६४,४९	५,२९,९१
	एकूण	४८,९२,९८	३८,१४,८७	७०,००,०२

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५	
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण		प्रशासकीय व आस्थापनेची कामे			
२.	वैद्यकीय विभाग					
	आंतररुग्ण	रुग्णसंख्या	१५०००	३७९१	७५००	
	बाह्यरुग्ण	-"-	७४०२९२	११०३११	१४००००	
	हृदयस्पंदन आलेख	-"-	२००००	९४०२	१५०००	
३.	शल्यक्रिया कक्ष					
	आंतररुग्ण	-"-	१५००	२०३	४००	
	बाह्यरुग्ण	-"-	१०००	११७५४	१६०००	
	शस्त्रक्रिया	-"-	२५००	१४६	४००	
४.	स्त्री रोग कक्ष					
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---	
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---	
	शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---	
५.	बालरोग कक्ष					
	आंतररुग्ण	-"-	५००	११४	३००	
	बाह्यरुग्ण	-"-	१३०००	१९०७२	२५०००	
६.	नाक, कान व घसा					
	आंतररुग्ण	-"-	१५००	---	---	
	बाह्यरुग्ण	-"-	२००००	१०२३२	१५०००	
	शस्त्रक्रिया	-"-	५००	---	---	

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
७.	नेत्ररोग चिकित्सा				
	आंतररुग्ण	रुग्णसंख्या	१०००	---	---
	बाह्यरुग्ण	-"-	१५०००	६९४५	१२०००
	शस्त्रक्रिया	-"-	१५००	---	---
८.	त्वचा रोग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	२५०००	२८१८९	४००००
९.	अस्थिव्यंग				
	आंतररुग्ण	-"-	२००००	१३९	३००
	बाह्यरुग्ण	-"-	७००००	३७११९	४५०००
	शस्त्रक्रिया	-"-	१०००	१००	२५०
१०.	अतिदक्षता विभाग				
	आंतररुग्ण	-"-	३५००	४०६	७००
	बाह्यरुग्ण	-"-	२००००	३७९१९	४५०००
११.	हृदयरोग अतिदक्षता				
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
	बाह्यरुग्ण	-"-	१००००	---	---
१२.	भाजलेल्या रुग्णांचा कक्ष				
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१३.	आधिव्यवसायोपचार व भौतिकोपचार				
	कक्ष	रुग्णसंख्या	---	---	---
१४.	क्षयरोग विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१००००	३०७	५००
१५.	मनोविकार विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
१६.	वरिष्ठ नागरिक चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	५०००	७०००
१७.	क्ष किरण विभाग				
		-"-	५६०००	१८४७४	३००००
१८.	विकृती चिकित्सा विभाग				
		-"-	---	---	---
१९.	रुग्णवाहिका व				
	शववाहिका	-"-	८५००	१९३६	३०००
			२०००	६५५	७००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या/ उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिसेविका	तांत्रिकी व निम्न कर्मचारी	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन	१५	--	--	--	--	१५
२.	वैद्यकीय, अतिहृदयरोग दक्षता, अतिदक्षता, त्वचारोग, शववाहिका व रुग्णवाहिका, अपघात कक्ष	--	२०	४३	११	१०७	१८९
३.	शस्त्रक्रिया, नाक, कान, घसा, नेत्ररोग, अस्थिव्यंग	--	१०	५०	२०	६८	१४८
४.	स्त्री रुग्ण कक्ष	--	१०	७	--	१२	२९
५.	पुरुष रुग्ण कक्ष	--	११	९	--	१२	३२
६.	बालरोग	--	९	३	४	६	२२
७.	क्ष किरण	--	३	३	६	५	१७
८.	विकृतीशास्त्र	--	४	२	६	७	१९
९.	लसीकरण	--	--	२	--	२	४
१०.	क्षयरोग	--	--	१	--	२	३
	एकूण	१५	६७	१२०	४७	२२१	४७०

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
श्रीमती म.तु.अगरवाल महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- डॉ. आर.एन.कूपर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, विलेपार्ले (प)

१. प्रस्तावना :

सन १९७१ मध्ये डॉ.रु.न.कूपर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, जुहू विलेपार्ले (प) हे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने सुरु केले. या रुग्णालयात सुरुवातीस २५० खाटांची सुविधा उपलब्ध होती. त्यानंतर, गेल्या काही वर्षांत पश्चिम उपनगरातील वाढती लोकसंख्या विचारात घेऊन त्यात अनेक विभागांची वाढ करण्यात येऊन सध्या असलेल्या ५८० रुग्णशऱ्या क्षमतेमध्ये वाढ करून एकूण ७०० रुग्णशऱ्या क्षमता असलेले पश्चिम उपनगरातील सुसज्ज असे महानगरपालिकेचे रुग्णालय सुरु आहे. त्यामुळे त्याचा फायदा प्रामुख्याने उपनगरातील जनतेस होत आहे.

तसेच, सदर रुग्णालय सन २०१५ पासून हिंदूहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे वैद्यकीय महाविद्यालयाशी संलग्न झाले आहे. यास्तव, सदर रुग्णालय हे उपनगरीय रुग्णालय न राहता प्रमुख रुग्णालयापैकी गणले जात आहे. संपूर्ण रुग्णालय अधिष्ठाता, हिंदूहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे वैद्यकीय महाविद्यालय व डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालय, जुहू विलेपार्ले (प) यांच्या अधिपत्याखाली आहे. हिंदूहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे वैद्यकीय महाविद्यालय व डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालय, जुहू विलेपार्ले (प) संलग्न झाल्याने येथे सध्या विविध २१ विभाग रुग्णांसाठी कार्यरत आहेत. त्यामुळे रुग्णालयाची व्याप्ती वाढली आहे.

एनआयसीयू, आयसीयू, एसआयसीयू, भाजलेल्या रुग्णांचा कक्ष अद्यावत करण्यात आले आहेत. डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयात सद्यस्थितीत २१ शास्त्रक्रियागृहे आहेत. अपंग रुग्णांकरिता दिव्यांग बाह्यरुग्ण विभाग कार्यरत आहे. डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयात सार्वजनिक खाजगी सहभाग प्रोत्साहन तत्वावर सी.टी.स्कॅन केंद्र /एम.आर.आय.केंद्र /रक्तपेढी विभाग या सेवा सुरु करण्यात आल्या आहेत. व्यसनाधीन रुग्णांना व्यसनमुक्त करण्यासाठी डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयात बाह्यरुग्ण विभाग सुरु असून आणखी आधारभूत सुविधा पुरविण्यात येत आहेत. कोरोना काळात कोरोना रुग्णांना डायलेसिससाठी सेवा उपलब्ध व्हावी याकरिता दि. १२.०६.२०२० पासून डायलेसिस केंद्र सुरु करण्यात आले आहे. सद्यःस्थितीत सदर डायलेसिस सुविधा आवश्यक त्या सर्व रुग्णांसाठी कार्यरत आहे.

डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयात कार्डीयाक कॅथलॉब विभाग नव्याने सुरु करण्यात आलेला आहे. तसेच डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयाच्या आवारात हिंदूहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे वैद्यकीय महाविद्यालयाची नवीन इमारत उभारण्यात आली आहे. त्याचा उदघाटन सोहळा दि. २२.०४.२०२२ रोजी संपन्न झाला.

भारतीय आयुर्विज्ञान परिषद यांच्या मानांकानुसार डॉ.रुस्तम नरसी कूपर रुग्णालयाची रुग्णशऱ्या ७०० वरून एकूण ११६० पर्यंत वाढविण्यासाठी मा.महानगरपालिका आयुक्त यांची प्रशासकीय मंजुरी प्राप्त झाली आहे. त्याअनुषंगाने विविध संवर्गातील मनुष्यबळ वाढविण्याबाबतचा प्रस्ताव तयार करून मंजूरी घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण पर्यवेक्षण आणि प्रशासन	२८,१९,७४	३५,८४,३२	३१,७७,२४
२.	सर्वसाधारण वैद्यकीय विभाग, अतिदक्षता, त्वचा व चामडीचे रोग विभाग, मनोविकृती विभाग व औषधे	१८,९४,५७	१७,१६,७६	२२,५२,०६
३.	शल्य विभाग, सर्वसाधारण शल्य चिकित्सा विभाग, अस्थिव्यंग उपचार विभाग, नाक, कान, घसा विभाग,	१३,९९,१४	१३,००,४७	१७,५६,६३
४.	ख्री रोग आणि प्रसूती विभाग, कुटुंब कल्याण विभाग	१५,९६,२२	१४,९७,५५	१९,५३,७१
५.	बालरोग विभाग	१२,९४,७४	११,९६,०७	१६,५२,२३
६.	क्ष किरण विभाग	१८,१७,५४	१७,१८,८७	२१,७५,०३
७.	प्रयोगशाळा विभाग	१६,७४,१६	१५,७५,४९	२०,३१,६५
८.	अपघात विभाग	१५,४७,२३	१४,४८,५६	१९,०४,७२
९.	रक्त पेढी	१२,९३,२६	११,९५,५९	१६,५०,७५
१०.	लसीकरण विभाग	८,९३,५०	७,९४,६९	१२,५०,९९
११.	क्षयरोग विभाग कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	७,१३,२६ ---	६,१४,३६ ४	१०,७०,७५ ---
	एकूण	१,६९,४३,३६	१,६६,४२,७७	२,०८,७५,७६

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			प्रशासकीय व आस्थापनेचे काम	
२.	वैद्यकीय विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	११३८००	११३७२७	११९४१३
	२) आंतररुग्ण	-"-	१०१३३	३९७३२	४१७१९
	३) हृदय स्पंदन	-"-	१८७२९	१८८७२	१९८१६
३.	अतिदक्षता विभाग				
	१) आंतररुग्ण	-"-	१६२७	---	---
	२) हृदय स्पंदन आलेख	-"-	१८७२९	१८८७२	१९८१६
४.	शल्यचिकित्सा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	५५३११	५१५३२	५४१०९
	२) आंतररुग्ण	-"-	४२०९	५६४०	५९२२
	३) मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	२०९९	१३०८	१३७३
	४) छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	२६१८	१५९७	१६७७
	५) न्यूरो शस्त्रक्रिया	-"-	११६	१०२	११२
५.	स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	४२८८२	३९७५१	४३९२६
	२) आंतररुग्ण	-"-	६१५२	५६११	६१७२
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	३०२८	३०५६	३२०९
	४) कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया	-"-	३९६	५२०	५४६
	५) प्रसूती	-"-	३६३८	३२४५	३५६९
६.	बालरोग विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२३७१२	२०४८९	२२५३८
	२) आंतररुग्ण	-"-	१९१५	१८४७	२०३२
	३) प्रसूतीपूर्व आंतररुग्ण	-"-	१११३	३८३५	४२१८

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			२०२३-२०२४	२०२३-२०२४	२०२४-२०२५
७.	अस्थिव्यंग विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	६९७१३	६६१९१	७०८१०
	२) आंतररुग्ण	-"-	२०७४	२०४७	२१४९
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	११०९	१४०२	१४७२
	४) व्यवसाय व भौतिक उपचार	-"-	---	---	---
८.	नाक, कान, घसा				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२४९५२	२२९७६	२४१२५
	२) आंतररुग्ण	-"-	७६५	९०२	९४७
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	५९७	११७८	१२३२
९.	नेत्रचिकित्सा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२२४८७	१९५०८	२०४८३
	२) आंतररुग्ण	-"-	५९१	५७५	६०३
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	६३०	७४६	७८३
१०.	गॅस्ट्रोलॉजी विभाग	-"-	---	---	---
११.	दृकश्राव्य विभाग				
	१) स्पीच	-"-	---	---	---
	२) ऑडीओग्राम	-"-	---	---	---
	३) टी.ए.बी.सी.	-"-	---	---	---
	४) टी. ई. टी.	-"-	---	---	---
	५) छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
१२.	दंतचिकित्सा विभाग	-"-	९७३९	१०२६५	१०७७८
१३.	मनोविकृतीशास्त्र विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२९५७७	२४९१०	२५१५५
	२) आंतररुग्ण	-"-	३८९	२७९	२९२
	३) इ. इ. जी.	-"-	--	--	--
	४) इ. सी. टी.	-"-	--	--	--

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१४.	त्वचा व गुप्तरोग विभाग १) बाह्यरुग्ण विभाग २) आंतररुग्ण ३) शस्त्रक्रिया	रुग्णसंख्या	५६४१५ -”- -”-	५४११७ ४१ ---	५९५२९ १३६ ---
१५.	अपघात विभाग एकूण दाखल रुग्ण	-”-	१००२४१	९४८५२	१०४२३७
१६.	क्ष किरण विभाग	क्ष किरण प्रती	८८३५५	९१३८२	१००५२०
१७.	प्रयोगशाळा विभाग शरीर विकृती चाचण्या	चाचण्यांची संख्या	२००००००	१८६०५३३	१९३३५५९
१८.	रक्तपेढी १) रक्तगट २) रक्तदाते ३) रक्त साठा ४) अँन्टीबॉडी टायटर ५) रक्त तपासणी ६) कोमटेस्ट ७) रक्त पुरवठा ८) ए. एन. सी. रक्तगट तपासणी ९) सीरम गुणींग १०) नस टोचणी ११) बाह्यरुग्ण रक्तगट तपासणी १२) रक्तगट व त्याची जुळवणी	बाटल्यांची संख्या -”- -”- -”- -”- चाचणी -”- -”- -”- -”- -”- -”- -”- -”- -”-	---	---	---
			१५००	३८३५	४२१८
			२०००	---	---
			२०००	---	---
			६०००	४४१०	४८२०
			---	---	---

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या /उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	निम वैद्यकीय	परिचारिका	कामगार आणि तंत्रज्ञ	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	७६	१७	११	४	१५	१२३
२.	वैद्यकीय, अतिदक्षता कक्ष, त्वचा व चामडीचे रोग	३	६५	५	५६	९५	२२४
३.	शल्यचिकित्सा, अस्थिव्यंग, कान, नाक, घसा, नेत्ररोग, भौतिक उपचार व दृक्श्राव्य विभाग	--	९५	२०	६०	९५	२७०
४.	स्त्री रोग व प्रसूती शास्त्र, कुटुंब नियोजन	--	३५	--	५०	६०	१४५
५.	बालरोग विभाग	--	३५	--	३६	५०	१२१
६.	क्ष किरण विभाग	--	१५	१३	२०	५०	९८
७.	शरीर विकृती शास्त्र विभाग	--	१५	३३	२०	४५	११३
८.	अपघात विभाग	--	१०	--	२८	५०	८८
९.	रक्त पेढी	--	६	३	१०	४०	५९
१०.	लसीकरण विभाग	--	८	--	५	८	२१
११.	क्षयरोग विभाग	--	५	--	१४	८	२७
१२.	शिकाऊ परिचर्या संस्था	--	--	--	११	--	११
१३.	इतर निमवैद्यकीय विभाग	--	--	३७	--	--	३७
१४.	अंशकालिन दंत शल्यचिकित्सक	--	४	--	--	--	४
	एकूण	७९	३१०	१२२	३१४	५१६	१३४१

सही/-

अधिष्ठाता

हिं.बा.ठा.वैद्यकीय महाविद्यालय व डॉ.रू.न.कूपर रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- श्रीमती दि.मो.मेहता महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, चेंबूर

१. प्रस्तावना :

श्रीमती दिवालीबेन मो.मेहता, (मा) महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, चेंबूर हे पूर्व उपनगरात चेंबूर (प) येथील एम/पश्चिम विभागात सुमारे ६,७४,८५० लोकसंख्येला माध्यमिक स्तरीय रुग्ण सेवा पुरवित आहे. अत्यावश्यक सेवा - २४ तास तात्काळ बाह्यरुग्ण सेवा/आंतररुग्ण सेवा, निदान सुविधा - एका पाळीत रक्त तपासणी, क्ष-किरण, हृदयस्पंदन आलेख सुविधा, २४ तास रुग्णवाहिका या इतर सहाय्यक सेवा सुविधा पुरविल्या जातात.

चेंबूर येथील श्रीमती दिवालीबेन मेहता, (मा) महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय हे ७४ रुग्णशाय्यांची सुविधा असणारे पूर्व उपनगरातील एक प्रमुख रुग्णालय असून चेंबूर परिसरातील सिध्दार्थ कॉलनी, शेल कॉलनी, कॅम्प, चेंबूर नाका, ठक्करबाप्पा, वाशी नाका, सुभाष नगर इत्यादी परिसरातील गरीब व गरजू रुग्ण उपचारार्थ येथे येतात. सदर रुग्णालयामार्फत उपचारार्थ येणा-या रुग्णांना माध्यमिक स्वरूपाच्या वैद्यकीय सेवा (Secondary Health Care Services) पुरविल्या जातात. यामध्ये वैद्यकीय शल्य चिकित्सा, स्त्रीरोग, बालरोग चिकित्सा, क्ष-किरण, प्रयोगशाळा यांच्यासह इतर अनुषंगिक सुविधांचा अंतर्भाव आहे. सदर सुविधा ह्या प्रभावीपणे व तत्परतेने देण्यात येत असल्यामुळे रुग्णालयामध्ये उपचारार्थ येणा-या रुग्णांच्या संख्येमध्ये लक्षणीय वाढ झालेली आहे. म्हणजेच रुग्णालयामध्ये दररोज सरासरी ७००-१००० रुग्ण बाह्यरुग्ण विभागामध्ये उपचारार्थ येतात.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन	६,५३,४२	४,८६,००	६,९९,५२
२.	वैद्यकीय विभाग	३,३०,००	२,४७,५८	३,५३,२७
३.	शास्त्रक्रिया विभाग	१,२०,००	९०,०३	१,२८,४६
४.	खीरु रुग्ण विभाग	१,००,००	७५,०२	१,०७,०५
५.	बालरुग्ण विभाग	१,२७,००	९५,२८	१,३५,९५
६.	क्ष - किरण विभाग	१,३७,००	१,०२,७८	१,४६,६६
७.	प्रयोगशाळा	१,०९,००	८१,७८	१,१६,६९
८.	नेत्र रुग्ण विभाग	९८,००	७३,५२	१,०४,९१
९.	त्वचा व गुप्त रोग विभाग	९५,००	७१,२७	१,०१,६९
१०.	क्षय रुग्ण विभाग	१,०२,००	७६,५२	१,०९,१९
११.	नाक, कान, घसा रुग्ण विभाग	९५,००	७१,२७	१,०१,६९
१२.	रुग्णवाहिनी व शववाहिनी कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	१,०४,०० ---	७८,०२ ४,२४	१,११,३३ ---
	एकूण	२०,७०,४२	१५,५३,३१	२२,१६,४१

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			प्रशासकीय व आस्थापनेचे काम	
२.	वैद्यकीय विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	१३१९५२	१५४६८१	१३४२६५
	२) आंतररुग्ण	-"-	८९३	१८२२	२०२२
	३) हृदय संदर्भ आलेख	-"-	५३७४	५५२७	६०२७
३.	शस्त्रक्रिया विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२५३७८	९१४१	८०६१
	२) आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
	३) मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	३१६	२९६	३०४
	४) लहान शस्त्रक्रिया	-"-	१८७	६८	५०
	५) बाह्यरुग्ण लहान शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
४.	स्त्री रुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२२१९	३२४५	२७७०
	२) आंतररुग्ण	-"-	२५४	१४६	६८
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	१६८	११५	६०
५.	बालरुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	६४७५	८६४५	७३२०
	२) आंतररुग्ण	-"-	२१५	११०	२५४
६.	क्ष किरण	-"-	६१७२	८७९०	७५९०
७.	प्रयोगशाळा विभाग	तपासणी	१०२३१२	१३१९२१	१२०५९१

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			२०२३-२०२४	२०२३-२०२४	२०२४-२०२५
८.	नेत्र रुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	४३१६	५०१७	४४३१
	२) आंतररुग्ण	-"-	---	३३४	२९३
९.	३) शस्त्रक्रिया	-"-	---	३६	२६
	त्वचा व गुप्त रुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	६२९८	६४५०	५३७०
१०.	२) आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
	क्षयरुग्ण विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	६२७	७०९	७९०
११.	नाक, कान व घसा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	---	२०६	१०४
	२) आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
१२.	३) शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
	रुग्णवाहिनी व शववाहिनी		५९२४	५०५	६६५

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यंतेक्षण	१४	२	१	--	१६	३३
२.	वैद्यकीय विभाग	--	८	१८	८	१८	५२
३.	शस्त्रक्रिया विभाग	--	३	५	१	१६	२५
४.	स्त्री रुग्ण विभाग	--	२	३	--	६	११
५.	बालरुग्ण विभाग	--	३	२	--	८	१३
६.	क्ष - किरण विभाग	--	१	१	२	१	५
७.	प्रयोगशाळा विभाग	--	१	१	६	४	१२
८.	नेत्ररुग्ण विभाग	--	२	२	--	२	६
९.	त्वचा व गुप्त रुग्ण विभाग	--	१	२	--	३	६
१०.	क्षय रुग्ण विभाग	--	१	२	१	२	६
११.	नाक, कान व घसा रुग्ण विभाग	--	१	४	--	२	७
	एकूण	१४	२५	४१	१८	७८	१७६

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी (प्र)
श्रीमती दि.मो.मेहता महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : बृही.एन.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, सांताकुळ (पू)

१. प्रस्तावना :

वि.नं.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, सांताकुळ (पू) हे ११ वा रस्ता, टी.पी.एस.३, रुप टँकीजच्या समोर, सांताकुळ (पू), मुंबई - ४०० ०५५ येथे स्थित असून सध्या या रुग्णालयातील खाटांची संख्या २७६ आहे. या रुग्णालयात वैद्यकीय, शल्यचिकित्सा, प्रसूतीशास्त्र व स्नीरोग शास्त्र विभाग, अस्थव्यंगोपचार, बालरोग विभाग, नेत्र चिकित्सा विभाग, कान नाक घसा विभाग, भौतिकशास्त्र विभाग, आदी शाखांचे बाह्य व आंतररुग्ण विभाग कार्यरत आहेत. विकृतीशास्त्र, प्रयोगशाळा, क्ष-किरण विभाग, सी.टी.स्कॅन विभाग, सोनोग्राफी तसेच अतिदक्षता विभाग यासारख्या निदान सुविधा या रुग्णालयात उपलब्ध आहेत. कुटुंब कल्याण केंद्र, महात्मा फुले योजना, दिलासा, एड्स ऐच्छिक सल्ला आणि रक्त तपासणी केंद्र हे सुध्दा या रुग्णालयाला संलग्न आहे.

वि.नं.देसाई रुग्णालयामार्फत विविध वैद्यकीय सेवा-सुविधा पुरविण्यावर लक्ष केंद्रित केले आहे. रुग्णालयात २४ तास रुग्णवाहिका सेवा उपलब्ध आहे. हे रुग्णालय अंधेरी ते बांद्रा पर्यंत व प्रामुख्याने सांताकुळ पूर्व व पश्चिम येथील लोकांच्या वैद्यकीय गरजा पूर्ण करते.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन व पर्यवेक्षण	४०,६०,५३	४१,४३,५०	५८,८३,७७
२.	वैद्यकीय विभाग	२,३५,२८	१,२९,०५	१,८९,७३
३.	शास्त्रक्रिया विभाग	२,०७,८०	९८,९६	१,४१,६७
४.	प्रसूतीशास्त्र व स्त्रीरोग शास्त्र विभाग	१,८९,६६	६८,५०	९७,२७
५.	बालरोग विभाग	१,८३,९६	५९,६७	९९,४६
६.	अकाली जन्मलेल्या बालकांचा विभाग	१,८६,५५	६९,०४	९८,०४
७.	क्ष - किरण विभाग	२,०६,२५	८२,४५	१,१७,०८
८.	विकृतीशास्त्र विभाग	२,०२,१०	८९,०३	१,२६,४२
९.	अस्थिव्यंगोपचार शास्त्र विभाग	२,३२,६९	१,९५,००	१,६३,३०
१०.	कान, नाक, घसा विभाग	१,७५,६६	५९,४३	९२,४३
११.	नेत्र चिकित्सा विभाग	१,९२,२५	६९,६४	९८,८९
१२.	व्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग	१,८३,४४	६२,४९	८९,७६
१३.	दवाखाना	२,३३,७०	१,२४,६८	१,७७,०५
१४.	रुग्णवाहिका सेवा	१,४५,५९	४२,१९	६९,०३
१५.	दंत चिकित्सा विभाग	१,६३,२५	५४,६७	८३,३२
१६.	रक्तपेढी	१,९१,२१	७८,०९	१,१०,८९
१७.	अपघात विभाग	२,२९,०६	१,२९,४३	१,८३,७९
	कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	---	३,४६	---
	एकूण	७२,१८,९८	५४,७८,४८	७८,२१,९०

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण		प्रशासन आणि आस्थापनीय कामे		
२.	अ) वैद्यकीय विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	३२५०००	१८८७८४	३०००००
	२) आंतररुग्ण	-"-	१००००	११०००	१३०००
	३) हृदय स्पंदन आलेख	-"-	९५००	७०००	९०००
	ब) क्षयरोग बाह्यरुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	१०५००	१०५००	१२०००
	२) आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
३.	शस्त्रक्रिया विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	३०००००	४३१४७	५००००
	२) आंतररुग्ण	-"-	१२००	८५०	१०००
	३) मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	१०००	७५०	८००
	४) लहान शस्त्रक्रिया	-"-	७००	४७०	५००
४.	प्रसूतीशास्त्र व स्त्रीरोग शास्त्र विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	४००००	३३२२६	४००००
	२) आंतररुग्ण	-"-	६०००	४०३४	५०००
	३) नसबंदीसह शास्त्रक्रिया	-"-	५००	३००	३००
	४) प्रसूती	-"-	२५००	१८९३	२०००
५.	बालरुग्ण विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	५५०००	५२२५३	५३०००
	२) आंतररुग्ण	-"-	४०००	२८८५	३०००
६.	अकाळी जन्मलेल्या बालकांचा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	---	---	---
	२) आंतररुग्ण	-"-	२५०	१००	१००

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			२०२३-२०२४	२०२३-२०२४	२०२४-२०२५
७.	क्ष किरण विभाग	रुग्णसंख्या	७००००	६७४५०	७००००
८.	विकृती शास्त्र विभाग				
	रक्त तपासणी	-"-	---	५४१७८९	६००००
	मूत्र तपासणी	-"-	२०००	---	---
	शौच तपासणी	-"-	५००	---	---
९.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	३२०००	४४७६७	५००००
	२) आंतररुग्ण	-"-	९००	६५०	७००
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	१०००	७७२	९००
१०.	नाक, कान व घसा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	२३०००	२५२५५	३००००
	२) आंतररुग्ण	-"-	७००	५००	७००
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	५००	४५७	५००
११.	नेत्र चिकित्सा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	२२०००	२२८०९	२५०००
	२) आंतररुग्ण	-"-	६५०	४७६	५००
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	८००	५१६	७००
१२.	व्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग	-"-	२५०००	१५६००	१६०००
१३.	दवाखाना	-"-	---	---	---
१४.	रुग्णवाहिका सेवा	-"-	---	---	---
१५.	दंत चिकित्सा विभाग				
	१) बाह्यरुग्ण	-"-	१००००	१०४९४	११०००
	२) आंतररुग्ण	-"-	--	--	--
	३) शस्त्रक्रिया	-"-	--	--	--
१६.	रक्तपेढी	बाटल्या	--	--	--
१७.	अपघात	रुग्णसंख्या	१२००००	१३०००	१४०००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचारी उपक्रमानुसार संख्या/ उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	कामगार व तांत्रिक	
१.	प्रशासन	१९	--	--	--	१९
२.	वैद्यकीय	--	७२	३३	४५	१५०
३.	शल्यक्रिया	--	३४	२९	४४	१०७
४.	प्रसूतीशास्त्र व स्थीरोग शास्त्र	--	३४	३५	४४	११३
५.	बालरोग बाह्यरुग्ण विभाग	--	१८	१५	३०	६३
६.	अकाळी जन्मलेल्या मुलांचा विभाग	--	--	१४	१२	२६
७.	क्ष-किरण	--	४	१	८	१३
८.	वैद्यकीय अभिलेख तंत्रज्ञ विभाग	२	--	--	४	६
९.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग	--	१०	१८	१५	४३
१०.	कान, नाक, घसा विभाग	--	५	१०	१२	२७
११.	नेत्र चिकित्सा विभाग	--	५	१	११	१७
१२.	व्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग	--	--	--	२	२
१३.	दवाखाना	--	१३	१५	१०	३८
१४.	रुग्णवाहिका सेवा	--	--	--	१०	१०
१५.	दंत चिकित्सा विभाग	--	२	१	१	४
१६.	रक्त पेढी	--	६	१	८	१५
१७.	अपघात विभाग	--	१३	१२	४०	६५
१८.	सी.टी.स्कॅन विभाग	--	३	२	५	१०
	एकूण	२१	२१९	१८७	३०१	७२८

सही/-

वैद्यकीय अधिकारी

व्ही.एन.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- म.वा.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मालाड (पू)

१. प्रस्तावना :

मनोहर वामन देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, हाजी बापू रोड, गोविंद नगर, मालाड (पू) येथे १८०

रुग्णशास्यांची सोय असलेले प्रसूतीगृह व सर्वसाधारण दवाखाना म्हणून दि. १७.०३.१९७६ पासून सुरू करण्यात आले आहे.

मालाड स्थानकापासून जवळपास दहा मिनिटांच्या पायी अंतरावर रुग्णालय स्थित आहे. पश्चिम रेल्वेवरील पूर्व बाजूस, खास करून मालाड ते गोरेगाव दरम्यान चांगली रुग्णालयीन सेवा उपलब्ध करून दिल्या जातात.

रुग्णालयात रोगनिदान विषयक तपासण्या, क्ष-किरण विषयक तपासण्या, हृदयस्पंदन विद्युतलेखन तपासण्या, कान, नाक, घसा, अस्थिव्यंगोपचार, नेत्रचिकित्सा तसेच शस्त्रक्रिया विभागामध्ये प्रसूती, शल्यचिकित्सा सेवा उपलब्ध आहेत. आयुर्वेदिक व होमिओपैथिक रुग्ण चिकित्सा विभाग उपलब्ध आहेत. सर्व प्रकारच्या तपासण्या, शस्त्रक्रिया तसेच बाह्यरुग्ण विभागात दररोज सरासरी १००० ते १२०० रुग्णांना तपासण्यात येते. दरवर्षी जवळपास ७ ते ८ लाख रुग्ण रुग्णालयीन सेवेचा लाभ घेतात. सोनोग्राफी, इसीजी, क्ष-किरण इत्यादी सुविधा दररोज सकाळी ८ ते रात्री १० वाजेपर्यंत सुरू आहेत. सध्या मनोहर वामन देसाई रुग्णालयात १० खाटांचे नवजात शिशू अतिदक्षता विभाग व सार्वजनिक खाजगी सहभाग प्रोत्साहन प्रकल्पांतर्गत १० रुग्णशास्येचे डायलिसिस केंद्र चालू आहे. रुग्णालयांमध्ये सन २०२० पासून १० रुग्णशास्येचा अतिदक्षता विभाग सुरू करण्यात आले आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन	४,८२,२८	४,७४,४८	५,२५,११
२.	वैद्यकीय विभाग	३,२१,७१	२,७५,०३	३,६४,५९
३.	शास्त्रक्रिया विभाग	२,५०,७९	२,३४,९८	२,९३,६७
४.	खाली रोग व प्रसूती विभाग	२,९२,१२	२,४५,९१	३,३५,००
५.	बालरुगण विभाग	१,३७,७३	१,३८,२४	१,८०,६१
६.	क्षेत्र - किरण विभाग	२,२०,७९	१,३४,३४	२,६३,६७
७.	दवाखाना	२,०४,७३	१,५३,५३	२,४७,६१
८.	रुग्णवाहिका	१,१७,७०	१,२१,२४	१,६०,५८
९.	प्रयोगशाळा	१,३८,६८	१,४२,६०	१,८१,५६
१०.	क्षयरोग विभाग	१,६५,७२	१,२५,८३	२,०८,६०
११.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग	१,४७,७०	१,२३,९८	१,९०,५८
१२.	कान, नाक, घसा विभाग	१,२७,७३	१,२७,७८	१,७०,६१
१३.	नेत्र विकार विभाग	१,८७,७३	१,२६,९१	२,३०,६१
१४.	व्यवसायोपचार विभाग	१,७१,७१	१,१६,९८	२,१४,५९
१५.	अकालिक बाल विभाग	१,९६,७२	१,३०,२७	२,३९,६०
	एकूण	३१,६३,८४	२६,७२,१०	३८,०६,९९

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			प्रशासकीय आणि आस्थापना कामे	
२.	वैद्यकीय विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	४२०००	४६६५०	५००००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	४३५००	४७३५२	५२०००
	आंतररुग्ण	-"-	५०००	५१२०	५२००
	हृदयस्पंदन आलेख	-"-	५५००	६२००	६५००
३.	शस्त्रक्रिया विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	८०००	८२००	८५००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	७५००	८५००	८७००
	आंतररुग्ण	-"-	८५०	६७०	७००
	शस्त्रक्रिया	-"-	३५०	५९५	५७५
४.	स्त्री रोग व प्रसूतीशास्त्र				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	७५००	८२००	८५००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२९०००	३००००	३२०००
	आंतररुग्ण	-"-	४५००	३९००	४६००
	प्रसूती	-"-	१८५०	१७९०	१९००
	नसबंदी	-"-	५००	२२५	३००
	एमटीपी	-"-	२५०	२००	३५०
	शस्त्रक्रिया	-"-	१३००	१५००	१५५०
५.	बाल कक्ष विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	२००००	२६०००	१८५००
	जुना बाह्यरुग्ण	-"-	२००००	२४०००	१९०००
	आंतर रुग्ण	-"-	१४००	१५००	१३५०

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
६.	क्ष - किरण विभाग	प्रती	१४०००	१६०००	१५०००
७.	दवाखाना	रुग्ण	--	--	--
८.	रुग्णवाहिका सेवा	संख्या	१९००	१८००	१७५०
९.	प्रयोगशाळा विभाग	नमुने	१३००००	१५००००	१४३३३०
१०.	रक्तपेढी	रुग्णसंख्या	--	--	--
११.	व्यवसायोपचार विभाग	-"-	--	--	--
१२.	आपत्कालीन बाल विभाग	-"-	२५००	२०००	१८००
१३.	क्षयरोग विभाग	-"-	२८००	४०००	३५००
१४.	अस्थव्यंगोपचार विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	१२०००	१५०००	१३५००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	१४०००	१७०००	१६०००
	आंतर रुग्ण विभाग	-"-	३००	४५०	३६०
	शस्त्रक्रिया विभाग	-"-	१२०	२००	१६०
१५.	कान, नाक, घसा विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	३०००	५०००	४०००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	१५००	३५००	२५२०
	आंतर रुग्ण विभाग	-"-	२००	३००	२५०
	शस्त्रक्रिया विभाग	-"-	८५	२००	१५०
१६.	नेत्र विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	२२००	२५००	२०००
	जुना बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	१२००	१६००	१५००
	आंतर रुग्ण विभाग	-"-	१५	५०	१०
	शस्त्रक्रिया विभाग	-"-	१०	५०	०५

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	कर्मचारी उपक्रमानुसार संख्या/ उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	इतर	
१.	सामान्य प्रशासन	१	--	--	१०	११
२.	वैद्यकीय	१	९	६	१४	३०
३.	शल्यचिकित्सा	--	६	८	१२	२६
४.	प्रसूतीशास्त्र व स्त्रीरोग शास्त्र	--	९	१०	१२	३१
५.	बालरोग	--	१०	९	८	२७
६.	अस्थिव्यंगोपचार विभाग	--	६	७	५	१८
७.	क्ष – किरण	--	१	--	१	२
८.	प्रयोगशाळा	--	१	--	६	७
९.	रक्तपेढी	--	--	--	--	--
१०.	क्षयरोग	--	२	२	२	६
११.	रुग्णवाहिका सेवा	--	--	--	३	३
१२.	नेत्र चिकित्सा विभाग	--	४	३	४	११
१३.	दवाखाना	--	--	--	७	७
१४.	कान, नाक, घसा	--	२	४	४	१०
१५.	व्यवसायोपचार	--	--	--	२	२
१६.	अकालिक बालविभाग	--	३	२०	६	२९
	एकूण	२	५३	६९	९६	२२०

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
म.वा.देसाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : स्वा.वि.दा.सावरकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मुलुंड (पू)

१. प्रस्तावना :-

हे महानगरपालिकेचे सर्वसाधारण रुग्णालय असून दि.०५.११.१९७७ पासून सुरु करण्यात आले आहे. यापूर्वी मुलुंड पूर्व भागात रुग्णालय नव्हते. मुलुंड पश्चिम भागात एक रुग्णालय आहे. पण मुलुंड पूर्व भागातील जनतेला ते लांब पडत होते. या रुग्णालयात येणाऱ्या सर्व रुग्णांवर उपचार केले जातात. या रुग्णालयातील खाटांची एकूण संख्या १०० आहे व ५ खाटांचा ट्रॉमा विभाग सुरु करण्यात आला आहे. या रुग्णालयात खालील दर्शविलेले कक्ष आहेत.

- (१) भिषक विभाग,
- (२) शल्यक्रिया विभाग,
- (३) स्त्री रोग व प्रसूती विभाग,
- (४) बालरोग विभाग,
- (५) नाक, कान व घसा विभाग,
- (६) नेत्र विभाग,
- (७) अधिव्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग,
- (८) मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग,
- (९) क्ष-किरण व हृदयस्पन्दन आलेख विभाग,
- (१०) ऑर्थोपेडीक विभाग

तसेच खालील सेवा सुध्दा या रुग्णालयात उपलब्ध आहेत.

- (१) दंत चिकित्सा,
- (२) लस टोचणी विभाग,
- (३) विकृती शास्त्र विभाग,
- (४) रुग्णवाहिका.
- (५) ऐच्छिक समुपदेशन आणि चाचणी केंद्र

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण पर्यवेक्षण आणि प्रशासन	१४,३९,६२	१४,१३,००	१४,७७,१५
२.	भिषक विभाग	२,०९,७९	१,६६,३२	२,४७,२५
३.	शल्य विभाग	१,३१,००	८२,३५	१,६८,४६
४.	बालरोग विभाग	१,२३,१२	७३,९३	१,६०,५८
५.	खीरोग व प्रसूती विभाग	१,५०,६९	१,०३,३४	१,८८,१५
६.	क्ष - किरण विभाग	१,४६,७५	९९,१४	१,८४,२१
७.	विकृतीशास्त्र विभाग	१,१५,२४	६५,५५	१,५२,७०
८.	दंत चिकित्सा विभाग	९९,४८	४८,७६	१,३६,९४
९.	सोनोग्राफी विभाग	३०,००	२१,६१	६७,४६
१०.	नाक, कान, घसा विभाग	१,१४,२५	६४,५०	१,५१,७१
११.	नेत्र विभाग	१,१९,१८	६९,८८	१,५६,६४
१२.	मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग	१,१७,९९	६८,४९	१,५५,४५
१३.	लसीकरण विभाग	१,२३,१६	७३,९७	१,६०,६२
	कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी			
	प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	---	१	---
	एकूण	२९,२०,२७	२३,५०,८५	३४,०७,३२

३. कार्यानुरुप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सर्वसाधारण पर्यवेक्षण आणि प्रशासन	पर्यवेक्षकीय व प्रशासकीय			
२.	भिषक विभाग	रुग्णसंख्या	१०००००	६५७७४	१०००००
	हृदय स्पंदन आलेख संख्या	-"-	४०००	३५४०	४०००
३.	शल्य विभाग	-"-	१००००	५२६५	१००००
	शल्यक्रिया विभाग मोठा व लहान	-"-	१०००	५१२	१२००
४.	बालरोग विभाग	-"-	१४०००	१०४५३	१४०००
५.	स्त्री रोग व प्रसूती विभाग	-"-	१९०००	१८३३३	१९०००
	शस्त्र क्रिया	-"-	७००	६०४	९००
	प्रसूती संख्या	-"-	८००	३००	८००
६.	क्ष किरण विभाग	-"-	१००००	११५१३	१२०००
७.	विकृतीशास्त्र विभाग	-"-	२०००००	१२७८२६	१३५०००
८.	दंत चिकित्सा विभाग	-"-	५०००	४२२५	५०००
९.	सोनोग्राफी विभाग	-"-	४०००	३५१६	५०००
१०.	नाक, कान, घसा विभाग	-"-	८५००	८१३२	९०००
११.	नेत्र विभाग	-"-	८५००	८९५५	१०५००
१२.	मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग	-"-	३०००	२४२५	२५००
१३.	लसीकरण विभाग	-"-	७००	३००	५००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

अ) प्रवर्गानुसार

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	प्रशासकीय	१३	१०	१३
२.	वैद्यकीय व निम्न वैद्यकीय	१०५	८२	१०५
३.	परिचारिका	६३	५५	६३
४.	कामगार व खाडाबदली	९९	६७	९९
	एकूण	२८०	२१४	२८०

ब) कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या/उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय व निम्न वैद्यकीय	परिचारिका	कामगार	
१.	सर्वसाधारण पर्यवेक्षण आणि प्रशासन	१३	--	--	--	१३
२.	भिषक विभाग	--	१३	१०	१६	३९
३.	शल्य विभाग	--	११	१०	१५	३६
४.	बालरोग विभाग	--	११	६	१६	३३
५.	खी रोग व प्रसुती विभाग	--	२२	१४	२५	६१
६.	क्ष - किरण विभाग	--	१०	३	३	१६
७.	विकृतीशास्त्र विभाग	--	८	३	४	१५
८.	दंत चिकित्सा विभाग	--	२	३	४	९
९.	अधिव्यवसायोपचार व भौतिकोपचार विभाग	--	५	१	२	८
१०.	नाक, कान, घसा विभाग	--	८	६	४	१८
११.	नेत्र विभाग	--	८	३	४	१५
१२.	मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग	--	३	२	४	९
१३.	लसीकरण विभाग	--	४	२	२	८
	एकूण	१३	१०५	६३	९९	२८०

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
स्वा.वि.दा.सावरकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुसंधारण अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : संत मुक्ताबाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, बर्वेनगर, घाटकोपर (प)

१. प्रस्तावना :

संत मुक्ताबाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय हे दि. ०२.१०.१९७८ पासून सुरु झाले. या रुग्णालयातील खाटांची संख्या ११७ आहे. या रुग्णालयात घाटकोपर पश्चिम परिसरातील नागरिकांना व डोंगराळ विभागातील नागरिकांना वैद्यकीय विभाग, शल्य चिकित्सा विभाग, स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग, बालरुग्ण चिकित्सा विभाग, नेत्र चिकित्सा, अस्थिव्यंग, नाक-कान-घसा विभाग, दंत चिकित्सा विभाग, नवजात शिशु अतिदक्षता विभाग, क्ष-किरण विभाग, विकृतीशास्त्र विभाग, लस टोचणी विभाग, दवाखाना विभाग, २४ तास रुग्णवाहिका सेवा इत्यादी विभाग कार्यरत असून बाह्यरुग्ण व आंतररुग्ण विभागाद्वारे वैद्यकीय सेवा उपलब्ध आहे. सदर परिसरातील सुमारे आठ लाखापेक्षा अधिक नागरिकांना सेवेचा लाभ होतो. तसेच रुग्णालयाच्या अस्थिव्यंगोपचार विभाग कार्यरत आहे. रुग्णवाहिका पुरविली जाते. या रुग्णालयातील सर्व शस्त्रक्रियागृहे अणि आंतररुग्ण विभाग, कुशल तंत्रज्ञ कर्मचारी व अनुभवी वैद्यकीय अधिकारी, प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी यांच्यामार्फत रुग्णांना सेवा पुरविली जाते. सर्व अनुसूचीमधील जीवनावश्यक औषधे व सुसज्ज अशी उपकरणे या रुग्णालयात उपलब्ध आहेत.

रुग्णालयातील सोनोग्राफी विभागामध्ये नियमित डॉक्टर उपलब्ध होत नसल्याने रुग्णांची गैरसोय होऊ नये यासाठी खाजगी तत्वावर रेडिओलॉजिस्टची सेवा सुरु करण्यात आली आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	४,६३,४७	४,२१,४२	५,८४,१४
२.	औषध विभाग	४,०५,५३	३,६८,७४	५,११,१२
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	३,१८,६१	२,८९,६९	४,०१,५५
४.	स्त्री रोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग	४,०५,५३	३,६८,७४	५,११,१०
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	३,७६,५६	३,४२,३९	४,७४,६१

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
६.	नेत्र चिकित्सा , अस्थिव्यंग आणि नाक-कान-घसा विभाग	२,३१,६८	२,१०,६६	२,९२,०१
७.	दंत चिकित्सा विभाग	---	---	---
८.	नवजात शिशू अतिदक्षता विभाग	१,७३,८१	१,५८,०४	२,१९,०६
९.	क्ष-किरण विभाग	१,१५,८९	१,०५,३८	१,४६,०७
१०.	विकृती शास्त्र विभाग	८६,९१	७९,०२	१,०९,५४
११.	लस टोचणी विभाग	५७,९५	५२,६९	७३,०३
१२.	दवाखाना	२,०२,७९	१,८४,३८	२,५५,५७
१३.	रुग्णवाहिका सेवा	५७,९४	५२,६८	७३,०४
	एकूण	२८,९६,६७	२६,३३,८३	३६,५०,८४

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण		सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापनांचे काम		
२.	वैद्यकीय विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	६७२९७	१८३७९६	२७५५४०
	आंतररुग्ण	-"-	३१५३	८४२५	१२६३८
	हृदयस्पंदन आलेख	-"-	३१५३	५३९१	८०८६
३.	शल्य चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	६५५३	११७५६	१७६३४
	आंतररुग्ण	-"-	२४५	३७८	५६७
	शस्त्रक्रिया	-"-	२१४	३५९	५६७

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
४.	स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	१९००३	२८६२२	४२९३३
	आंतररुग्ण	-"-	१७२७	२२७०	३४०५
	शस्त्रक्रिया	-"-	५४६	९६०	१४४०
	प्रसूती	-"-	१११५	१७१३	२५७०
	कुटुंब नियोजन	-"-	१५६८	२३५	---
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	२२५१६	३२४३०	४८६४५
	आंतररुग्ण	-"-	२२७	३६१	५४२
६.	नेत्रचिकित्सा, अस्थिव्यंग आणि नाक-कान-घसा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	८३४	१२१९७	१८२९५
	आंतररुग्ण	-"-	९२	८४	१२६
	शस्त्रक्रिया	-"-	९२	७१	१०६
७.	दंत चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	११५	१७१३	---
८.	नवजात शिशू अतिदक्षता विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
९.	क्ष-किरण विभाग	काढलेले क्ष- किरण चित्रे	१०१४९	१४५८९	२१८८४
१०.	विकृती शास्त्र विभाग	तपासलेले नमुने	९६२६	३११४४५	४६७१६८
११.	लस टोचणी विभाग	रुग्णसंख्या	३३०९	१७०२	२५५३
१२.	दवाखाना				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१२३७९२	१८३७९६	२७५६९४
	आंतररुग्ण	-"-	५६५०	८४२५	१२६३८
१३.	रुग्णवाहिका सेवा	-"-	४५०	५८७	७९९

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण कर्मचारी
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१२	--	--	--	--	१२
२.	वैद्यकीय विभाग	--	५	९	१	१६	३१
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	--	४	११	१	१९	३५
४.	स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र विभाग	--	६	११	--	२१	३८
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	--	४	७	--	१७	२८
६.	नेत्रचिकित्सा अस्थिव्यंग आणि नाक-कान-घसा विभाग	--	६	३	--	१	१०
७.	दंत चिकित्सा विभाग	--	१	२	--	--	३
८.	नवजात शिशू अंतिदक्षता विभाग	४	२	६	--	--	१२
९.	क्ष-किरण विभाग	--	--	१	५	१	७
१०.	विकृतीशास्त्र विभाग	--	--	--	७	४	११
११.	दवाखाना	--	४	८	४	४	२०
१२.	रुग्णवाहिका सेवा	---	--	--	--	५	५
	एकूण	१६	३२	५८	१८	८८	२१२

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
संत मुक्ताबाई महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- स.का.पाटील रुग्णालय, मालाड (पू)

१. प्रस्तावना :-

सदाशिव कान्होजी पाटील महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मालाड (पू) हे रुग्णालय दप्तरी रोड, मालाड पूर्व येथे स्थित असून मालाड रेल्वे स्टेशन व पश्चिम द्वुतगती मार्गानंजीक आहे.

सदाशिव कान्होजी पाटील महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, मालाड (पू) हे रुग्णालय “कैलास सेवा सदन” या संस्थेकडून सन १९८४ साली हस्तांतरित करण्यात आले. तदनंतर बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून सन १९९१ पासून १०० रुग्णशऱ्या असलेले रुग्णालय सुरु करण्यात आले. सन २००० मध्ये रचना व कार्यपद्धती विभागाच्या निर्देशानुसार सदर रुग्णालय ५० रुग्णशऱ्येचे करण्यात आले. दहिसर ते जोगेश्वरी या परिसरातील १५ ते २० लाख लोकसंख्या असलेल्या विभागातील गरीब गरजू रुग्णांना या रुग्णालयातर्फे आरोग्य सेवा पुरविली जाते.

या रुग्णालयात वैद्यकीय, शास्त्रक्रिया, अस्थिव्यंग, बालरुग्ण, क्ष-किरण, सोनोग्राफी, हृदयस्पंदन, लसीकरण, रुग्णवाहिका आदी विभाग कार्यरत आहेत.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन व पर्यवेक्षण	३,७३,८१	२,८४,१२	४,१४,९२
२.	वैद्यकीय विभाग	२,४५,००	१,८६,४०	२,७१,९५
३.	मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग	---	---	---
४.	शस्त्रक्रिया विभाग	---	---	---
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	१,३६,००	१,०३,४१	१,५०,९६
६.	अस्थिव्यंग चिकित्सा	१,०१,००	७६,७६	१,१४,११
७.	प्रयोगशाळा	४६,००	३४,९६	५३,०६
८.	क्ष-किरण विभाग	५५,००	४१,८०	६३,९५
९.	हृदयस्पंदन आरेखन विभाग कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	४७,००	३५,७२ ७	५४,१७ ---
	एकूण	१०,०३,८१	७,६३,२४	११,२२,३२

३. कार्यानुरूप कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन	प्रशासकीय व आस्थापना कामे			
२.	वैद्यकीय विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	७४०००	४४२८५	७४५००
	आंतररुग्ण (नवीन)	-"-	६४५०	१२७९	६५००
३.	मनोरुग्ण चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
४.	शस्त्रक्रिया विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
५.	बालरुग्ण विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१२५००	५९३४	१२५५०
	आंतररुग्ण	-"-	४००	७३	४२०
६.	अस्थिव्यंग चिकित्सा				
	बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
७.	प्रयोगशाळा	तपासणी संख्या	२०६०००	५६५२१	२०६५००
८.	क्ष-किरण विभाग	क्ष-किरण संख्या	४९००	२०९५	४९५०
९.	हृदयस्पंदन आलेख	हृदयस्पंदन तपासणी	७००	२३४	७५०
१०.	शल्यविभाग				
	बाह्यरुग्ण विभाग	रुग्णसंख्या	---	---	---
	आंतररुग्ण विभाग	-"-	---	---	---

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	इतर	
१.	सामान्य प्रशासन	१	५	६	--	१२
२.	वैद्यकीय विभाग	९	७	६	--	२२
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	१	५	६	१	१३
४.	प्रसूतीशास्त्र व स्त्रीरोग विभाग	--	५	८	--	१३
५.	बालरुग्ण विभाग	१	२	६	--	९
६.	अस्थिव्यंग चिकित्सा विभाग	१	--	३	--	४
७.	क्ष-किरण विभाग	--	१	४	१	६
८.	प्रयोगशाळा	--	१	२	१	४
	एकूण	१३	२६	४१	३	८३

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
स.का.पाटील रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय,
कांदिवली (प)

१. प्रस्तावना :

शताब्दी रुग्णालय, कांदिवली (प) येथे पुनर्बाधणीचे काम पूर्ण करून ३२४ रुग्णशाख्या क्षमतेच्या अत्याधुनिक व अद्ययावत रुग्णालयाचे उद्घाटन दि.०२.०९.२०१३ रोजी करण्यात आले व भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कांदिवली (प) असे नामकरण करून नव्याने रुग्णालय यशस्वीरित्या कार्यान्वित केले आहे. तसेच जुने भगवती रुग्णालय, बोरीवली (प) चे सर्व विभाग या रुग्णालयात स्थानांतरीत करण्यात आले असून या रुग्णालयात विलिनीकरण व समाविष्ट करून एकत्रित रुग्णालय एकूण ४२७ रुग्णशाख्या क्षमतेने कार्यरत आहे. त्यामुळे सार्वजनिक क्षेत्रातील रुग्णशाख्यांची मागणी व पुरवठा यातील तफावत काही प्रमाणात दूर होण्यास मदत झाली आहे.

महाराष्ट्रसह देशात व जगात कोरोना विषाणूची लागण झाल्यामुळे, भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका रुग्णालय, कांदिवली (प) येथे विविध वैद्यकीय सुविधा पुरविण्यावर लक्ष केंद्रित केले. त्याचप्रमाणे रुग्णालयात वैद्यकीय शल्यचिकित्सा, प्रसूतीशास्त्र, बालरोग, कान नाक घसा विभाग, नेत्र चिकित्सा विभाग, भौतिक उपचार विभाग, अस्थिव्यंग विभाग, एम.आर.आय. सी.टी. स्कॅन एक्स रे विभाग, प्रयोगशाळा, रक्तपेढी, रुग्णवाहिका, अपघात विभाग, सोनोग्राफी सेवा २४ तास कार्यरत आहेत. तसेच भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कांदिवली (प) हे उपनगरातील विरार पासून गोरेगांव पर्यंत रुग्णांच्या वैद्यकीय गरजा पूर्ण करते व रुग्णालयात नियमित रक्त संकलन शिबिर आयोजित करण्यात येते. सदर रुग्णालयात कुटुंब कल्याण केंद्र, महात्मा फुले योजना, दिलासा, ऐच्छिक सल्ला इत्यादी सेवा नियमित सुरु आहे. रुग्णालयात नव्याने डी.एन.बी. अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आला असून यशस्वीरित्या कार्यान्वित आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	४६,२१,०६	४६,१८,७०	६९,१८,७०
२.	वैद्यकिय/शल्यचिकित्सा, नाक, कान, घसा/ स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र/बाह्यरोग त्वचा / नेत्र चिकित्सा / दंत चिकित्सा	४२,७०,५७	४२,६९,८८	५९,६९,९१
३.	क्ष – किरण	५,६७,५४	५,५९,९५	६,९९,९५
४.	शरीर विकृती शास्त्र	५,५६,८०	५,४०,६३	५,९२,६३
५.	भौतिक व व्यवसायोपचार / लसीकरण केंद्र व दवाखाना	५,४६,६९	५,३१,६०	५,३१,८०
६.	रुग्णवाहिका कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	५,३३,७४ ---	४,९३,९४ २,२३	५,९३,९४ ---
	एकूण	१,१०,९६,४०	१,१०,१६,९३	१,५३,०६,९३

३. कार्यानुरूप कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			प्रशासकीय आणि आस्थापना कामे	
२.	वैद्यकिय/शल्यचिकित्सा, नाक, कान, घसा/ स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्र/बाह्यरोग त्वचा / नेत्र चिकित्सा / दंत चिकित्सा	रुग्णसंख्या क्ष-किरण फिती तपासणी	५५०००० ७००००	३९६१०९ ७५०८७	५५०००० ८००००
३.	क्ष – किरण				
४.	शरीर विकृती शास्त्र		१३००००००	१२५८४५१	१३००००००
५.	भौतिक व व्यवसायोपचार / लसीकरण केंद्र व दवाखाना	रुग्णसंख्या	८०००	१८३९८	२००००
६.	रुग्णवाहिका	-”-	२२००	२०९९	२४०००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय/ तत्सम	क्ष किरण	शरीर विकृती शास्त्र	रुग्ण वाहिका	
१.	सामाच्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	३०	१७	१	१	--	४९
२.	वैद्यकीय व तत्सम	४	४१८	२०	१७	--	४५९
३.	परिचारिका कर्मचारीवृंद	२	१९२	३	--	--	१९७
४.	कामगार वृंद	२	२९१	५	३	--	३०१
	एकूण	३८	९१८	२९	२१	--	१००६

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- पंडित मदनमोहन मालवीय शताब्दी रुग्णालय, गोवंडी

१. प्रस्तावना :

पंडित मदनमोहन मालवीय शताब्दी रुग्णालय, गोवंडी हे सन १९८३ मध्ये सुरु करण्यात आलेले २१० खाटांचे महानगरपालिकेचे सर्वसाधारण रुग्णालय असून हे रुग्णालय चेंबूर, गोवंडी, देवनार, मानखुर्द, बैंगणवाडी, बी.ए.आर.सी. कॉलनी, बोरला गाव अशा गरीब मध्यमवर्गीय व मोठ्या प्रमाणात झोपडपट्टी असलेल्या जनतेला सर्व बाह्यरुग्ण व आंतररुग्ण विभागाद्वारे वैद्यकीय सेवा देते. तसेच हे रुग्णालय मुंबई-पुणे महामार्गालिंगत असल्याने या मार्गावरील व नजीकच्या हार्बर रेल्वे मार्गावरील तसेच चेंबूर औद्योगिक वसाहतीमधील अपघातग्रस्त रुग्णांना सर्वसाधारण वैद्यकीय सेवा येथे पुरविल्या जातात. या रुग्णालयामध्ये अपघात विभाग, अतिदक्षता विभाग, ट्रॉमा ओ.टी., सोनोग्राफी, क्ष-किरण विभाग व पॅथोलॉजीसह सर्व बाह्यरुग्ण आंतररुग्ण विभागाद्वारे वैद्यकीय सेवा सुरु आहेत.

हे रुग्णालय लोकमान्य टिळक रुग्णालयाशी संलग्नित (लोकमान्य टिळक रुग्णालयाचे सेटलाईट सेंटर) केलेले असून सध्या लोकमान्य टिळक रुग्णालयाचे तज्ज्ञ डॉक्टर येथे वैद्यकीय सेवा देत आहेत. त्यामुळे येथील सर्व आंतररुग्ण व बाह्यरुग्ण विभागामधील रुग्ण संख्या मोठी आहे.

सदर भागातील वाढत्या लोकसंख्येस पुरेशी वैद्यकीय सुविधा पुरविण्याच्या उद्देशाने सदर रुग्णालयाची विस्तारीकरणाची योजना असून त्यानुसार रुग्णालय इमारती शेजारील मोकळ्या भूखंडावर ७ मजल्यांची अद्यायावत नवीन इमारत बांधून त्यामध्ये सुपरस्पेशालिटी सेवांसह वाढीव ३७० खाटांचा समावेश करून सध्याच्या २१० खाटांच्या रुग्णालयाचे ५८० खाटांच्या रुग्णालयामध्ये विस्तारीकरण करण्याचा प्रस्ताव आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	५,२७,३७	५,०२,३७	५,३९,३७
२.	वैद्यकीय विभाग	५,६५,७७	५,१५,७७	५,२७,९७
३.	शाल्य विभाग	४,५७,५७	४,०७,५७	४,६१,४८
४.	प्रसूती व स्त्रीरोग चिकित्सा	४,८६,४३	३,८६,४३	५,९६,८१
५.	बालरुग्ण विभाग	३,८८,१५	३,९९,१३	४,३१,१७
६.	अस्थिव्यंग विभाग	४,९६,०७	२,५९,०७	४,९८,१०
७.	कान, नाक व घसा विभाग	३,००,८५	३,००,८५	४,३५,६५
८.	नेत्र विभाग	२,७५,६१	१,८५,६१	३,८८,००
९.	अपघात विभाग	३,८५,५०	३,९५,०९	४,९६,६०
१०.	अति दक्षता विभाग	३,९८,३०	३,९५,३०	४,८७,८७
११.	वैद्यकीय अतिदक्षता	३,५७,४७	३,२७,४७	४,८९,४७
१२.	प्रयोगशाळा	३,१९,८०	३,१०,९०	३,२१,६३
१३.	क्ष-किरण विभाग	२,६७,५७	२,१०,७४	३,६६,५१
१४.	रुग्णवाहिनी सेवा	२,९०,५७	२,०२,२२	३,५०,४३
	एकूण	५५,१७,०३	४६,३८,४४	६३,९१,०६

३. कार्यानुरूप उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण		प्रशासकीय आणि आस्थापना कामे		
२.	वैद्यकीय विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	५९५४५	६३५५५	६६०५४
	आंतररुग्ण	-"-	३९१०	२९१०	३०१२
	हृदयस्पंदन आलेख	-"-	२७९२	२३१०	२५१२
३.	शल्य विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१८१२२	२११२२	२३१९२
	आंतररुग्ण	-"-	१७५७	१८९२	२०१२
	मोठ्या शास्त्रक्रिया	-"-	७८२	८७२	९०२०
४.	प्रसूती व स्त्री चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	३६०६०	३७०७१	३९०४२
	प्रसूतीपूर्व तपासणी	-"-	३४१०	३५९२	४४०१
	आंतररुग्ण	-"-	४१०२	४२४९	४६५९
	शल्यक्रिया	-"-	१७१९	१९१२	२१२१
	स्त्री नसबंदी	-"-	३१०	४२०	५१०
	शल्यक्रिया प्रसूती	-"-	९२०	८१०	१०१९
५.	बाल रुग्ण विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	२७०८९	२८१९२	२९९०३
	आंतररुग्ण	-"-	३९०७	३९९२	४५३०
६.	अस्थिव्यंग विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	२७०९२	२८१९२	३१००१
	आंतररुग्ण	-"-	८७२	९२२	१०२९
	शल्यक्रिया	-"-	५९२	६३०	७५०

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
७.	कान, नाक व घसा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	१६८७२	१७९४०	१९१०९
	आंतररुग्ण	-"-	६३०	७१२	८२४
	शल्यक्रिया	-"-	९४५	९९२	१०२५
८.	नेत्ररोग विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१४०९२	१५७१२	१७७१२
	आंतररुग्ण	-"-	७६५	८१२	९०३०
	शल्यक्रिया	-"-	६४३	७५३	८९३
९.	अपघात विभाग	-"-	५६०४९	५७११०	५९२१०
१०.	अतिदक्षता विभाग	-"-	---	---	---
११.	वैद्यकीय अतिदक्षता विभाग	-"-	२२०	२९२	३९८
१२.	प्रयोगशाळा	-"-	९९०७२	९९८७२	१००७५
१३.	क्ष-किरण विभाग	-"-	२१०७२	२२०७४	२४११०
१४.	रुग्णवाहिका	-"-	३९०४	४९०५	५५०७
१५.	मानसेवा विभाग	-"-	२३०५	२४९५	२५९३

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या /उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण
		सामान्य प्रशासन	वैद्यकीय	परिचारीका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सामान्य प्रशासन	१९	--	--	--	--	१९
२.	वैद्यकीय विभाग	--	६	१४	४	१३	३७
३.	शल्य विभाग	--	५	१४	३	१४	३६
४.	प्रसूती व स्त्री रोग चिकित्सा	--	४	१२	४	१२	३२
५.	बालरुग्ण विभाग	--	४	१३	--	१५	३२
६.	अस्थिव्यंग विभाग	--	४	८	--	१५	२७
७.	कान, नाक व घसा विभाग	--	३	७	--	१४	२४
८.	नेत्र विभाग	--	४	६	--	१५	२५
९.	अपघात विभाग	--	६	९	९	१४	३८
१०.	अतिदक्षता विभाग	--	३	९	--	१५	२७
११.	वैद्यकीय अतिदक्षता विभाग	--	४	७	२	१५	२८
१२.	प्रयोग शाळा विभाग	--	१	--	७	६	१४
१३.	क्ष-किरण विभाग	--	१	१	२	६	१०
१४.	रुग्णवाहिनी सेवा	--	--	--	--	७	७
	एकूण	१९	४५	१००	३१	१६१	३५६

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
पंडित मदनमोहन मालवीय शताब्दी रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- क्रां.म.ज्यो.फुले महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कन्नमवार नगर

१. प्रस्तावना :

पूर्व उपनगरातील वाढत्या लोकसंख्येच्या वैद्यकीय गरजा भागविण्यासाठी घाटकोपर ते मुलुंड पर्यंत राजावाडी रुग्णालयाव्यतिरिक्त इतर कोणतेही महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय नव्हते. टागोर नगर, पवई, कांजूरमार्ग व भांडूप हा परिसर 'एस' विभागात येतो. या ठिकाणी साधारणतः गरीब व मध्यमवर्गीय लोक राहतात. सदर विभागातील वाढलेली लोकसंख्या विचारात घेता 'एस' विभागामध्ये सर्वसाधारण रुग्णालय असणे गरजेचे होते. म्हणून महानगरपालिकेने विक्रोली पूर्व येथील कन्नमवार नगर-२ येथे सर्वसाधारण रुग्णालय बांधावयाचे ठरविले. सदर रुग्णालयाचे बांधकाम डिसेंबर १९९१ मध्ये सुरु झाले व दि. २५.०४.१९९५ रोजी रुग्णालयाची इमारत बांधून तयार झाली. सदर इमारत दि. ०९.०१.१९९६ रोजी सार्वजनिक आरोग्य खात्यास हस्तांतरीत करण्यात आली.

रुग्णालयामध्ये बाह्यरुग्ण विभाग दि. १०.०६.१९९६ पासून तर आंतररुग्ण व अपघात विभाग दि. १०.०६.१९९७ पासून सुरु करण्यात आले. कन्नमवार नगर रुग्णालय हे पूर्व द्रुतगती महामार्गवर असल्यामुळे सदर महामार्गवरील वाहनांच्या रहदारीमुळे अपघात घडत असतात. अपघाती रुग्णांना राजावाडी किंवा सायन रुग्णालयात उपचारासाठी स्थानांतरित केले जात असे. त्यासाठी वेळ जास्त लागत असल्यामुळे कदाचित रुग्ण दगावण्याची शक्यता असते. तेहा कन्नमवार नगर येथील रुग्णालयामध्ये अशा रुग्णांवर त्वरीत उपचार करणे शक्य झाल्यास त्यांचा जीव वाचवण्याच्या शक्यतेचा विचार करून या रुग्णालयामध्ये अशा रुग्णांवर त्वरीत उपचार करणे शक्य झाले आहे.

सर्व शस्त्रक्रियागृहे आणि आंतररुग्ण विभाग कुशल तंत्रज्ञ कर्मचारी व जीवनावश्यक औषधे व उपकरणांनी सुसज्ज आहे. येथील शरीर विकृती निदान विभाग सर्व आवश्यक उपकरणांनी व तंत्रज्ञानाने युक्त असून येथे सर्व तातडीच्या चाचण्या केल्या जातात. तसेच क्ष-किरण विभाग तिन्ही सत्रात चालू करण्यात आला आहे. याशिवाय, प्रयोगशाळेसाठी पदे निर्माण केली आहेत. सदर पदे भरल्यावर प्रयोगशाळाही तिन्ही सत्रात चालू करण्यात येईल. सदर रुग्णालयामध्ये १० खाटांचा अतिदक्षता विभाग दि. ०३.१२.२०११ पासून चालू करण्यात आलेला आहे.

क्रांतिवीर महात्मा ज्योतीबा फुले रुग्णालय, सदर इमारत मोडकळीस आल्याने त्वरित रिकामी करून स्थलांतर करण्यात आले. त्याअनुषंगाने आंतररुग्ण व बाह्यरुग्ण विभाग, अपघात विभाग हे जून २०१८ मध्ये भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर प्रसूतीगृह, विक्रोली (पू) येथे स्थानांतर करण्यात आले आहे. तसेच जून २०१९ पासून आस्थापना विभाग व इतर सर्व विभाग भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर प्रसूतीगृह, विक्रोली (पू) येथे स्थानांतर करण्यात आले आहेत.

२. उपक्रमाच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	२९,८४,१३	१०,३०,६०	१७,२०,०९
२.	वैद्यकीय विभाग	४,२०,५०	३,९२,३७	४,२०,५०
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	९०,००	२७,००	९०,००
४.	अस्थिव्यंग विभाग	२,४०,००	८०,५०	२,४०,००
५.	स्त्री रोग व प्रसूती शास्त्र	---	---	---
६.	बाल रोग चिकित्सा विभाग	---	---	---
७.	नेत्र चिकित्सा विभाग	१०,००	१,८०	१०,१०
८.	त्वचारोग व गुप्तरोग	---	---	---
९.	कान, नाक व घसा	२०,००	१७,००	२०,२०
१०.	दंत चिकित्सा	---	---	---
११.	मानसोपचार विभाग	---	---	---
१२.	अपघात विभाग	२,२०,००	१,५८,००	२,२०,००
१३.	क्ष-किरण विभाग	१,२०,००	९९,२२	१,२०,००
१४.	शरीर विकृती शास्त्र विभाग	---	---	---
१५.	रक्त पेढी	---	---	---
१६.	व्यवसायोपचार व भौतिक उपचार केंद्र	---	---	---
१७.	प्रयोगशाळा	१,२३,५०	५०,३६	१,२३,५०
१८.	लसीकरण	---	---	---
१९.	रुग्ण वाहिनी व शववाहिनी	५०,००	२३,२३	५०,५०
	कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	---	३६	---
	एकूण	४२,७८,१३	१८,७२,४४	३०,१४,८९

३. कार्यानुसूत उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु क्र	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			२०२३-२०२४	२०२३-२०२४	२०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण वैद्यकीय विभाग	रुग्णसंख्या		प्रशासकीय आणि आस्थापनेचे काम	
२.	१. नवीन रुग्ण	-"-	४७०००	४६८७८	४७४६६
	२. जुने रुग्ण	-"-	४५०००	३२९९८	२८३२७
	३. आंतर रुग्ण	-"-	४०००	२८२९	३१४१
	४. हृदय स्पंदन आलेख	-"-	८५००	७०५६	८४१०
३.	शल्य चिकित्सा विभाग				
	१. नवीन रुग्ण	-"-	४२००	२३७७	३४८९
	२. जुने रुग्ण	-"-	३५००	११८२	२३१९
	३. आंतर रुग्ण	-"-	---	---	---
	४. मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
	५. छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
४.	अस्थिव्यंग विभाग				
	१. नवीन रुग्ण	-"-	१५५५०	१५२७४	१६९१०
	२. जुने रुग्ण	-"-	१५०००	१५६०९	१९३६५
	३. आंतर रुग्ण	-"-	२५	---	---
	४. मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
	५. छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
५.	बाल रोग विभाग				
	१. नवीन रुग्ण	-"-	१००००	६५६६	५९८१
	२. जुने रुग्ण	-"-	४५००	३१२९	३५३२
	३. आंतर रुग्ण	-"-	---	---	---
६.	नाक कान घसा विभाग				
	१. नवीन रुग्ण	-"-	१६००	८९३	---
	२. जुने रुग्ण	-"-	१७००	३२१	---
	३. आंतर रुग्ण	-"-	---	---	---
	४. मोठ्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---
	५. छोट्या शस्त्रक्रिया	-"-	---	---	---

अनु क्र	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			अंदाज २०२३-२०२४		
७.	नेत्र चिकित्सा विभाग	रुग्णसंख्या			
	१. नवीन रुग्ण		-"-	१५००	१६३१
	२. जुने रुग्ण		-"-	१०००	५९४
	३. आंतर रुग्ण		-"-	---	---
	४. मोठ्या शस्त्रक्रिया		-"-	---	---
८.	छोट्या शस्त्रक्रिया		-"-	---	---
	दंत चिकित्सा विभाग				
	१. नवीन रुग्ण		-"-	---	---
९.	२. जुने रुग्ण		-"-	---	---
	अपघात विभाग				
१०.	१. नवीन रुग्ण	प्रती	४८०००	५४८५७	४२२३६
	क्ष-किरण विभाग		१६०००	१५९१६	१०३१८
११.	लस टोचणी	रुग्णसंख्या	१००००	---	---
१२.	शरीर विकृती शास्त्र विभाग				
१३.	१. रक्ताचे नमुने	नमुने	---	---	---
	रुग्ण वाहिनी विभाग				
	१. किती वेळा वापरात आणली	संख्या	५००	३५५	६५०

४. कर्मचारी विषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	कामगार व तंत्रज्ञ	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	९	२	१	२०	३२
२.	वैद्यकीय विभाग	--	५	--	१८	२३
३.	शल्य चिकित्सा विभाग	--	४	६	४	१४
४.	अस्थिव्यंग	--	३	६	२	११
५.	इ.सी.जी.	--	--	६	३	९
६.	बालरोग विभाग	--	३	१	१०	१४
७.	नेत्र चिकित्सा विभाग	--	१	१	१	३
८.	नोंदणी विभाग	--	--	--	९	९
९.	नाक, कान व घसा विभाग	--	१	--	१	२
१०.	दंत चिकित्सा विभाग	--	१	१	--	२
११.	बाह्यरुग्ण विभाग	--	३	५	८	१६
१२.	अपघात विभाग	--	४	११	१४	२९
१३.	क्ष किरण	--	--	१	१३	१४
१४.	शरीर विकृती विभाग	--	--	--	२	२
१५.	लसीकरण	--	--	१	२	३
१६.	रुग्णवाहिनी व शववाहिनी	--	--	--	७	७
१७.	शस्त्रक्रियागार विभाग	--	--	४	५	९
१८.	विद्युत विभाग	--	--	--	३	३
१९.	उद्यान	--	--	--	२	२
२०.	अतिदक्षता विभाग	--	७	११	--	१८
	एकूण	९	३४	५५	१२४	२२२

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
क्रां. म. ज्यो. फुले महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगर पालिका

कार्यानुरूप अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :-महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, न्यू सिध्दार्थ नगर, गोरेगाव (प)

१. प्रस्तावना :

सिध्दार्थ रुग्णालय हे महानगरपालिकेचे सर्वसाधारण रुग्णालय, गोरेगाव (प) येथे आहे. विलेपार्ले ते मालाड या दरम्यान महानगरपालिकेचे रुग्णालय नसल्याने गोरेगाव येथे महानगरपालिकेचे सिध्दार्थ रुग्णालय सन १९९८ साली सुरु करण्यात आले.

सिध्दार्थ रुग्णालयाच्या मुख्य रुग्णालयीन इमारतीचे संरचनात्मक तपासणी करताना सदर इमारतींची मोठ्या प्रमाणात दुरुस्ती करण्याचे योजिले आहे. सदर रुग्णालय नव्याने बांधण्यात येत असून या रुग्णालयातील कार्यरत सर्व विभाग महानगरपालिकेच्या इतर रुग्णालयात स्थलांतरीत करण्यात आले आहे.

अ.क्र.	स्थलांतरीत केलेल्या विभागाचे नाव	स्थलांतरित केलेल्या रुग्णालयाचे नाव
१.	वैद्यकीय विभाग	श्री.हरीलाल भगवती रुग्णालय (एन.टी.सी), बोरीवली (प)
२.	मानसोपचार व विकृती विभाग	
३.	दंत चिकित्सा विभाग	
४.	शल्य चिकित्सा विभाग	
५.	बालरोग चिकित्सा विभाग	
६.	ट्रॉमा विभाग	
७.	अपघात विभाग	भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर रुग्णालय, कांदिवली (प)
८.	कान-नाक-घसा विभाग	
९.	नेत्ररोग चिकित्सा विभाग	
१०.	अस्थिव्यंग विभाग	
११.	त्वचारोग विभाग	
१२.	अतिदक्षता विभाग	हिंदुहृदयसप्राट बाळासाहेब ठाकरे, ट्रॉमा केअर रुग्णालय, जोगेश्वरी (पू)

सिध्दार्थ रुग्णालयाचे वैद्यकीय बाह्यरुग्ण विभाग लक्ष्मीनगर, गोरेगाव (प) येथील गार्डन इस्टेट या इमारतीमध्ये सुरु करण्यात आले आहे. तसेच सिध्दार्थ रुग्णालयामध्ये सार्वजनिक खाजगी लोकसहभाग तत्त्वावर कार्यरत असलेले डायलेसिस सेंटर व रक्तपेढी एस.व्ही.रोड, गोरेगाव (प) येथील महिन्द्रा गार्डन या इमारतीमध्ये कार्यरत आहे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
		२०२३-२०२४	२०२३-२०२४	२०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन	२२,६५,८२	१६,२४,४८	२३,८५,८२
२.	वैद्यकीय कक्ष	३,४७,३४	३,२७,३४	३,५०,२७
३.	स्त्री रोग व प्रसूती कक्ष	--	--	--
४.	शल्य चिकित्सा कक्ष	--	--	--
५.	बालरोग चिकित्सा कक्ष	--	--	--
६.	मानसोपचार व विकृती कक्ष	--	--	--
७.	क्ष-किरण विभाग	--	--	--
८.	हृदयस्पंदन आलेखन	४०	३५	४०
९.	दवाखाना	८०,००	६०,००	८०,००
१०.	प्रयोगशाळा	६,००	५,७७	६,००
	एकूण	२६,९९,५६	२०,१७,९४	२८,२२,४९

३. कार्यानुरूप कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन			प्रशासकीय व आस्थापना कामे	
२.	वैद्यकीय कक्ष				
	नवीन बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	५००००	२३६९०	५००००
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	६००००	३३१९०	६००००
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
३.	स्त्री रोग व प्रसूती कक्ष				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
४.	शल्य चिकित्सा कक्ष				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
५.	बालरोग चिकित्सा कक्ष				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
६.	मानसोपचार व विकृती कक्ष				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
७.	अतिदक्षता विभाग (आंतररुग्ण विभाग)	-"-	---	---	---

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
८.	अस्थिव्यंग विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
९.	अपघात विभाग				
	नवीन बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
१०.	क्ष - किरण कक्ष	-"-	---	---	---
११.	हृदय स्पंदन आरेखन कक्ष	नमुने	---	---	---
१२.	प्रयोगशाला	-"-	---	---	---
१३.	दवाखाना	रुग्णसंख्या	---	---	---
१४.	सोनोग्राफी (युएसजी)	-"-	---	---	---
१५.	नेत्र रोग विभाग	-"-			
	नवीन बाह्यरुग्ण		---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
१६.	कान नाक घसा	-"-			
	नवीन बाह्यरुग्ण		---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
१७.	त्वचारोग विभाग	-"-			
	नवीन बाह्यरुग्ण		---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---
१८.	दंतचिकित्सा विभाग	-"-			
	नवीन बाह्यरुग्ण		---	---	---
	जुने बाह्यरुग्ण	-"-	---	---	---
	आंतररुग्ण	-"-	---	---	---

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्याची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमाचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		अ	ब	क	इतर	
१.	वैद्यकीय	३	११९	१	१	१२४
२.	सर्वसाधारण प्रशासन	१४	--	--	--	१४
३.	पॅरामेडीकल	२	९२	१४	१८	१२६
४.	कामगार	२	९९	५	८	११४
	एकूण	२१	३१०	२०	२७	३७८

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, न्यू सिधार्थ नगर

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : हिंदुहृदयसमाट बाळासाहेब ठाकरे ट्रॉमा केअर रुग्णालय, जोगेश्वरी (पू)

१. प्रस्तावना :

पश्चिम उपनगरातील अंधेरी - जोगेश्वरी मधील दाट लोकसंख्या असलेल्या भागात अत्याधुनिक सेवासुविधा असलेल्या रुग्णालयाची सोय उपलब्ध नसल्याने तेथील नागरिकांना उपचारासाठी कूपर अथवा भगवती रुग्णालयात जावे लागत होते. ही बाब लक्षात घेऊन हिंदुहृदयसमाट बाळासाहेब ठाकरे, ट्रॉमा केअर, महानगरपालिका रुग्णालय, जोगेश्वरी (पू) हे अत्याधुनिक सोयीसुविधा असलेले रुग्णालय, दि. २१ ऑक्टोबर २०१३ रोजी पासून नव्याने सुरु करण्यात आले आहे. बहुसंख्यने असलेल्या मध्यमवर्गीयांच्या गरजा भागविण्यासाठी व त्यांच्या आर्थिक कुवतीनुसार परवडणाऱ्या अशा २५ संशुल्क रुग्णशास्या (पेइंग बेडस) उपलब्ध करून दिल्या आहेत.

सदर रुग्णालय हे सर्व अत्याधुनिक वैद्यकीय सोयीसुविधांनी सुसज्ज असल्याने वैद्यकीय उपचाराकरिता व विविध चिकित्सा करण्याकरिता निरनिराळे विभाग सुरु करण्यात आलेले आहेत. तसेच पश्चिम उपनगरातील पूर्व भागामध्ये अद्यायावत असे कोणतेही रुग्णालय नसल्याने दिवसेंदिवस सदर रुग्णालयात रुग्णांची मोठ्या प्रमाणात वाढ होताना दिसत आहे. खाजगी महागड्या रुग्णालयांतील वैद्यकीय उपचारांपेक्षा या रुग्णालयात माफक दरात सोनोग्राफीसारख्या अद्यायावत सेवासुविधा पुरविण्यात येतात. सदर रुग्णालयात एम.आर.आय.,सी.टी.स्कॅन तसेच आय.सी.यू. हे विभाग कार्यान्वित केले असून त्याचा रुग्णांना खूप फायदा होत आहे. तसेच मूत्रपिंड विकारग्रस्त रुग्णांसाठी डायलेसिस सेवा सुरु करण्यात आली आहे.

सदर रुग्णालयातील सर्वसाधारण चिकित्सा व त्या अनुषंगाने बाह्यरुग्ण व आंतररुग्ण सेवा पुढीलप्रमाणे आहेत :

वैद्यकीय चिकित्सा	अस्थिव्यंग चिकित्सा
शल्य चिकित्सा	कान, नाक, घसा चिकित्सा
बालरोग चिकित्सा	दंत चिकित्सा
स्त्रीरोग प्रसूती	ट्रॉमा रुग्ण विभाग
नेत्रविकार चिकित्सा	शस्त्रक्रिया विभाग (एकूण ७ शस्त्रक्रियागार कार्यान्वित)
क्षयरोग चिकित्सा	मनोविकृतीशास्त्र
एच.आय.व्ही.संक्रमण	इतर विभाग

२. उपक्रमाच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज
		२०२३-२०२४		२०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	५१,९८,१३	४१,२२,३७	६७,८१,३०
२.	वैद्यकीय विभाग	२,८९,२१	३,२२,८८	४,३५,९२
३.	शल्यचिकित्सा विभाग	५१,०९	९५,९८	६२,००
४.	स्त्री रोग व प्रसूती शास्त्र	७६,२१	१,१५,२३	९६,२१
५.	बाल रोग चिकित्सा विभाग	२०,००	७१,६३	४५,००
६.	नेत्र चिकित्सा विभाग	--	--	--
७.	अस्थिव्यंग विभाग	९३,५६	१,३६,६०	१,१३,४६
८.	कान, नाक व घसा	७३,४१	१,१७,०१	९५,४१
९.	दंत चिकित्सा	२०,००	७२,९९	३५,००
१०.	मनोविकृती शास्त्र विभाग	५५,००	१,०६,९९	७५,००
११.	क्ष-किरण विभाग	४९,००	९८,७९	५१,००
१२.	शरीर विकृती शास्त्र विभाग	५३,००	१,०१,९५	५५,००
१३.	सोनोग्राफी	६५,००	१,००,७९	८४,००
१४.	सी.टी. स्कॅन कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	८०,०० --	१,३३,९५ ९८	१,०१,५० --
	एकूण	६१,२३,६१	५५,९८,१४	८०,३०,८०

३. कार्यानुसूलप उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनुक्र	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	प्रशासकीय आणि आस्थापनेचे काम			
२.	<u>वैद्यकीय विभाग</u>	रुग्णसंख्या	-”-	२५५८०	६२०९४
	१. बाह्यरुग्ण		-”-	१६१३	४१७५
	२. आंतर रुग्ण		-”-	५८११	१५५७५
	३. हृदय स्पंदन आलेख		-”-		८२६४
३.	<u>शल्य चिकित्सा विभाग</u>				
	१. बाह्यरुग्ण	-”-	९६५१	२३८७६	१७२४९
	२. आंतर रुग्ण	-”-	२७४	१३१२	८६३
	३. शस्त्रक्रिया	-”-	६६	५८५	४२३
४.	<u>स्त्रीरोग व प्रसूतीशास्त्रविभाग</u>				
	१. बाह्यरुग्ण	-”-	९१७०	२१०७०	१४२०३
	२. आंतर रुग्ण	-”-	८८०	२०७२	१००७
	३. शस्त्रक्रिया	-”-	५५२	१२२४	५४४
	४. प्रसूती	-”-	६०५	१४११	---
५.	<u>बाल रोग विभाग</u>	-”-			
	१. बाह्यरुग्ण	-”-	६६३५	१७३०६	५८८०
	२. आंतर रुग्ण	-”-	९८६	२२७९	१०५१
६.	<u>नेत्रचिकीत्सा विभाग</u>	-”-			
	१. बाह्यरुग्ण	-”-	३१८४	७२३९	२३०३
	२. आंतर रुग्ण	-”-	--	--	--
	३. शस्त्रक्रिया	-”-	--	--	--
७.	<u>अस्थिव्यंग विभाग</u>	-”-			
	१. बाह्यरुग्ण	-”-	१३३४०	३३६१७	१७२५०
	२. आंतर रुग्ण	-”-	७२	७२२	६१९
	३. शस्त्रक्रिया	-”-	६१	५४८	३६२

अनुक्र	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
८.	<u>नाक कान घसा विभाग</u>				
	१. बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	४८४६	१२६८७	५८३०
	२. आंतर रुग्ण	-"-	२१	१६४	१०४
	३. शास्त्रक्रिया		३५	९२	१४६
९.	दंत चिकित्सा विभाग				
	१. बाह्यरुग्ण	-"-	८९४१	१२८१०	४२३७
१०.	क्ष - किरण विभाग	-"-	९८५८	३५८०५	१९४३६
११.	विकृतीशास्त्र विभाग	-"-	२४६२३५	४८८२९८	३७२४३३
१२.	सोनोग्राफी	-"-	४५५५	१३२२४	८२७५
१३.	मनोविकृती शास्त्र विभाग	-"-			
	१. बाह्यरुग्ण	-"-	४९६	४४३	३२२

४. कर्मचारी विषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या /उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	कनिष्ठ अधिसेविका / परिचारिका/ परिचारिका (अ)	कामगार व (बहिस्थोतिकरण) (अ)	
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	९	१४	९९	१६०	२८२
२.	वैद्यकीय / शल्य चिकित्सा / नाक कान घसा / स्त्रीरोग प्रसूतीशास्त्र/ बालरोग/ त्वचा व गुप्तरोग/ अपघात नेत्रचिकित्सा/ अस्थिव्यंग विभाग	--	१२०	--	--	१२०
३.	क्ष किरण विभाग	९	--	--	--	९
४.	विकृती शास्त्र विभाग	९	--	--	--	९
	एकूण	२७	१३४	९९	१६०	४२०

सही/-

वैद्यकीय अधिकारी

हिंदुहृदयसम्प्राट बाळासाहेब ठाकरे ट्रॉमा केअर रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले रुग्णालय, बोरीवली (पू)

१. प्रस्तावना :

महानगरपालिका सर्वसाधारण रुग्णालय, कस्तुरबा क्रॉस रोड नं - २, बोरीवली (पू) हे १०५ खाटांचे महानगरपालिकेचे सर्वसाधारण रुग्णालय असून पश्चिम दुतगती मार्गावर जवळपास मोठे रुग्णालय नसल्याने संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, नालासोपरा, वसई, विरार येथील रुग्ण येत असतात.

या रुग्णालयात प्रसूतीकक्ष, बालरोगकक्ष, पुरुष कक्ष, स्त्री कक्ष इत्यादी विभाग आहेत. क्ष- किरण व प्रयोगशाळा या वैद्यकीय सेवा सुरु आहेत. बोरीवली पूर्व येथील वाढत्या लोकसंख्येस पुरेशी वैद्यकीय सेवा पुरविण्याच्या दृष्टीने या रुग्णालयाचे पुनर्बाधणीचे व नुतनीकरणाचे काम सुरु असून सदर रुग्णालयाचे काम पूर्ण झाल्यानंतर १५० खाटांचे होणार असून तेथे आय.सी.सी.यू., ट्रॉमा मेडिकल सर्जरी विभाग कार्यान्वित होतील.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारांत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१३,०२,१७	७,६९,१०	१४,०२,१०
२.	वैद्यकीय विभाग	४,७०,९२	३,२०,५०	५,३१,३४
३.	शल्य विभाग	३,४०,७१	२,४५,६५	६,८९,०९
४.	प्रसूती व स्त्रीरोग चिकित्सा	३,६८,०४	२,१०,३५	४,१०,९४
५.	बालरुग्ण विभाग	२,९४,००	१,९६,६५	३,१५,८०
६.	वैद्यकीय विभाग महिला	३,१२,६२	१,९८,३९	३,५०,१२
७.	प्रयोगशाळा	२,६५,४४	१,३५,८५	३,१०,९५
८.	क्ष-किरण विभाग	३,०३,१४	२,६८,४५	३,६०,१७
	एकूण	३६,५७,०४	२३,४४,८६	४३,७०,४३

३. कार्यानुरप उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सामान्य प्रशासन व पर्यवेक्षण			प्रशासकीय आणि आस्थापना कामे	
२.	वैद्यकीय विभाग				
	बाह्यरुग्ण	रुग्णसंख्या	२३५६००	६४१२०	२३५९००
	आंतररुग्ण	-"-	१२७५२	३९२३	९९५९
	हृदयस्पंदन आलेख	-"-	९२३०	८३६६	१०७७७
३.	प्रसूती व स्त्री चिकित्सा विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	१५३४६	९१३५	१४१३५
	प्रसूतीपूर्व तपासणी	-"-	१६९२१	१२०६२	१७०५०
	आंतररुग्ण	-"-	३५३०	१३९८	३५५०
	स्त्री नसबंदी	-"-	४१५	१८९	४५०
	शल्यक्रिया प्रसूती	-"-	२३६५	४७९	१५६०
४.	बाल रुग्ण विभाग				
	बाह्यरुग्ण	-"-	९५८९०	५७८२१	७५९५०
	आंतररुग्ण	-"-	४६२२	१९८१	३९६२
५.	प्रयोगशाळा	-"-	४५५६०	१९०४०४	२०६२४०
६.	क्ष-किरण विभाग	-"-	९३५४	१०६०२	१०८४६

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या /उपक्रमांचे संक्षिप्त वर्णन					एकूण
		सामान्य प्रशासन	वैद्यकीय	परिचारीका	तांत्रिक	कामगार	
१.	सामान्य प्रशासन	१५	--	--	--	--	१५
२.	वैद्यकीय विभाग	--	१२	१५	३	२८	५८
३.	शल्य विभाग	--	१४	१४	२	२५	५५
४.	प्रसूती व खीरोग चिकित्सा	--	२४	१८	१	२२	६५
५.	बालस्वर्ग विभाग	--	१५	१२	१	१६	४४
६.	प्रयोग शाळा विभाग	--	--	--	३	४	७
७.	क्ष-किरण विभाग	--	--	--	२	१	३
	एकूण	१५	६५	५९	१२	९६	२४७

सही/-

प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी
क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : कस्तुरबा रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

कस्तुरबा रुग्णालय हे मुंबईतील संसर्गजन्य रोगाचे एकमेव रुग्णालय असल्यामुळे येथे मुंबईतील तसेच मुंबई बाहेरील रुग्ण उपचाराकरीता दाखल होतात. या रुग्णालयामध्ये कावीळ, हिवताप, डांग्या खोकला, अंतिसार, गोवर, कांजण्या, घटसर्प, डेंग्यू, लेप्टोस्पायरोसिस, स्वाईन फ्ल्यू इत्यादी रोगांवर उपचार केले जातात. या रुग्णालयामध्ये एकूण ५१५ रुग्ण खाटांची सोय असून भाजलेल्या रुग्णांचा स्वतंत्र कक्ष सन १९९२ पासून सुरु करण्यात आलेला आहे. त्याचप्रमाणे सन २००९ पासून स्वाईन फ्ल्यू रोगाचा प्रादुर्भाव सुरु झाल्यामुळे स्वाईन फ्लू रुग्णांच्या उपचाराकरीता स्वतंत्र कक्ष सुरु करण्यात आलेले होते.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	आस्थापना खर्च	६०,५६,३८	५६,८१,०९	६५,५६,०५
२.	प्रशासकीय खर्च	३,७४,९५	३,७९,४०	८,७४,६१
३.	प्रचलन व परिरक्षण खर्च कोरेना व्हयरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	१०,१२,०० ---	९,३६,९४ १,१७	१५,११,६६ ---
	एकूण	७४,४३,३३	६९,९८,६०	८९,४२,३२

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	प्रशासकीय आणि सामान्य			प्रशासकीय आस्थापना कामे	
२.	औषध विभाग				
	कावीळ रुग्ण	रुग्णसंख्या	७०८७	६८५४	७०८७
	तापाचे रुग्ण	-"-	१२३७९७	९८२६३	१२३७९७
	कस्तुरबा कर्मचारी रुग्ण	-"-	५१६७	४७००	५१६७
	डी.व्ही.रुग्ण	-"-	१६२४	७२०	१६२४
३.	क्ष - किरण विभाग	-"-	५०००	२१४१	५०००
४.	विकृती चिकित्सा विभाग				
	मायक्रो लॅंब	चिकित्सा संख्या	४००००	४३००७	४५०००
	पी.सी.आर.लॅंब	-"-	९३९०	११०११५	९३९०
	इमर्जन्सी लॅंब	-"-	५०००	२७४६०	३०००
	क्लिनिकल लॅंब	-"-	११००००	११२८१३	१२०३८९
	बायोकेमेस्ट्री लॅंब	-"-	१३००००	१३१३४२	१४००००
५.	बाह्यरुग्ण विभाग	-"-	३०००००	१५६६६५	३०००००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकडयांमध्ये)					
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	एकूण कर्मचारी संख्या
१.	वैद्यकीय अधिक्षक	१	--	--	--	--	१
२.	उपवैद्यकीय अधिक्षक	१	--	--	--	--	१
३.	प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी	२	--	--	--	--	२
४.	वरीष्ठ वैद्यकीय अधिकारी	१	--	--	--	--	१
५.	वैद्यकीय अधिकारी	--	१४	--	--	--	१४
६.	कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी	--	--	--	३	--	३
७.	वरिष्ठ स्वच्छता निरिक्षक	--	--	--	१	--	१
८.	दुर्यम अभियंता	--	--	--	१	--	१
९.	समाजविकास अधिकारी	२	--	--	--	--	२
१०.	आहारतज्ज्ञ	--	--	--	१	--	१
११.	अधिसेविका	१	--	--	--	--	१
१२.	कनिष्ठ सहा.अधिसेविका	२	--	--	--	--	२
१३.	आवासपाल	--	--	--	--	१	१
१४.	कक्ष सहाय्यक	--	--	--	४	--	४
१५.	प्रशासकीय अधिकारी	१	--	--	--	--	१
१६.	वैद्यकीय अभिलेख अधिकारी	१	--	--	--	--	१
१७.	वरिष्ठ औषध निर्माता	--	--	--	१	--	१
१८.	औषध निर्माता	--	--	--	६	--	६
१९.	मुख्य लिपिक	५	--	--	--	--	५
२०.	लिपिक	२२	--	--	--	--	२२
२१.	कनिष्ठ लघुलेखक	१	--	--	--	--	१
२२.	टंकलेखक	१	--	--	--	--	१
२३.	कनिष्ठ ग्रंथपाल	१	--	--	--	--	१
२४.	प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ	--	--	--	१७	--	१७
२५.	प्रयोगशाळा सहाय्यक	--	--	--	६	--	६
२६.	वैद्यकीय अभिलेख तंत्रज्ञ	४	--	--	--	--	४
२७.	नोंदणी सहाय्यक	१२	--	--	--	--	१२
२८.	दूरध्वनी चालक अ श्रेणी	--	--	--	४	--	४
२९.	ग्रंथालय परिचर	--	--	--	--	१	१
३०.	क्ष किरण तंत्रज्ञ	--	--	--	१	--	१

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकड्यांमध्ये)					
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	एकूण कर्मचारी संख्या
३१.	क्ष किरण सहाय्यक	--	--	--	१	--	१
३२.	लेखनिक	१	--	--	--	--	१
३३.	शिपाई	५	--	--	--	--	५
३४.	धुलाई केंद्र सहाय्यक	--	--	--	१	--	१
३५.	यंत्रचालक (प्रशितन)	--	--	--	२	--	२
३६.	सहाय्यक हविलदार	१	--	--	--	--	१
३७.	हविलदार	३	--	--	--	--	३
३८.	प्रबंधक	--	८	--	--	--	८
३९.	अवासभिषक	--	१६	--	--	--	१६
४०.	मानसेवी सहाय्यक सुघटन शास्त्रक्रिया	--	१	--	--	--	१
४१.	मानसेवी क्ष किरण शास्त्रज्ञ	--	१	--	--	--	१
४२.	मानसेवी भिषक	--	३	--	--	--	३
४३.	मानसेवी शल्यचिकित्सक	--	१	--	--	--	१
४४.	मानसेवी बालरोग चिकित्सक	--	२	--	--	--	२
४५.	मानसेवी सहाय्यक भिषक	--	३	--	--	--	३
४६.	मानसेवी सहाय्यक बालरोग चिकित्सक	--	२	--	--	--	२
४७.	विशेषज्ञ वैद्यकीय सल्लागार	--	१	--	--	--	१
४८.	बंधपत्रधारक विशेषज्ञ वैद्य. अधिकारी	--	१७	--	--	--	१७
४९.	वरिष्ठ औषध विश्लेषक	१	--	--	--	--	१
५०.	सहाय्यक औषध विश्लेषक	--	--	--	२	--	२
५१.	लिपिक नि टंकलेखक	१	--	--	--	--	१
५२.	नर्सिंग	--	--	१८९	--	--	१८९
५३.	कामगार	--	--	--	--	४८२	४८२
	एकूण	७०	६९	१८९	५१	४८४	८६३

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक
कस्तुरबा रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी

१. प्रस्तावना :-

रुग्णालयाची विस्तृत उद्दिष्ट्ये :-

१) समाजामध्ये फैलावलेल्या क्षयरोगाला प्रतिबंध करण्यासाठीचे उपाय व साधने उपलब्ध करण्यासाठी -

- (१) क्षयरोग नियंत्रण योजना तयार करून ती प्रभावीपणे राबविणे.
- (२) समाजातील क्षयरोगाचे स्वरूप समजून घेऊन त्यासाठी प्रतिबंधात्मक योजनेचा समन्वय साधणे.
- (३) क्षयरोगाच्या साथीबाबतच्या संशोधनाची दिशा निश्चित करणे.

२) अ) रुग्णालयीन सेवा :-

- (१) क्षयरोग्यांवर उपचार करण्यासाठी थंड हवेच्या ठिकाणी सर्व सोयींयुक्त अशी विश्रामगृहे पुरविणे.
- (२) रुग्णालयात दाखल केलेल्या आंतररुग्णांची उपचारानंतर देखील वारंवार चिकित्सा करणे.
- (३) क्षयरुग्णावर आवश्यक असल्यास छातीच्या विविध प्रकारच्या शस्त्रक्रिया करणे.

ब) क्षेत्रीय सेवा :-

- (१) क्षयरोग्यांसाठी घरपोच उपचार देण्याच्या राष्ट्रीय क्षयरोग निवारण योजनेच्या अंतर्गत महानगरपालिकेच्या चिकित्सालयामार्फत तसेच खाजगी/स्वायत्त ऐच्छिक उपचारामध्ये फिरत्या उपचार केंद्रामार्फत समन्वय साधणे.
- (२) विविध लक्षी आरोग्य प्रसारिकांच्या माध्यमातून महानगरपालिकेच्या चिकित्सालयांतून हाती घेण्यात येणाऱ्या विविध योजनांतर्गत करण्यात येणाऱ्या उपचारांमधील प्रत्यक्ष कार्यवाहीच्या वेळी येणाऱ्या अडचणींचा विचार करून त्याबाबत वस्तुनिष्ठ कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करणे.
- (३) क्षयरोग प्रतिबंधक लसीकरणाची गटवार व विभागवार आखणी करून सदर कार्यक्रम प्रभावीपणे समाजात पार पाडणे.
- (४) क्षयरोग प्रतिबंधासाठी रुग्णांच्या नोंद वह्या ठेवणे. तसेच शोधून काढलेल्या व उपचार घेत असलेल्या क्षय रुग्णांची (छातीचे क्षयरुग्ण) तसेच इतर प्रकारच्या क्षयाने बाधित रुग्ण व क्षयरोग नसलेले रुग्ण यांची सुबद्ध पद्धतीने आकडेवारी ठेवून त्यानुसार क्षयरोग प्रतिबंधाच्या योजनेची पुनर्अखणी करणे.
- (५) प्रशासकीय कामकाजाद्वारे सर्व कार्यक्रमांचे सुसूत्रीकरण ठेवणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार विलीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	१,०१,७१,६६	९०,००,००	१,०६,८३,९९
२.	निरीक्षण व क्षयरोगावर उपाय कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	५,२९,०६ ---	५,२९,५५ ३३,९७,४०	१३,६७,६१ ---
	एकूण	१,०७,००,७२	१,२९,१८,९५	१,२०,५१,६०

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण		सर्वसाधारण प्रशासन आणि आस्थापना कामे		
२.	निरीक्षण आणि क्षयरोगावर उपाय				
३.	आंतररुग्ण	रुग्णसंख्या	११५००	३७३०	११५००
४.	शास्त्रक्रिया	-"-	३०००	१२१०	३०००
५.	चिकित्सांचे अनुवर्तन	-"-	२५०००	---	२५०००
६.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-		क्ष-किरण यंत्र नादुरुस्त आहे.	
७.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	२५०००	४२७३	२५०००
८.	स्ट्रक्चर्निंग	-"-	---	--	---
९.	विकृती शास्त्र रक्त चिकित्सा	-"-	१०००००	५५८१३	१०००००
१०.	थुंकी चिकित्सा	-"-	१००००	४४५५	१००००
११.	लघवी चिकित्सा	-"-	२५०००	८३९	२५०००
१२.	हिस्टोपैथॉलॉजी	-"-	२०००	---	२०००
१३.	प्लुरल प्लुर्ड	-"-	३०००	३९६	३०००
१४.	जीव रसायन शास्त्र	-"-	५०००	---	५०००
१५.	चिकित्सा आणि संवर्धन	-"-	५०००	---	५०००
१६.	लस शास्त्र चिकित्सा	-"-	५०००	---	५०००
१७.	एल.पी.ए	-"-	२००००	१२४४	२००००
१८.	जीन एक्सपर्ट	-"-	२५०००	१६४५०	२५०००
१९.	एम.जी.आय.टी.	-"-	१५०००	---	१५०००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	प्रवर्गानुसार कर्मचारी (आकड्यांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
१.	वैद्यकीय अधिक्षक	१	--	--	--	--	१
२.	वैद्यकीय उप अधिक्षक	१	१	--	--	--	२
३.	प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी	४	--	--	--	--	४
४.	मानसेवी किरणशास्त्रज्ञ	--	१	--	--	--	१
५.	मानसेवी शल्यचिकीत्सक	--	१	--	--	--	१
६.	मानसेवी बधिरीकरणशास्त्रज्ञ	--	२	--	--	--	२
७.	मानसेवी सहायक बधिरीकरणशास्त्रज्ञ	--	१	--	--	--	१
८.	मानसेवी विकृतीशास्त्रज्ञ	--	१	--	--	--	१
९.	मानसेवी सहायक शल्यचिकीत्सक	--	२	--	--	--	२
१०.	मानसेवी भिषक	--	१	--	--	--	१
११.	अधिसेविका	१	--	--	--	--	१
१२.	वरिष्ठ सहायक अधिसेविका	१	--	--	--	--	१
१३.	कनिष्ठ सहायक अधिसेविका	४	--	--	--	--	४
१४.	परिसेविका	३९	--	--	--	--	३९
१५.	क्ष-किरण तंत्रज्ञ	--	--	--	२	--	२
१६.	वैद्यकीय अभिलेख तंत्रज्ञ	३	--	--	--	--	३
१७.	प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ	--	--	--	१७	--	१७
१८.	प्रशासकीय अधिकारी	२	--	--	--	--	२
१९.	वैद्यकीय समाज विकास अधिकारी कार्यकर्ता	१	--	--	--	--	१
२०.	मुख्य लिपिक	५	--	--	--	--	५
२१.	लिपिक	२८	--	--	--	--	२८
२२.	वैद्यकीय अभिलेख अधिकारी	१	--	--	--	--	१
२३.	वरिष्ठ स्वच्छता निरीक्षक	१	--	--	--	--	१
२४.	कनिष्ठ सहाय्यक आहार तज	१	--	--	--	--	१
२५.	नोंदणी सहाय्यक	१५	--	--	--	--	१५
२६.	वैद्यकीय अधिकारी (विशेष रुग्णालय)	--	४४	--	--	--	४४
२७.	वैद्यकीय अधिकारी (विरु) सर्जिकल विभाग	--	२	--	--	--	२
२८.	भिषक	--	१	--	--	--	१

अ. क्र.	प्रवर्गनुसार कर्मचारी	प्रवर्गनुसार कर्मचारी (आकड़यांमध्ये)					एकूण
		प्रशासकीय	वैद्यकीय	परिचारिका	तांत्रिक	कामगार	
२९.	शस्त्रक्रियागार सहायक	--	२	--	--	--	२
३०.	कक्ष सहायक	--	१५	--	--	--	१५
३१.	दुय्यम अभियंता (यांत्रिकी व विद्युत)	--	--	--	१	--	१
३२.	कनिष्ठ अभियंता(यांत्रिकी व विद्युत)	--	--	--	१	--	१
३३.	औषध निर्माता	--	--	--	११	--	११
३४.	वरिष्ठ औषध निर्माता	--	--	--	३	--	३
३५.	मुख्य औषध निर्माता	--	--	--	१	--	१
३६.	दूरध्वनी चालक ('अ' श्रेणी)	--	--	--	४	--	४
३७.	प्रयोगशाळा सहायक	--	--	--	९	--	९
३८.	क्ष-किरण सहायक	--	--	--	१०	--	१०
३९.	प्रशितन तंत्रज्ञ	--	--	--	१	--	१
४०.	सहायक हविलदार	३	--	--	--	--	३
४१.	नाईक	१	--	--	--	--	१
४२.	हविलदार	३	--	--	--	--	३
४३.	शिपाई	१४	--	--	--	--	१४
४४.	कामगार	--	--	--	--	६७३	६७३
४५.	नर्सिंग	--	--	३१३	--	--	३१३
	एकूण	१२९	७४	३१३	६०	६७३	१२४९

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुसंधान अहवाल : २० २४-२० २५

चिकित्सालयाचे नाव : रामकुंवर दफतरी क्षयरोग चिकित्सालय, दादर.

१. प्रस्तावना :

दादर येथील रामकुंवर दफतरी क्षयरोग चिकित्सालयामार्फत पार पाडली जाणारी कार्ये :

- १) क्षयरोग रुग्णांचे निदान व उपचार करणे,
- २) क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी येथील रुग्ण भरतीच्या प्रतिक्षा यादीवर नोंद करण्यासाठी क्षयरुग्ण रवाना करणे,
- ३) आरोग्य सेविकांच्याद्वारे आरोग्य शिक्षण देणे आणि समाजामध्ये रोगाचा प्रादूर्भाव न होण्यासाठी रोग प्रतिबंधात्मक सूचना देणे,
- ४) क्षयरुग्णाचा पाठपुरावा करणे,
- ५) फिरत्या वाहनातून राहण्याच्या ठिकाणी स्थानिक रुग्ण शोधून काढणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचा तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २० २३-२० २४	प्रत्यक्ष आकडे २० २३-२० २४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २० २४-२० २५
१.	क्षयरोगाचे निरीक्षण व उपचार	१,३०,००	९०,९१	१,८०,४६
	एकूण	१,३०,००	९०,९१	१,८०,४६

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ.क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
			अंदाज	२०२३-२०२४	२०२३-२०२४
१.	क्षयरुग्ण	रुग्णसंख्या	६००	३८०	६००
२.	क्षयविरहीत रुग्ण	-"-	१५००	१७७	१५००
३.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-	--	---	---
४.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	१५००	१२१	१५००
५.	थुंकी चिकित्सा	-"-	२०००	१४८०	२०००
६.	आरोग्य प्रचार	-"-	८००	---	८००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकडयांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार - २०२४-२०२५

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	अर्थसंकल्पीय	प्रत्यक्ष आकडे	अर्थसंकल्पीय अंदाज
		अंदाज		२०२३-२०२४
१.	वैद्यकीय	३	२	३
२.	परिचारिका	१	१	१
३.	तांत्रिक	६	२	६
४.	प्रशासकीय	३	१	३
५.	कामगार	९	८	९
	एकूण	२२	१४	२२

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

चिकित्सालयाचे नाव : शामलदास गांधी मार्ग क्षय चिकित्सालय, मरीन लाईन्स

१. प्रस्तावना :

मरीन लाईन्स येथील शामलदास गांधी मार्ग क्षय चिकित्सालयामार्फत पार पाडण्यात येणारी कार्ये :

- १) क्षयरोग रुग्णांचे निदान व उपचार करणे,
- २) क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी येथील रुग्ण भरतीच्या प्रतिक्षा यादीवर नोंद करण्यासाठी क्षयरुग्ण रवाना करणे,
- ३) आरोग्य सेविकांच्याद्वारे आरोग्य शिक्षण देणे आणि समाजामध्ये रोगाचा प्रादूर्भाव न होण्यासाठी रोग प्रतिबंधात्मक सूचना देणे,
- ४) क्षयरुग्णाचा पाठपुरावा करणे,
- ५) फिरत्या वाहनातून राहण्याच्या ठिकाणी स्थानिक रुग्ण शोधून काढणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचा तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरोगाचे निरीक्षण व उपचार	५३,३४	५३,५९	८६,११
	एकूण	५३,३४	५३,५९	८६,११

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा : (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरुण	रुग्णसंख्या	५००	--	५००
२.	क्षयविरहीत रुग्ण	-"-	६००	--	६००
३.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-	६००	--	६००
४.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	५००	--	५००
५.	थुंकी चिकित्सा	-"-	३०००	--	३०००
६.	आरोग्य प्रचार	-"-	८००	--	८००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार - २०२४-२०२५

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	वैद्यकीय	२	२	२
२.	परिचारिका	१	१	१
३.	तांत्रिक	४	४	४
४.	प्रशासकीय	४	३	४
५.	कामगार	४	२	४
	एकूण	१५	१२	१५

बृहन्मुंबई महानगर पालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

चिकित्सालयाचे नाव : बाळाराम पथ क्षयरोग चिकित्सालय, ग्रॅंट रोड

१. प्रस्तावना :

ग्रॅंट रोड येथील बाळाराम पथ क्षयरोग चिकित्सालयामार्फत पार पाढण्यात येणारी कार्ये :

- १) क्षयरोग रुग्णांचे निदान व उपचार करणे,
- २) क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी येथील रुग्ण भरतीच्या प्रतिक्षा यादीवर नोंद करण्यासाठी क्षयरुग्ण रवाना करणे,
- ३) आरोग्य सेविकांच्याद्वारे आरोग्य शिक्षण देणे आणि समाजामध्ये रोगाचा प्रादूर्भाव न होण्यासाठी रोग प्रतिबंधात्मक सूचना देणे,
- ४) क्षयरुग्णाचा पाठपुरावा करणे,
- ५) फिरत्या वाहनातून राहण्याच्या ठिकाणी स्थानिक रुग्ण शोधून काढणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरोगाचे निरीक्षण व उपचार	८५,०४	५२,४१	९७,००
	एकूण	८५,०४	५२,४१	९७,००

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरुग्ण	रुग्णसंख्या	६००	११८	६००
२.	क्षयविरहीत रुग्ण	-"-	१५००	८९४	१५००
३.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-	---	---	---
४.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	५००	६४	५००
५.	धुंकी चिकित्सा	-"-	२५००	७९२	२५००
६.	आरोग्य प्रचार	-"-	८००	---	८००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार - २०२४-२०२५

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	वैद्यकीय	२	२	२
२.	परिचारिका	२	१	२
३.	तांत्रिक	४	३	४
४.	प्रशासकीय	१	१	१
५.	कामगार	५	५	५
	एकूण	१४	१२	१४

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २० २४-२० २५

चिकित्सालयाचे नाव : श्री आणि श्रीमती एम.एम.मुन्ही महानगरपालिका क्षयरोग चिकित्सालय,
खार (प)

१. प्रस्तावना :

खार (प) येथील श्री आणि श्रीमती एम.एम.मुन्ही महानगरपालिका क्षयरोग चिकित्सालयामार्फत पार पाडण्यात येणारी
कार्ये :

- १) क्षयरोग रुग्णांचे निदान व उपचार करणे,
- २) क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी येथील रुग्ण भरतीच्या प्रतिक्षा यादीवर नोंद
करण्यासाठी क्षयरुग्ण रवाना करणे,
- ३) आरोग्य सेविकांच्याद्वारे आरोग्य शिक्षण देणे आणि समाजामध्ये रोगाचा प्रादुर्भाव न होण्यासाठी
रोग प्रतिबंधात्मक सूचना देणे,
- ४) क्षयरुग्णांचा पाठपुरावा करणे,
- ५) फिरत्या वाहनांतून राहण्याच्या ठिकाणी स्थानिक रुग्ण शोधून काढणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २० २३-२० २४	प्रत्यक्ष आकडे २० २३-२० २४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २० २४-२० २५
१.	क्षयरोगाचे निरीक्षण व उपचार	३,५३,३६	३,०८,७५	४,४७,७०
	एकूण	३,५३,३६	३,०८,७५	४,४७,७०

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरुगण	रुग्णसंख्या	१५००	९८	१५००
२.	क्षयविरहीत रुग्ण	-"-	२५००	३१५	२५००
३.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-		क्ष-किरण यंत्र नादुरुस्त आहे.	
४.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	८००	---	८००
५.	थुंकी चिकित्सा	-"-	३०००	२८	३०००
६.	आरोग्य प्रचार	-"-	५००	७१	५००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार - २०२४-२०२५

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	वैद्यकीय	२	२	२
२.	परिचारिका	१	१	१
३.	तांत्रिक	४	३	४
४.	प्रशासकीय	२	१	२
५.	कामगार	७	७	७
	एकूण	१६	१४	१६

बृहन्मुंबई महानगर पालिका

कार्यानुसंधान अहवाल : २०२४-२०२५

चिकित्सालयाचे नाव : नवाब टँक क्षयरोग चिकित्सालय, डॉकयार्ड रोड

१. प्रस्तावना :

डॉकयार्ड रोड येथील नवाब टँक क्षयरोग चिकित्सालयामार्फत पार पाडण्यात येणारी कार्ये :

- १) क्षयरोग रुग्णांचे निदान व उपचार करणे,
- २) क्षयरोग रुग्णालय समूह, शिवडी येथील रुग्ण भरतीच्या प्रतिक्षा यादीवर नोंद करण्यासाठी क्षयरुग्ण रवाना करणे,
- ३) आरोग्य सेविकांच्याद्वारे आरोग्य शिक्षण देणे आणि समाजामध्ये रोगाचा प्राटुभार्व न होण्यासाठी रोग प्रतिबंधात्मक सूचना देणे,
- ४) क्षयरुग्णाचा पाठपुरावा करणे,
- ५) फिरत्या वाहनातून राहण्याच्या ठिकाणी स्थानिक रुग्ण शोधून काढणे.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षयरोगाचे निरीक्षण व उपचार	८९,९५	५४,८६	१,११,९६
	एकूण	८९,९५	५४,८६	१,११,९६

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	क्षय रुग्ण	रुग्णसंख्या	६००	९८	६००
२.	क्षय विरहीत रुग्ण	-"-	८००	३१५	८००
३.	क्ष-किरण चित्रे (एमएमआर)	-"-	---	---	---
४.	क्ष-किरण चित्रे (मोठी)	-"-	५००	---	५००
५.	थुंकी चिकित्सा	-"-	२०००	२८	२०००
६.	आरोग्य प्रचार	-"-	१०००	७१	१०००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा : (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार - २०२४-२०२५

अ. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	वैद्यकीय	२	२	२
२.	परिचारिका	१	१	१
३.	तांत्रिकी	४	४	४
४.	प्रशासकीय	२	१	२
५.	कामगार	४	४	४
	एकूण	१३	१२	१३

सही /-

वैद्यकीय अधिक्षक
क्षयरोग रुग्णालय समूह

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुसंधान अहवाल - २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव : अँकवर्थ कुष्ठरोग रुग्णालय

१. प्रस्तावना :

अँकवर्थ महानगरपालिका कुष्ठरोग रुग्णालय दि. ७ नोव्हेंबर १८९० रोजी तत्कालीन महानगरपालिका आयुक्त श्री. अँकवर्थ यांनी स्थापन केले. सुरुवातीची ५० खाटांची क्षमता गरजेमुळे सन १९५७ साली ५०० पर्यंत वाढविण्यात आली. त्यावेळी आंतररुग्णासाठी वैद्यकीय सेवांबरोबर अनेक पुनर्वसन उपक्रमही सुरु करण्यात आले. परंतु त्यानंतर अनेक समाजाधारित सेवा पुरविण्यासाठी रुग्णालयाने बाह्यरुग्ण विभाग सेवा व बृहन्मुंबई कुष्ठरोग नियंत्रण योजना सुरु केल्या. या योजनेखाली रोगनिदान व उपचार सुविधांसह १० परीक्षेत्रीय केंद्रे मुंबईत सुरु करण्यात आली. तदनंतर सन १८९८ चा कुष्ठरोग कायदा रद्द झाल्याने व कुष्ठरोगासाठी बहुविध औषधोपचाराच्या प्रगतीमुळे सन १९८४ नंतर संस्थाधारित दीर्घकालीन आंतररुग्ण सेवेची गरज राहिली नाही. त्यामुळे रुग्णालयातील खाटांची संख्या हळूहळू कमी होत जाऊन आता ती २४० झाली आहे. अशा प्रकारे रिकामे झालेले पाच कक्ष आता एड्स नियंत्रण प्रकल्पाच्या कामासाठी वापरण्यात येत आहेत.

एप्रिल १९९१ पासून हे रुग्णालय पूर्णपणे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने घेतले असून कार्यकारी आरोग्य अधिकाऱ्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली विशेष रुग्णालयापैकी एक म्हणून कार्यरत आहे.

रुग्णालयातर्फे पुरविण्यात येणाऱ्या सेवा :-

१. **आंतररुग्ण सेवा** :- सध्याची आंतर रुग्णशय्या भरती ४० टक्के असून, सर्व आंतर रुग्णांना अन्न, वस्त्र, निवारा या सुविधा पुरविल्या जातात. कुष्ठरोग व संबंधित इतर आजारांवर वैद्यकीय उपचारांबरोबर, पुनर्वसनात्मक व कल्याणकारी सेवाही आंतररुग्णांना पुरविल्या जातात.

२. **बाह्यरुग्ण सेवा** :- रोगनिदान व उपचार सुविधांबरोबर भौतिकोपचार, प्रयोगशाळा, दवाखाना, समाजसेवा, व्रणोपचार या सोयीही बाह्यरुग्ण विभागात उपलब्ध आहेत. या विभागात सरासरी ५० रुग्ण दररोज येत असतात.

३. **कार्यक्षेत्रातील कार्य** :- राष्ट्रीय कुष्ठरोग निर्मूलन कार्यक्रमांतर्गत महानगरपालिकेच्या 'ई', 'एफ/उत्तर' व 'एफ/दक्षिण' विभागात कुष्ठरोग विषयक सर्वेक्षण, आरोग्य शिक्षण व उपचार हे कार्यक्रम या रुग्णालयातर्फे हाती घेतले जातात.

४. **पुनर्रचनात्मक शास्त्रक्रिया** :- रुग्णालयात एक सुसज्ज शास्त्रक्रियागृह असून एक मानसेवी सुघटनशल्य चिकित्सक आठवड्यातून एकदा सेवा देण्यासाठी येतात.

५. **प्रशिक्षण** : रुग्णालयातर्फे अऱ्लोपथी व बिगर अऱ्लोपथी पदवीपूर्व व पदव्युत्तर वैद्यकीय विद्यार्थी तसेच विद्यार्थी परिचारिका, सुक्षमजीवशास्त्र, समाजसेवा, भौतिकोपचार व व्यवसायोपचार, स्वच्छता निरीक्षक इत्यादीनाही कुष्ठरोग विषयक प्रशिक्षण दिले जाते. सरकारी वैद्यकीय अधिकारी, अवैद्यकीय पर्यवेक्षक व प्रयोगशाळा तंत्रज्ञानाही प्रशिक्षण देण्यात येते.

६. **वैद्यकीय अभिलेख** :- रुग्णालय कुष्ठरोग कार्यक्रम विषयक सांख्यिकी अभिलेख जतन करून वेगवेगळे अहवाल तयार करीत असते आणि याद्वारे मुंबईतील राष्ट्रीय कुष्ठरोग निर्मूलन कार्यक्रमाच्या प्रगतीचा आढावा घेतला जातो.

संयुक्त प्रकल्प :

अऱ्कवर्थ कुष्ठरोग संग्रहालय : कुष्ठरोगाविषयी संपूर्ण शास्त्रोक्त माहिती देणारे हे भारतातील एकमेव संग्रहालय आहे.

फुटवेअर विभाग : कुष्ठरुग्णांना या विभागातर्फे जरुरी असणारे फुटवेअर व स्प्लीट्स् सवलतीच्या दरात उपलब्ध करून दिले जातात.

कुष्ठरोग विषयक निर्देशकांची माहिती संकलन करण्याचे केंद्र :- सदर केंद्र मुंबई जिल्हासाठी कुष्ठरोग कार्यक्रमाची रूपरेषा व सुक्षमकृती योजना आखण्यासाठी मदत करते.

२. उपक्रमाच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	प्रशासकीय सर्वसाधारण	७,८४,९९	३,८२,७७	८,८४,९९
२.	कुष्ठरोग पिडीतांकरिता वैद्यकीय उपचार व सेवा कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	३,५८,७० ---	२,२३,२४ १	३,५४,६४ ---
	एकूण	११,४२,८९	६,०६,०२	१२,३८,८३

३. कार्यानुरूप / उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			आस्थापना कामे	
२.	सर्वेक्षण				
	अ. सामुहिक	रुग्णसंख्या	२५०००	३९९६०	२५०००
	ब. शाळा (विद्यार्थी)	-"-	१००००	१०७०५	१००००
	क. इतर (वर्कप्लेस सर्वे)	-"-	५०	७५	१००
३.	कुष्ठरोग दूरीकरण मोहीम	-"-	२५००००	५४८४६३	४९००००
४.	नवीन नोंदविलेले रुग्ण	-"-	८२	८४	८५
५.	बरे झालेले रुग्ण	-"-	५०	७१	७०
६.	इतर वगळलेले रुग्ण	-"-	---	७	---
७.	शिल्लक क्रियाशील रुग्ण	-"-	---	६९	---
८.	भौतिकोपचार	-"-			
	अ. सल्ला दिलेले रुग्ण	-"-	५००	७४७	५००
	ब. निर्धारण / अभ्यास	-"-	५००	७४७	५००
	क. वैक्स बाथ	-"-	५०	१०३	१००
	ड. मसल स्टम्युलेशन	-"-	३००	५१२	४००
	इ. कसरत	-"-	६००	८२३	६००
	फ. स्लिंट्स	-"-	७०	४६	६०
	ग. एमसीआर पादत्राणे	-"-	१५०	१६७	१५०
	ह. इतर	-"-	१०	७०	१०

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
९.	सामाजिक सेवा				
	अ. वैयक्तिक सल्ला	रुग्णसंख्या	६००	७४७	६००
	ब. संदर्भित	-"-	१००	१६८	१५०
	क. कार्यक्षेत्र भेटी	-"-	८००	१८६५	१०००
	ड. आर्थिक सहाय्य	-"-	३०	---	१०
	इ. इतर	-"-	---	---	---
१०.	सुघटन शाल्यक्रिया विभाग	-"-	---	---	---

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	प्रशासकीय	वैद्यकीय	निम्न वैद्यकीय	इतर	एकूण
१.	वैद्यकीय अधिक्षक	--	१	--	--	१
२.	उप वैद्यकीय अधिक्षक	--	१	--	--	१
३.	प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी	--	--	--	--	--
४.	वरिष्ठ वैद्यकीय अधिकारी	--	--	--	--	--
५.	वैद्यकीय अधिकारी	--	२	--	--	२
६.	वरिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी	--	--	--	--	--
७.	भौतिकोपचार तज्ज्ञ	--	--	१	--	१
८.	मिश्रक	--	--	--	--	--
९.	निम्न वैद्यकीय कार्यकर्ता	--	--	६	--	६
१०.	प्रशासकीय अधिकारी	१	--	--	--	१
११.	मुख्य लिपिक	१	--	--	--	१

अ.क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	प्रशासकीय	वैद्यकीय	निम्न वैद्यकीय	इतर	एकूण
१२.	लिपिक	४	--	--	--	४
१३.	सी.डी.ओ.	--	--	--	--	--
१४.	परिचारिका	--	--	--	--	--
१५.	नोंदणी सहाय्यक	२	--	--	--	२
१६.	प्रयोगशाला तंत्रज्ञ	--	--	१	--	१
१७.	प्रयोगशाला सहाय्यक	--	--	१	--	१
१८.	विज्ञतंत्री	--	--	--	--	--
१९.	शिपाई	--	--	--	२	२
२०.	शस्त्रक्रिया परिचर	--	--	--	१	१
२१.	प्रयोगशाला परिचर	--	--	--	१	१
२२.	मुख्य आचारी	--	--	--	१	१
२३.	आचारी	--	--	--	४	४
२४.	सहा. आचारी	--	--	--	१	१
२५.	कक्षसेवक	--	--	--	५	५
२६.	ब्रणोपचारक	--	--	--	--	--
२७.	सफाई कामगार	--	--	--	४	४
२८.	मानद सुधटन शल्य विशारद	--	--	--	--	--
	एकूण	८	४	९	१९	४०

सही/-

वैद्यकीय अधिक्षक
अँकवर्थ कुष्ठरोग रुग्णालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल २०२४-२०२५

रुग्णालयाचे नाव :- नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालय

१. प्रस्तावना :

नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालय हे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे एकमेव दंत महाविद्यालय असून ते सन १९३३ सालापासून सुरु करण्यात आले. नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालय देशातील सर्वात जुन्या डेंटल कॉलेजमध्ये दुसऱ्या क्रमांकाचे रुग्णालय असा नावलैकिक आहे. माहे जुलै २०२२ या कालावधीतील 'आऊटलूक' आणि ऑगस्ट २०२२ या कालावधीतील 'द वीक', 'इंडिया टूडे' या साप्ताहिकांनी या कॉलेजचा उत्कृष्ट कार्यासाठी गौरव केला आहे. तसेच नॅशनल इन्स्टिट्युशनल रॅंकिंग फ्रेमवर्क (N.I.R.F.) सन २०२१ सर्वेक्षणात या महाविद्यालयास ११ वे स्थान व सरकारी संस्थांमध्ये द्वितीय स्थान प्राप्त झालेले आहे. या महाविद्यालयातून दंतशास्त्रातील पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांना बी.डी.एस. आणि एम.डी.एस. पदवी प्रदान करण्यात येते. तसेच महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठाकडून तीन विभागामध्ये अधिकृत पी.एच.डी. केंद्र सुरु करण्यात आलेले आहे.

या रुग्णालयातून शहरातील नागरिकांना फार मोठ्या प्रमाणात दंत आरोग्य सेवा पुरविण्यात येते. दंत शास्त्रातील पुढील प्रमुख आठ शाखांमध्ये पदव्युत्तर शिक्षण देण्यात येते आणि रुग्णांवर उपचार करण्यात येतात. तसेच सन २००८-०९ पासून या रुग्णालयात इम्प्लान्ट ही अद्यावत उपचार पद्धती सुरु झालेली आहे.

१. मुख औषध शास्त्र, रोग निदान आणि क्ष-किरण शास्त्र विभाग,
२. मुखशल्यशास्त्र विभाग,
३. हिरडी रोग उपचार विभाग,
४. दात भरण्याचा व वाचविण्याचा विभाग,
५. बालदंत उपचार विभाग,
६. दंतविकृती उपचार विभाग,
७. कृत्रिम दंत विभाग,
८. मुखरोग निदान व सूक्ष्मजीवशास्त्र विभाग.

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण	४९,२४,५४	३७,९३,१४	४७,४०,५९
२.	मुखरोग परीक्षा आणि क्ष-किरण विभाग	४१,२६	३४,७८	४१,२६
३.	मुखहनुसुधटन उपचार विभाग	१,२०,९३	१,०१,५०	१,२६,४०
४.	हिरडीरोग उपचार विभाग	४९,५१	४७,१०	४८,६०
५.	बालदंत उपचार विभाग	६८,८७	६५,०५	६८,४०
६.	दात भरण्याचा व वाचविण्याचा विभाग	१,६२,४४	१,३२,००	१,६२,४४
७.	कृत्रिम दंत विभाग	७८,३०	६०,५५	७८,३०
८.	दंत विकृती उपचार विभाग	६५,७१	५१,१०	६५,७१
९.	मुखरोग चिकित्सा विभाग	४,२२	४,००	४,२२
१०.	सामाजिक दंत चिकित्सा विभाग कोरोना व्हायरस नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना	४५,१७ --	३७,५५ २६,५२	४७,६० --
	एकूण	४७,६०,९५	४२,७३,२९	५३,८३,५२

३. कार्यानुरूप /उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	सर्वसाधारण प्रशासन आणि पर्यवेक्षण			आस्थापना आणि प्रशासकीय कामे	
२.	मुखरोग परीक्षा आणि क्ष-किरण विभाग	रुग्णसंख्या	४२१५०	४९४०४	५०४००
३.	मुखहनुसुधटन उपचार विभाग	-"-	५२१००	४९४३८	५२२००
४.	हिरडीरोग उपचार विभाग	-"-	२९१५०	२९७९७	३०१००
५.	बालदंत उपचार विभाग	-"-	१७१००	२२०९४	२२५००
६.	दात भरण्याचा व वाचविण्याचा विभाग	-"-	५५८००	५६२०३	५७६००
७.	कृत्रिम दंत विभाग	-"-	३१२००	३५३७५	३७५००
८.	दंत विकृती उपचार विभाग	-"-	१६५००	१७०५६	१८३००
९.	मुखरोग चिकित्सा विभाग	-"-	४१००	३८०९	४२००
१०.	सामान्य दंत चिकित्सा विभाग	-"-	८२००	७८३०	८३००
११.	वैद्यकीय शिक्षण	विद्यार्थ्यांची संख्या	३४०	३२४	३४०

४. कर्मचारी विषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारी विषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	कर्मचाऱ्यांचे उपक्रमानुसार संख्या उपक्रमांचे वर्णन				एकूण कर्मचारी संख्या	
		प्रशासकीय आणि कामगार	डेन्टल	पॅरा मेडीकल			
				नर्सिंग	तंत्रज्ञ		
१.	प्रशासकीय कर्मचारी	२५	--	--	--	२५	
२.	मुखरोग परीक्षा आणि क्ष-किरण विभाग	२	२	१	२	७	
३.	मुखहनुसुधटन उपचार विभाग	१	४	१४	--	१९	
४.	हिरडीरोग उपचार विभाग	--	५	२	२	९	
५.	बालदंत उपचार विभाग	--	५	२	-	७	
६.	दात भरण्याचा व वाचविण्याचा विभाग	१	८	२	१	१२	
७.	कृत्रिम दंत विभाग	१	७	२	३	१३	
८.	दंत विकृती उपचार विभाग	--	५	२	२	९	
९.	मुखरोग चिकित्सा विभाग	--	८	--	२	१०	
१०.	सामाजिक दंत चिकित्सा विभाग	--	२	--	१	३	
११.	वैद्यकीय	--	२६	--	--	२६	
१२.	कामगार व विद्युत विभागातील कर्मचारी	७१	--	--	--	७१	
१३.	वसतीगृहातील कर्मचारी	--	--	--	--	--	
१४.	इंटर्न्स	--	४६	--	--	४६	
१५.	पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी	--	७२	--	--	७२	
	एकूण	१०१	१९०	२५	१३	३२९	

सही/-

अधिष्ठाता
नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालय

बृहन्मुंबई महानगरपालिका

कार्यानुरूप अहवाल : २०२४-२०२५

पर्यावरण प्रदूषण संशोधन केंद्र, परेल

१. प्रस्तावना :

घरातील वातावरण हे रोगाचे कारण व संभाव्य क्षेत्र म्हणून ओळखले जात आहे. यामध्ये जाणीवपूर्वक प्रयत्न करून सुधारणा घडवून आणणे शक्य आहे. राजे एडवर्ड स्मारक रूग्णालयाच्या अंतर्गत उरो औषध विभागाशी संलग्न असलेल्या व सन १९८५ मध्ये स्थापन झालेल्या पर्यावरण प्रदूषण व संशोधन केंद्रामार्फत समुदाय आधारित श्वसन रोगाचे मुल्यांकन सर्वेक्षण करण्यात येते. याकरीता प्रथम सर्वेक्षण करावयाच्या समुदायाची गणना करून प्रश्नावली, आरोग्य तपासणी आणि निश्चित केलेल्या गटाची फुफ्फुसे कार्यक्षमता चाचण्या केल्या जातात. तसेच श्वसन विकृतीसाठी कारणीभूत असलेले घटक उदाध्युपान किंवा हुक्का ओढणे यासारख्या बाबींचा देखील यात समावेश आहे. वायु प्रदूषणाचे आरोग्यावर होणारे परिणाम जाणून घेण्यासाठी वैयक्तिक आरोग्याची काळजी घेणे हे एक आव्हान आहे. पर्यावरण प्रदूषण व संशोधन केंद्रामार्फत वैयक्तिक आरोग्य तसेच निश्चितीसाठी प्रमाणिकरण संशोधनाद्वारे प्रयत्न केले जातात. सदर केंद्रामार्फत समुदायासाठी मोठ्या प्रमाणावर श्वसनविकार सर्वेक्षण उपक्रम राबविण्यात येतो.

आरोग्य शिक्षण हे निरोगीपणासाठी महत्वाचे आहे. तसेच सदर शिक्षण विविध प्रदूषकांच्या आरोग्यावरील परिणामाबाबत नागरीकांना शिक्षित करते. आरोग्य विषयक उपायांची अधिकाधिक कार्यक्षमरित्या अशी अंमलबजावणी करण्यास सक्षम करते. तीव्र श्वसन विकार असणा-या रूग्णांसाठी आरोग्य शिक्षण हे तेवढे प्रभावी ठरत नसल्याने पर्यावरण प्रदूषण व संशोधन केंद्रामार्फत घरातील व बाह्य वातावरणातील प्रदूषक व एलर्जी घटकांसंबंधित शमन उपायाबाबत सर्वसमावेशक असे समुपदेशन रूग्णांना दिले जाते.

पश्चिम द्रुतगती महामार्गाच्या लगत प्रश्नावलीवर आधारीत अभ्यास :

उद्दीष्टचे :

पश्चिम द्रुतगती महामार्गजिवळील परिसरात वायु प्रदूषणाचा परिणाम जाणून घेण्यासाठी रस्त्यालगत असलेल्या झाडांच्या संभाव्य परिणामाचा अभ्यास करणे.

अभ्यासपद्धती :

रस्त्याच्या कडेला हरीत पट्टा असलेल्या आणि हरीत पट्टा नसलेल्या अंदाजे ५०० मीटरच्या परिसरात प्रायोगिक तत्वावर अभ्यास करण्यात आला. श्वसन संबंधी विकार आणि वायु प्रदूषण याबाबतीत लोकांमध्ये असलेली धारणा प्रश्नावलीवर आधारित निरीक्षण करण्यात आले.

रुग्णसंख्या

पी.एफ.टी. — ३७०७

ए.बी.जी. — ९९०७०

ओ.पी.डी. — १९८७६ (२०२४)

सर्वे - १०५९

सन २०२३ मध्ये Multicity Study for National Environmental Health Profile Project अंतर्गत अभ्यास केला आहे. (MOEF and climate change Environmental Health cell)

सन २०२४ या वर्षाच्या कालवाधीत खालील विभागात आरोग्य पहाणी व तपासणी केली गेली.

माहे जानेवारी २०२४ ते ऑक्टोबर २०२४

अ. क्र.	दिनांक	वितरण	एकूण
१.	०७.०६.२०२४ ते १४.०६.२०२४	देवनार डंपिंग ग्राउंड सर्वेक्षण जनगणना प्रश्नावली	२२ १०१
२.	२८.०८.२०२४ ते ३०.०८.२०२४	माटुंगा पंफिंग स्टेशन आरोग्य तपासणी	३१
३.	०४.१०.२०२४ ते १८.१०.२०२४	शिवशंकर क्रिडा मंडळ, बीडीडी चाळ नं. १२, १३ वरळी आरोग्य तपासणी जनगणना	१३० ८५
४.	०१.०१.२०२४ ते २१.१०.२०२४	दमा समुपदेशन	६९०
एकूण :			१०५९

२. उपक्रमांच्या वर्गवारीनुसार वित्तीय आवश्यकता :

(रुपये हजारात)

अनु. क्र.	उपक्रमाचे तपशील	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	एअर क्वालिटी मॉनिटरिंग रिसर्च लॅब, खार यांच्याकडून येणाऱ्या हवेतील विविध वायूंच्या प्रमाणांच्या आधारे प्रदूषणव्याप्त परिसरातील लोकांची शीरणती करणे व त्यांच्या आरोग्याची तपासणी करणे व इतर श्वसनविकारांची चिकित्सा व उपचार करणे.	८०,४०	७६,३२	१,२९,६१
२.	मुंबई शहरातील रहिवाशांकडून महानगरपालिकेला येणाऱ्या प्रदूषणाबाबतच्या तक्रारींचे निवारण करण्यासाठी तेथील लोकांचा सर्वे करणे व आरोग्य तपासणी करणे. विधानपरिषद व विधानसभा यामधील पर्यावरण प्रदूषणविषयक तारांकित प्रश्नांना उत्तरे देणे. अस्थमामुळे होणाऱ्या श्वसनदाह विकाराचे प्रमाण कमी करण्याकरिता अस्थमा एज्युकेशन वर्ग घेणे.			
	एकूण	८०,४०	७६,३२	१,२९,६१

३. कार्यानुरूप उपक्रमानुसार कार्यभार गोषवारा (परिमाणाच्या गणनेत)

अ. क्र.	उपक्रमांचे तपशील	परिमाणाचे गणन	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४	प्रत्यक्ष आकडे २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
१.	श्वसनविषयी विकृती चे मूल्यांकन (बाह्यरुग्ण संख्यांच्या आधारावर)	रुग्णसंख्या	२१०००	१९८७६	२५०००
२.	रुग्णालयात एबीजी (ॲर्टरीअल ब्लड गॅस)	-"-	५२०००	९९०७०	१०००००
३.	रुग्णालयात केलेल्या पल्मोनरी फंक्शन टेस्ट	-"-	४०००	३७०७	३९००

४. कर्मचारीविषयक गोषवारा (आकड्यांमध्ये)

कर्मचारीविषयक गोषवारा प्रवर्गानुसार आणि उपक्रमानुसार - २०२४-२०२५

अनु. क्र.	प्रवर्गानुसार कर्मचारी	कर्मचाऱ्यांची उपक्रमानुसार संख्या / उपक्रमाचे वर्णन				एकूण कर्मचाऱ्यांची संख्या
		अ	ब	क	इतर	
१.	अधिव्याख्याता	१	--	--	--	१
२.	प्रबंधक (रजिस्ट्रार)	१	--	--	--	१
३.	वरिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी (तांत्रिक)	१	--	--	--	१
४.	कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी	--	३	--	--	३
५.	प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ	--	३	--	--	३
६.	वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ता	--	२	--	--	२
७.	आरोग्य प्रचारक	--	१	--	--	१
८.	मुख्य लिपिक	--	१	--	--	१
९.	लिपिक नि टंकलेखक	--	१	--	--	१
१०.	शिपाई	--	--	--	१	१
११.	सफाईगार	--	--	--	१	१
	एकूण	३	११	--	२	१६

सही/-

प्राध्यापक व विभाग प्रमुख ऊर औषध
विभाग व इ.पी.आर.सी.

